DUKE
UNIVERSITY
LIBRARY

Treasure Room

PHIL
SYMBOLA
CHRIST

PHILOTHEI SYMBOLA CHRISTIANA

Quibus

IDEA HOMINIS CHRISTIANI EXPRIMITUR.

LUGDUNI BATAVORUM.
Apud Viduam JOHANNIS à GELDER.
ANNO M DC LXXXII.

D7 Tr. R.
12mo K.12 PH

PAVLVS HACHENBERG,
Prof. Publ. in Acad. Heidelb.

LECTORIBUS SALUTEM.

VEterum Sapientia, quam recens cælo demiſſam innocentes animæ exceperunt, quum optimis inſtitutis auguſta, præceptis ſalubribus ampla, rerum cognitione interiore clara eſſet, tum ipſô modô, quo animis hominum inculcabatur, facta eſt admirabilis, eximiamque ſui pulchritudinem omnibus commendavit. Neque enim eam ambitio, quæ nunc inter prima bonæ mentis im-

pedimenta eſt, factione, & diſcorde opinionum pugnâ lacerabat, aut intolerandâ ſuperbiâ, diro in æquales livore, procace in ſumma capita libertate contaminabat; ſed ea primorum mortalium fuit moderatio, ut quum verè eſſent ſapientes, ſeſe tantùm Sapientiæ profiterentur cultores, vitaque magis ac moribus, quàm verbis philoſopharentur. Itaque nec ineptiis occupati, ſterilem jejunamque interpretationem ad hæc ſacra afferebant, aut moroſis tetriciſque præceptis, & obſcuris impleximque quæſtionibus vim Sapientiæ adſtringebant, quum nuda ac ſimplici ratione, qualem veritatis propriam eſſe ait Euripides, explicanda ea putarent inſtituta, quæ animum terræ ſuæ tenaciùs affixum, re-

vocare

vocare à vitiis, & à mortalitatis ſecernere contagione debebant. Hinc alii, ut ſuaviùs deſcenderent in animos, certis numeris ac pedibus vinxére verba, ſapientiæque myſteria jucundis fabularum involucris texére: quas admirata rudis illa antiquitas, & ſuavitate cantuum irretita, traducendam ſe ex agreſti ac ferinâ ad mitiorem cultioremque vitam permiſit. Alii tacentem Poeſin, pictas nempe rerum imagines, offundebant oculis, quæ eos ſcita paſcerent figurâ, & ſimul animum occuparent: facillima docendi ratione, quum magnam mens noſtra capiat voluptatem ex imitatione, cui pingendi ars incrementa ſua debet. In horum numero primi ſunt memorandi Ægyptii, veterum mortalium

ſapientiſſimi, qui civilis prudentiæ myſteria, religioniſque arcana hieroglyphicis adumbrabant notis, ſimulque à profanorum oculis & contactu ſubmovebant: Quos imitatus Pythagoras literæ uni, & numeris inhæſit, omnemque ſapientiam facili hoc figurarum ambitu concluſit. At Æſopus apertiorem etiam ingreſſus viam, brutorum imaginibus demonſtravit, quid fœdum exitu, quid pulchrum inceptu, Tibi Tuæque Reipublicæ foret. Neque heic ſilenda Cebetis Socratici tabula, quam qui totius Sapientiæ inſtar, & magiſtram dixit, omnium optimè de literis veterum judicavit. Atque in his ſimilibuſque figuris Sapientes docent, & non loquuntur, quum imagines ſunt, quod verba, quæ alii aut magno late-

rum niſu eructant, aut inani tumore, & vaniſſimo ſententiarum ſtrepitu, perituris chartis faſtidioſè illinunt. Nec ſanè hoc modò minùs promptè reſpondit Tarquinius filio, quum ſumma papaverum capita in horto virgula decuteret, quàm Cæſtius aliquis, aut Antiſthenes, qui, ne tuam, magnique fortunam populi in ruinam agas, interficiendos eſſe civitatis Principes, *prolixis declamationibus, gravibuſque argumentis adhortantur. Et vel una illa Athenienſium noctua, aut Thebanorum Sphynx, aut Romanorum aquila, ſuis expreſſa ſymbolis, ſatis docent, qua vigilantiæ, qua prudentia, quave fortitudine adminiſtranda ſit Reſpublica, quæ beatam civium vitam, gloriam amplam, virtu-*

tem honeſtam ſibi propoſuit. Cæterùm ejuſmodi Sapientiam adornamus potiſſimùm in Emblematibus, quæ Symbolô ingeniosè excogitatô, picturâ conveniente, & lemmate arguto, mores hominum, virtutes, fortunam, vitamque ipſam exprimunt, & velut in illuſtri poſita monumento, docent ſimul & oblectant. In quo Sapientiæ genere, quum tantopere ab antiquis deſudatum eſſet, tum nuperi ſeculi felicitas, renaſcentibus literis, elegantiſſima quæque ingenia exercuit, quæ Principum Heroumque ingentes motus, illuſtres amores, ſumma conſilia, ipſaſque regnandi artes, hac arte adumbrârunt. Quin tanta hujus ſtudii habita eſt excellentia, ut ipſorum Regum Principumque adverte-

ret

ret ingenia, quum volupe eſſet, pauciſſimis verbis, & unica exponere figura, quæ animum verſarent ingentia conſilia, quæ egregia virtutis flamma in pectoribus ſederet, quæ præclaræ cupiditates agitarent mentem, aut quo præclaro judiciô fortunam ipſi ſuam, ſortemque alienam metirentur. Ut non ſinè cauſa, qui oculos in hæc inſignia deflectit monumenta, ipſa Emblemata jure vocaverit picturam Heroum, *imaginem illuſtrium animarum, Hiſtoriam ingentium conſiliorum: quæ etſi indoctos ac rudes fallant, ingenuis tamen eruditos artibus haud prætereunt. Et quid tam jucundum cognitu atque viſu, quàm ſimplex illud, & argutum, & pauciſſimis contentum verbis, & aper-*

tis rerum imaginibus decorum philoſophandi genus? quod inter cunctos excellentioris ingenii labores ſimplicitate perfectiſſimâ ſe commendat, & in brevitate concinna eximium vigorem, in exiguo ſpatio maximas vires; in tacente imagine copioſam orationem oſtendit. Itaque, quum Poëma poſtulet voces à plebe ſubmotas, & per ambages, deorumque miniſteria, & fabuloſum ſententiarum tormentum præcipitari gaudeat: quum Hiſtoria per prolixam rerum narrationem, accuratam negotiorum ſeriem, interjecta orationum diverticula diffundatur: Emblema unô momentô, primo intuitu, imagine ſimplici & nudâ clariſſimas & maximas res repræſentat, tantoque majorem ſibi

cir-

circumponit gloriam, quantò faciliùs ſimpliciùſque ſe exhibet. Neque tamen hac ipsà ſimplicitate obvium eſt vulgaribus ingeniis, aut inventu factuque facile; quum hunc ingenii partum neque concipere, neque edere mens poſſit, niſi ingenti flumine literarum inundata, *ut Arbiter loquitur. Nam ut quis ambigua litium fata, & perplexa atque intorta legum oracula explicet, aut adversùs mortis imperium pugnans; morbos medica manu profliget, & inexorata Parcarum clauſtra perfringat; ſatis eſt, ſi uterque ſe illis contineat finibus terminiſque, qui Jurisprudentiam & Medicinam certo ambitu circumſcribunt. At, ut juſtum exſtruat Emblema, omne genus diſciplinarum*

artiumque excutiendum eſt, natura hominis, animalium, plantarum cognoſcenda, & ipſum terris abditum Naturæ imperium ſcrutandum eſt: præterea ingenium adhibendum eſt generoſum & fæcundum, quod tum ad concipiendas animo rerum imagines, tum ad ea, quæ conceperit, vivâ expreſſione, & applicatione minimè vulgari efferenda valeat: nec figura modò, ſed & lemmatis acumen, ſed totius corporis gratia venereſque perpendendæ ſunt, quum ſæpius una vocula, una figuræ labes, omnem Emblematis nitorem infuſcet. Non heic ago, ut Emblematum antiquitatem, uſumque, & dignitatem oſtendam, quum id à clariſſimis viris operosè jam factitatum ſit, ſed refel-

lenda ſolùm obiter ſunt inepta eorum & cruda judicia, qui quæſtuoſis tantùm artibus dediti, & ab omni elegantioris ingenii humanitate alieni, leve quiddam & vulgare eſſe Emblema arbitrantur. Nimirum ea ſeculi noſtri infelicitas eſt, ut peſſimo utamur judice, id eſt, vulgô, cui ſemper deteriora placent: evenitque nobis, quod olim Athenis Anacharſis mirabatur, ut ſapientes orent, ſtultiſſimi judicent. Dicendum tamen illis eſt, quod ſentio: Vix centeſimus quisque eſt, qui juſtum atque probum Emblema componat: at vix milleſimus, quiſque eſt, qui de eo rectum verumque ferre judicium poſſit. Sed horum procax ignorantia, ſicut PHILOTHEUM, *Virum Summum, non abſterruit*

ſterruit, quò minùs, quoties ab altiſſimæ fortunæ meditamentis ad diverticula amœnioris ingenii ſecedere libuit, divinum ingenium in hoc Sapientiæ genere exerceret; ita me perpulit magis, & inflammavit, ut cæleſtes illos ingenii luſus in publicum proferre, ambitioſô ſtudiô contenderim. Poſtquam enim iſte ſanctiſſima hæc Symbola, doctiſſimis explicata commentariis, mihi communicâſſet, ſollicitavi precibus modeſtiam ejus, & tandem expugnavi, ne clariſſimum opus invideret erudito orbi, tantoque munere poſteritatis ſpem defraudaret. Delectabat me illa ingenioſiſſima inventio, acuminis & ſolertiæ plena; in qua nec ornatui facilitatem, nec facilitati ornatum deeſſe animadvertebam.

vertebam. Ac quum alii plerumque Civilem Prudentiam, arcanis dominationum venerandam, majore audaciâ, quàm veritate, Emblematibus intexant, aut vanos amores, profuſaſque cupiditates illis celebrent; ea inprimis Philothei placebat pietas, quòd ſancto & inuſitato ante cæteros conatu, hoc ſapientiæ genus ad ſanctiores meditationes transferret, cœloque ſuo intentus, vitam Christiani hominis moreſque emendaret. Quid enim eſt aut tam eximium & arduum, quàm Religionis noſtræ gravitatem, pietatis præcepta, Theologiæ ſanctioris momenta, amœniſſimis Symbolorum luſibus explicari? aut tam admirabile, quàm inter ſummæ fortunæ blandimenta, & ætatis floreſcentis illecebras

cebras exiſtere unum, qui pietatem caſtiſſimam animô complexus, totam fortunæ rationem ſubducat, & mortalium ſceleri iniquus, ad ſanctioris vitæ contemplationem ſincerâ ſolidaque mente ſe convertat? qui inanes hominum curas, cogitationeſque à terræ ſuæ ſordibus, & incertis fortunæ bonis ad quietem mentis, & amorem divinum revocet; eamque demum felicitatem ac ſupremum illud bonum judicet, non quod in opibus, honoribus, purpura ac ſceptro conſiſtit, ſed quod propiùs mentem noſtram conjungit Deo, caſtamque & illibatam conſcientiam cælo imponit? Quæ quum primùm legerem, cæleſtem aliquem mihi intueri genium viſus ſum, qui inferiora hæc, in quibus volutamur miſeri,

ſuper-

ſupergreſſus ſe totum cælo ſuo tradit, & quum maxima mortalium pars terrenis luctetur votis, ſperandoque & optando conſeneſcat, ſolus nihil præter animi tranquillitatem optat, cætera Deo committit. Haud ſum neſcius, fore nonnullos, qui hæc tantùm ſacra relinquenda cenſeant illis, quorum munus eſt, ut ex publicis roſtris in vitia hominum declament; cæterùm ab venuſtioribus elegantioribuſque ingeniis exſpectent, ut Politicis meditationibus impalleſcant, providis præceptis artes regnandi definiant, & quo vinculo, quo ſpiritu cohæreat Reſpublica, quo ſe diſſolvat, ſubtiliter enuncient. Perinde ac ſi in magna illa Dei civitate, in qua tot millia hominum ſpiritum trahimus,

non

non præcipuum & unicuique maximum munus incumbat, ut vitæ probæ, æternæque ſalutis leges ſibi aliiſque ponat? aut non ſatis Politicorum librorum ſit, quum & Magiſtelli, & in umbra latentes Pædagogi, à ferula crudum ingenium ad Civilis prudentiæ myſteria, ad Principum Regumque determinanda conſilia, longè ab eorum captu ſubmota, audaciſſimâ curioſitate propellant? Sed & mihi in hoc caſtiſſimo opere magnam præbebat voluptatem terſa illa atque ornata dictio, quam ad interpretandas imagines has pulcherrimas Auctor attulit; in qua me detinebat liquida ac profluens, & in nullas obſcuritatis ſalebras incidens Eloquentiæ copia, in qua naturalis, non fucatus nitor ineſt. Ac

admi-

admirabili illa ſuavitate puritateque ſermonis recreatus, ſentiebam mihi tenerius obſequium addi, ut piæ ac divinæ mentis dotes in Philotheo venerarer; præſertim quum non tardis lucubrationibus, longoque tempore proceſſiſſet hoc orationis flumen, ſed inexhauſto quodam & rapido fonte celeriter proſiliiſſet; ut & ipſe citiùs manum ſcribendo, quàm ingenium excogitando inveniendoque, fatigatum fateretur. Quod pariter fortaſſe æſtimabunt parùm ſtudiorum noſtrorum contemptores, qui, quòd linguæ Latinæ paulò exactiori cognitione careant, eo ſe doctiores & meliores haberi volunt. At nec moramur ambitioſam eorum ſtultitiam,

quum

quum & eam ſeculi noſtri eſſe conſuetudinem ſciamus, ut ii plurimùm de Latina lingua judicent, qui malè, ne dicam peſſimè Latinè loquuntur; & facilè illis eam indulgeamus gloriam, ut cum Mileſiarum auctore rudant, aut cum alio duriore ſaxa & lapides loquantur, aut elumbi ac diſcincto ſermone balbutiant, quám ut puram, atque majeſtatis ſuæ pondere ſuffultam orationem ad veterum Scriptorum elegantiam exigant. Mihi quidem facultatem eam eſſe præbitam vehementer gaudeo, quâ ex doctiſſimis his Symbolis, eorumque commentariis exſtruere licuit carmen, quod tàm pulchro operi ſubjunctum, ſimul ad æternitatem ſuam

caneſce-

caneſceret. Ita enim de hoc clariſſimo Philothei monumento augurari lubet, illud omni ære perennius fore: dum & olim poſteri linguas in Magni Auctoris laudes ſolvent, & animos in exemplum component, & illum rerum ac verborum ſplendorem, illam dignitatem ſermonis, illos cæleſtes impetus, & tot auguſtas ſententias, tot virtutis præcepta, tot oracula, admirari geſtient. Ac quamvis ipſe in tanto culmine collocatus, noſtri haud indignus ſit præconii: quamvis ſingulari modeſtiâ præditus, fortunæ ſuæ magnitudinem, ingeniique gloriam tegat; hæc tamen vitæ ſanctitas, hæc erudita pietas, hi mores caſtiſſimi, hic inuſitatus virtutum omnium fulgor,

oſten-

oſtendent illum, & poſterorum ingenia laudibus ejus fatigabunt. Sed & hæ virtutes, dum præſentis ſeculi venerationem intendunt, dum alii quoque tantas inter laudes, illum tot Regum ac Principum ſanguinem, illum ſerenæ frontis honorem, illam placidi oris majeſtatem, & obviam omnibus humanitatem extollunt, atque ad ſidera plauſu vocant; iſte præ cunctis unam illam & peculiarem ſibi adſcribit laudem, quòd fragilitatis humanæ conſcius, Deo ſuo omnem gloriam, vitæque ſuæ reddat ornamenta, & in publicæ munificentiæ præconio pietatem ſuam agnoſcat. Scribebam Heidelbergæ ad Kal. April. An. MDCLXXVII.

SYMBOLUM I.

ILLE HABEAT SERVETQUE.

VEteres Romani, quum ſe æternitati conſecrâſſent, nomen illi dedére Veſtæ, in cujus ſacrificio cultuque perpetuum ignem conſervârunt. Nimirum hoc agebant homines fortiſſimi, ut per lucentem flammam oſtenderetur imago immortalitatis, cui ſe devoverent,

quos virtutis amor ex vitiorum ſordibus, ex ignaviæ vinculis ad res præclaras glorioſaſque incitâſſet. Nobis Chriſtianis, qui ſanctioris immortalitatis cognitionem accepimus, longè majori ſtudio incumbit, illi nos devovere æternitati, quæ non ſolùm ad honeſtam vitæ noſtræ famam, ſed ad eam potiſſimùm felicitatem nos ducat, quâ tandem animus, corpore relicto, glorioſam inter quietem, ſempiterno gaudio fruitur. Quæ demum æternitatis ſors perfectiſſima dicenda eſt, dum heic nos indies confuſa cupiditatum turba mox ad veſanam iracundiam, mox ad intempeſtivum gaudium, mox ad ſtolidum deducit timoris dolorem, ut continuo motu direpti à quiete, non ſentiamus vitæ noſtræ dulcedinem. Et quanquam fieri poſſit, ineſſe aliquam lætitiæ noſtræ conſtantiorem vim, tamen in omnibus perituris rebus nulla eſt exſpectanda perpetuitas, in quam ſolidâ ſpe incumbere poſſimus. Sed vera æternitas in Deo immortali eſt, qui nos invalidiſſimos homines, ſi illi nos devoverimus, conſtanti beat gaudio, inſignique illo fidei pignore per Servatorem noſtrum Jeſum Chriſtum erigit, ut nunc ejus gratiâ freti, validiſſimam immortalitatis ſpem capeſſamus. Fruſtrà autem

tem ſe putant conſecrâſſe Deo, qui externis tantùm ritibus adhærent cultui illius, & moroſâ ſeverâque pietate affligunt corpus, ut æternùm in animis linguiſque hominum ſedeant. Etenim ſincerum ipſe tantùm à nobis exſpectat pectus, cor cupit integrum, devotum, pium, quod caſtiſſimo amoris, fidei, ſanctitatis igni flagrat. Hoc *ille habeat ſervetque ſibi*, hoc noſtrum admittat ſacrificium, quo ſinceram pietatis voluntatem dedicamus, & æternitatem ambimus nullâ unquam mutatione turbandam.

Non mea Pyramides commendent nomina vaſta,
Inſanæque ferant noſtra tropæa ſtrues.
Hæc longinqua poteſt, & edax abolere vetuſtas,
Hæc effuſo Auſter diruit imbre ferox.
Sed mens æternis caleat pulcherrima flammis,
Et caſto flagret laudis amore ſacra.
Perpetuum quid, Veſta, tuum jactaveris ignem?
Hoc magnus noſtro gliſcit in igne DEVS.

Haud mea mens agitur torrente libidinis æſtu;
Nec ſitit has vanas, quas ſitit orbis opes.
Altiùs it pia mens, & ſe cæleſtibus infert,
Et ſuper has nubes plena caloris abit.
Mens mea divinos intra ſe concipit ignes,
Et ſitit æternum concita tota Deum.
Impia terrenis ardeſcant pectora curis:
Nil moror has ſordes, me pius urit amor.

SECURA SUIS RADICIBUS.

Animus Deo ſuo devotus, firmâ atque conſtanti ſpe exſpectat felicem corporis ſui redemptionem, & neque fluxis deliqueſcit gaudiis, neque vitæ periculis trepidus ſuccumbit. Sui ſecurus ad ea adſpirat, quæ pertinent ad promovendum gloriæ divinæ nomen: nec movetur illis inſultibus, quibus orbis pravitati ſuæ immerſus conatur impedire & ſeditioſè abſtrahere pios, conſtantiſſimo fundamento inſiſtentes. Alios leviſſimus turbo impellit, terræque ſuæ allidit, ut humi jacentes, ſe à Numine deſertos relictoſque ingemiſcant; hunc tantò fortiùs res adverſæ erigunt, & cælo admovent, quantò vehementiùs imminent, & inſontem quatiunt. Tanta animi virtus eſt, ut agitatione iſtâ robur induat, & pectus imperterritâ conſtantiâ muniat. Non illum fortunæ ſævientis rabies ſubvertit, ubi gravior incumbens calamitates, miſerias, paupertatem objicit: altior enim in eo vis eſt, quæ cæleſti animum robore confirmat, proximumque illud divinitatis largitur, *Non moveri.* Fruſtra hunc dira exagitat invidia, & ſcelerato

SYMBOLUM II.

ſerato dente nomen ejus exiſtimationemque ſauciat: validior quippe omnibus ſtat calumniis, & in cælum ſuum intentus, inimica tela deſpicit. Non ſic ventorum furorem eludit arbor, validas quæ egit radices, fibriſque fortiùs per terram diviſis, ipſam ſtirpem robore armavit. Validiùs iſte omnium tempeſtatum vigori

reſiſtit, & quæ acerbitates in caput graſſantur innoxium; Deo ſuo innixus, impavidè perfert. Dum vivit, continuâ nutritur ſpe; dum moritur, aufert ſpem quies exoptatæ felicitatis, & veriſſima omnium fortunarum vita, in æternum duratura.

Verberet oppoſitos montes, ſylvaſque proceras;
Hadriaciſque equitet ſævior Auſter aquis:
Hæc ſecura ſuis radicibus excipit auras,
Et fruſtrà tantæ detonuére minæ.
Scilicet hæc validis terram complectitur arbor
Fibris, & gaudet ſedibus alta ſuis.
Quid ſævis, Fortuna? Deo qui nititur uni,
Impavidus furias ridet, acerba, tuas.

Dum furit effuſis violentior Aeolus auſtris,
En virgulta ſibi deteriora timent.
Sed firmata ſuis perſtans radicibus arbor,
Excipit atroces, ſi fremuére, notos.
Illa ſuo defixa loco non flectitur Euro,
Non timet, unda, tuas, nec timet, aura, minas,
Mens innixa Deo pavidam minitante ruinam
Orbe, nihil quicquam, quod moveatur, habet.

SYMB. III.

SYMBOLUM III.

CÆTERA LINQUO.

QUid juvat maximas poſſidere divitias, & nefando avaritiæ laborare cruciatu? Quid juvat regiis fulgere ſceptris, imperiique faſcibus magnam terrarum gubernare partem; & interea inſatiabili cupiditate ad aliorum adſpi-

rare opes, & ſemper inquieto potentiæ ſuæ metu lacerari? Forſan magnificum elatæ dignitatis nomen quadraginta durabit annos, ut in omni pompâ, atque externo ſplendore dies regiminis ſui tranſigat. At ubi affectus ille invidiæ plenus tempora ſua conſumſit, tunc ſæpius talis animus ſuâ magnificentiâ inflatus, invitiſſimo motu ea relinquit, quæ tam ardentiſſimo amore poſſedit. Sic nihil præter Fortunæ ſuæ deam adorans, tandem ſpem inciſam luget, perpetuoque doloris cruciatu memoriam triſtem ſervat. Nimirum inconſtantiſſimæ hujus vitæ opibus fortunæque nihil ineſt felicitatis aut perpetuæ dulcedinis, dum optima animi noſtri quies vitiorum amore oppreſſa, illis turbatur rebus, quibus & virtutis ſtimulus extinguitur, & avaritiæ fames perniciofiſſimo fervore acuitur. At indignum illis inſervire rebus, quæ ingenium à juſtâ virtute, ſolidioriſque vitæ pulchritudine abducunt, atque hominem perituris opibus, tandem magnâ anxietate deſerendis, pudendo ſervitio devinciunt. Immortalis autem vigor eſt, qui ſpiritus noſtros conſtanti bonorum gaudiore creat: immortalis hilaritas eſt, quæ ſuo admota cælo, clariſſimè oſtendit, fluxam illius

vitæ

vitæ fortunam, cum inæſtimabili felicitatis ſuæ pretio comparari minimè poſſe. Illic enim inſatiabilis habendi capiendique aviditas novo ſemper animum corrumpit vitio: heic validiſſimus divinæ gratiæ ſtimulus ad virtutem propellit. Illic frequentiſſima divitiarum copia, opumque terreſtrium confluxus horrorem mortis augent, peſſimoque timore famam nominis dejiciunt: heic firmiſſimâ in Deum corroborati confidentiâ, ſingulos tempeſtatum ictus intrepidè excipimus, extremoſque vitæ dies gaudenti ſpe exſpectamus. Illic fallax tandem fortuna nos fruſtratur, deceptoſque ludit; heic certiſſimum Divinæ promiſſionis auxilium nos perpetuâ mactat felicitate, ut dici poſſimus, *grato ſerviſſe patrono*. Ergo quiſquis divitiis auctus eſt, quiſquis regna adminiſtrat, non animi ſui requiem, non confidentiam in illis ponat, ſed ad Deum unicè dirigat deſideria ſua, in eo felicitatem, ac tranquillitatem mentis ſuæ omnem collocet. Tunc ſi divinæ viſum erit voluntati, ut omnibus ſpolietur divitiis & fortunis, omnia feret patienti animo, terreſtriumque amorem rerum linquet, gaviſus redimiſſe frontem cæleſti illâ æternâque coronâ, quæ omnibus

ſceptris, faſcibus, divitiis illuſtrior potiorque eſt.

Sceptra tremenda alii jactent, pompâque ſuperbâ
Regia adoratum purpura calcet ebur:
Et formidatis compeſcant faſcibus orbem,
Commendetque ſacrum fulva corona caput.
Me majora juvant. Non eſt mortale, quod opto;
Nec meus in fragili luditur orbe labos.
Mens ſincera, Deo devota, atque addita cælo,
Hæ ſunt, quas jacto relligioſus, opes.
Dum faſces trabeæque cadunt, dum ſceptra labaſcunt,
Hoc ſacrum æthereo durat in igne decus.

SYMBOLUM IV.

INDE ET VITA ET VIRTUS.

FOrtitudo, quæ meritò inter primos virtutum ordines locum habet, tunc clariſſimâ laude fulget, ubi, ſanctiſſimis continentiæ, probitatis, modeſtiæ vinculis ligata, Heroum incendit animos, ut ad immortalem nominis ſui famam quotidie adſpirantes, & maximos

labores ſuſcipiant, & ſumma pericula contemnant. Unde Majorum noſtrorum res geſtæ laudibus fuerunt inclytæ, quòd fortitudine uſi ſint, non ut fortunæ ſuæ augerent magnificentiam, ſed ut egregiam tranſigerent vitam, virtute excellentem, quæ poſteris exemplo & admirationi eſſet. Atque hi quidem jucundè atque feliciter ſuos tranſegére dies, nobilique illâ & puriſſimâ obtinuére fortitudine, ut per omnium ſeculorum memoriam celebrentur. Sed cæteri, qui ab hac pulcherrimâ ambitione vires corporis animique ſemoverunt, & intemperanti audaciâ, aut indignâ intumeſcentes ſuperbiâ ad crudelitatem deſciverunt, ſuum extinxére nomen, & virtutem vitio delevére. Ex quo apparet, juſtam veramque fortitudinem in noſtris haud contineri poſſe pectoribus, niſi à longè validiori poteſtate dirigatur. Nunquam generoſiſſima vitis in maturos ſe ſolvit fructus, qui ſuaviſſimo guſtu hominem recreent, niſi ferventi Sole inflammetur atque foveatur. Pariter & fortitudo, & omnes cæteræ virtutes ex ſolâ divinâ gratiâ originem vigoremque ducunt, quâ abſente virtutes optimæ in peſſima degenerant vitia; noſque ipſi denſâ occæcati caligine ſtolidiſſi-

lidiſſimè erramus, atque indies magis magiſque vitam flagitiis inquinamus. Et quanquam noſtra ſit manus, noſtrumque ingenium, quæ ea exequuntur, quæ aggredimur, tamen non noſtris illa debentur viribus, ſed Numinis illius auxilio, quod nos creavit, & omnibus rebus intereſt, ut ad gloriam ejus, & noſtram ſalutem gerantur. Idem illis, qui ſuis confidunt viribus, Deum ſe oſtendit potentiſſimum, juſtiſſimumque omnis inſolentiæ ultorem. Attribuamus ergo omnem illi gloriam, attribuamus ejus gratiæ omnem noſtram vitam atque fortunam, & quod laudibus in nobis magnificum eſt, ipſius benignitati reddamus. Neque enim unquam noſtris excidat pectoribus, quòd nos miſerrimos mortales tanto reſpexerit beneficio, ut quum infirmi debileſque in miſeriis jaceremus, & vitam & virtutem ab eo receperimus.

Nectareas vitis cum tempore procreat uvas,
Si nitidus roſeo Phœbus ab axe micat.
Vva parit dulces, ſed Sole coquente, liquores,
Qui recreant homines, qui recreantque Deos.
Sed ceſſent radii Solis, lux aurea ceſſet,
Nullus erit Bacchus, frigida vitis erit.
Si Deus illuſtrat animos cæleſtibus auris,
Quiſque bonos fructus, hoc generante, feret.
Quid jactas propriæ validiſſima robora dextræ?
Qui vigor acceſſit, cælitùs ille venit.

RE-

RESISTENDO FRANGOR.

UBi minora obſiſtere gaudent potentiſſimis, ſemper juſtiſſimam ſibi pœnam attrahunt. Altiſſimæ columnæ, dum veluti ſuperbâ duritate adverſus tempeſtatem incolumes ſe oſtendunt, fulmine fortiſſimo percuſſæ franguntur atque miſerrimè dejiciuntur. Ex adverſo arundo dum tempeſtati cedit, dum caput flectit, illæſa ad ſtatum ſuum incolumiſque mox revertitur. Quò magis curandum homini eſt, ne ei reſiſtat, qui & fulgura, & omnes in poteſtate habet vindictæ modos, quibus affligere humanum poteſt genus, ſi ſuum divinæ anteponit voluntati conſilium, & Numini majori cedere neſcit. In quo numero ſunt, qui ſe ipſos colunt, negligendo divinæ venerationi debitum honorem, jaciendoque infames jocos & dicteria, ut pariter pios adversùs Deum, ejuſque metum arment. Hi videant, ne vindicta divina lento gradu procedens audaces tandem corri-

piat,

SYMBOLUM V.

piat, & damnationis percutiat fulmine, in æternum periculoſiſſimo.

Dum

Dum tonat horrendis agitatus motibus æther,
Et ſua terribilis Iupiter arma quatit:
Fulgura deſpiciunt ſolidam violenta columnam,
Et mediam rigido fulminis igne ſecant.
Aſt alibi virgulta manent ſecura per agros,
Quaque ſuum flectit mollis arundo caput.
Illa reſiſtendo ruit, hæc cedendo reſurgunt,
Nullaque ſupplicii ſigna prioris habent.
Fulminis auctor idem facit. Ille ſuperba retundit
Pectora, depreſſis gratia certa datur.

Marmore de Pario ſurgit, frontemque ſuperbam
Obvertit cælo celſa columna ſuo.
Excipit intrepido vultu nimboſque niveſque,
Et ſibi perpetuum deſtinat alta decus:
Sed Iovis ira ferum jaculata è nubibus ignem,
Disjicit audacis robora vaſta ſtruis.
Cedite majori, mortales. Fulmina vitat,
Quæ pronum inflectit mollis arundo caput.

SYMB. VI.

SYMBOLUM VI.

NON INDE QUIETEM.

OMnes ii, qui ſuo ſe jactant ingenio, & propriis tantùm confidunt viribus, ſimiles ſunt grandioribus avibus, quæ quietem in fragili quærunt arundine, & onere præpon-

ponderantes concidunt. Quiſquis impietate ſuâ ferox & intumeſcens, non agnoſcit veriſſimum fortunæ ſuæ auctorem arbitrumque Deum, ſed omnia putat ſibi caſu accidiſſe, ſuumque judicium ſolâ atque propriâ acuiſſe indole atque diligentiâ; iſte dum in eâ hæret ſententiâ, ſuo tandem damno cognoſcet, ſe pravo debilique innixum ſediſſe fulcro; *nec inde quietem* exſpectandam fuiſſe. Vidimus fortiſſimos ſapientiſſimoſque viros hoc modo lapſos fuiſſe: nam iſti, dum inflati ſuperbiâ, dextræ ſuæ virtutem extulére, tandem infami metu correpti, inglorii occubuérunt: hi dum ſolo ſuo ingenio intemperanter gaviſi, & judicii laudibus freti fuére, tandem cum inſaniâ utriuſque amiſére exiſtimationem, quam veluti Deam priùs coluerant. Ut igitur ſtabiliorem Tibi quietem compares, intende animum oculoſque in cælum, & fortiſſimum fulcrum arbitrare veram pietatem, omnium virtutum clariſſimam. Abſque eâ cæteras virtutes video tantùm pro externo ornamento cenſendas: quippe nunquam ex juſtâ pectoris prodibunt integritate, ſed ex internâ manantes ſuperbiâ, ſuas tantùm intendent laudes, & in fragili gloriâ decus omne conſument.

Sed

Sed optima rerum, dum non ad verum deſtinantur finem, nunquam glorioſo feliciique nobilitantur eventu: dumque ipſi mortales hac viâ propoſitum promovere ſuum ſatagunt, ignavâ correpti confuſione, omnia infelici atque pudendo exitu fœdari animadvertunt. Itaque quum cætera omnia veluti fumus evaneſcant inconſtantiâ ſuâ, animus noſter aliam quietem poſtulat, quâ ad lætitiæ conſtantiam, ad rerum ſuarum feliciſſimos eventus contineatur. Quæ quidem quies à ſolâ Dei gratiâ exſpectanda eſt, ipſeque devotiſſimo invocandus pectore, ut ei firmiter noſtrâ fide adhærentes, noſtram quotidie accuſemus infirmitatem, omnemque tranquillitatis conſtantiam, omne noſtrum robur in ipſo ſolo collocemus.

Dum fidit fragili volucris temeraria junco,
Frangitur, & dubios fallit arundo pedes.
Qui petis in fragili placidam tellure quietem,
Falleris, & mentem noxius error habet.
Et quid, ſtulte, homini confidis? fidere cælo
Convenit, & ſummo qui regit aſtra DEO.
Sæpius innumeros heic ſpes humana fefellit:
Decepit nullum ſpeſque fidéſque DEI.

DUM

DUM SPLENDET, ET OMNIA SPLENDENT.

NOn peccabo, ſi gratiam divinam comparem candelæ, quæ dum ſuum noctu in conclave immittit lumen, omnia illuſtrat, & ſplendentia reddit, quæ ad ornatum periſtromata ſtragulaque auro intexta parietes veſtiunt. Eâ autem abſente, quanquam pretioſiſſimo auro atque argento omnia obducta, atque ornata ſint, in caligine omnis ſplendor jacet, nec cognoſci poteſt decus, quod ad loci hujus ornamentum pertinet. Haud aliter, ubi gratia divina nobis affulget, omnia in noſtris actionibus ſplendent, & decus nobis lætitiamque ex illâ benignitate communicant. Sed ubi digniſſimum nobis aufert ſui auxilii vultum, tum veluti nocte & tenebris ſepulti, nullam magis cognoſcimus jucundis in rebus ineſſe dulcedinem, inquietoque dolore anxii, agnoſcimus præſentiam divini Numinis unicum vitæ noſtræ eſſe ſolatium, ſine quo nihil nobis amœnum, ſed cuncta videntur mortua, quæ aliàs maximo proſequuti fuimus amore. Midas, Phrygiæ Rex, auro ſuo, quod ſtolidis votis ambierat, frui non potuit, quum inter ejus adſpectum fame

SYMBOLUM VII.

fame fermè extingueretur. Sic nobis exploratum eſt, omnem rerum benedictionem ex unicâ proſilire divinæ benignitatis propinquitate, ſine quâ & optimarum rerum vitalis exuitur guſtus. Ac quamvis ſalva omnia & jucunda externo cernantur vultu, tamen animus

mus ſuo veriſſimo gaudio orbatus luget, & nunquam reficitur, niſi gratiæ divinæ radiis illuminatus, ſua gaudia ſecum computet, & ſponte omnia fluere ſentiat.

Omnibus eripuit rebus nox atra colorem,
Nullaque ſemotâ corpora luce micant.
Sed refer ardentes intra conclavia ceras,
Omnibus ecce redit, qui fuit ante color.
Tunc Phrygii ſplendent, picturatique tapetes,
Et clarum ſplendens, quo caruere, decus.
Nos tenebræ ſumus, & piceâ caligine tecti,
Vndique & ex nobis gratia nulla micat.
Sed mihi dũ ſplendet tua lux, Deus, omnia ſplendent:
Hinc lux grata mihi, vitaque grata venit,

SYMB. VIII.

SYMBOLUM VIII.

ILLUSTRAT QUOQUE VILIA.

QUid nobis miſerrimis mortalibus de noſtrâ cenſendum eſt virtute, quam ex nobilitate aut fortunâ magnâ arceſſimus? Sanè abſente Deo gloria illa omnis velut fumus evaneſcit, animus dejicitur, omneſque vigoris ſti-

ſtimuli ſe clanculùm auferunt, ut nil niſi vacuum remaneat corpus, quod malis repletum cupiditatibus, vitiiſque onuſtum, maximo deinceps damno ſuo ruit ad perniciem. Et Sol quidem viliſſimos illuſtrat ſerpentes, ut pulcherrimo micantes colore, auri gemmarumque ornatum adumbrent. At cur Deus Opt. Max. ex minimis ac viliſſimis mortalium non quoſdam eâdem facilitate poſſet extollere, inſignibuſque decorare donis, quàm illos, qui alto loco nati, jam à teneris ingenium ſtudiis aliiſque nobilioribus exercitiis imbuerunt? Quin ſæpius animadvertimus, Deum efficere id, ut ex plebeis ſive miſerrimis hominibus aliqui inveniantur, qui majoribus inclyti cæleſtibus donis, virtute ad ſummum faſtigium evehantur. Ita *illuſtrat ille quoque vilia*, ut gloria ejus digniſſimo magis applauſu ab omnibus extollatur, & amoris miſericordiæque immenſa vis in proſequendo genere humano celebretur.

Non

Non ſolùm illuſtrat Phœbi præſentia cedros,
Et quæcunque oculis ſunt ſpecioſa tuis.
Sed quoque vermiculi viles, & noxius anguis,
Inde ſuam vitam, Sole micante, trahunt.
Sol commune bonum: quod ſe diffundit in omnes
Seque ſuâ cunctis commoditate probat.
Quanta Dei bonitas! quæ totum laudibus orbem
Implet, & hoc mundo major in aſtra redit.
Quid genus & proavos jactas, tituloſque ſuperbos?
Et magis illuſtrat vilia ſæpe Deus.

Quale addit gemmis ſplendor decus, aut ubi flavo
Auro candidulum dextera jungit ebur;
Talis Sole micat, claraque in luce refulget,
Qui ſerpit nudâ vilior anguis humo:
Pictaque convolvit radiato pectore terga,
Auratusque notat vilia membra color.
Ne, pueri, titulis, ne formâ inſurgite veſtrâ!
Quem Deus irradiat, pulchrior ille micat.

SUSTENTAT.

GRatia divina, quæ mortale ſuſtentat genus, potiſſimùm validiſſimo ſuo adeſſe cernitur auxilio, ubi aut bellorum aut itinerum quotidiano periculo immiſtos homines ſervat, & ſoſpites incolumeſque ab ullo vulnere, clade, morbo domum reducit. Hi cuſtodiuntur inſtar globuli illius, qui ex artificioſo fontis vaſe proſiliens, aquâ ſuſtentatur, donec ipsâ in ſuum recurrente antrum, in priorem reſtituatur locum, ex quo proruperat. Ac tali quidem ducuntur modo, qui Deo conſtanti atque ſincerâ adhærebunt pietate, ejuſque tutelæ ſe totos devovebunt. Quòd ſi fortè aliqua illos violaverit calamitas, & exiguo illa tempore gravis incumbet, & perterritos mœrore magis eriget, dum præſenti relevati ſubſidio, multò fervidiori conſtantiâ in fide perſeverabunt, ſeque nunquam totos deſeri à Deo lætabuntur. Et quanquam illi interdum præmaturâ tollantur morte, aut ægritudinis lentâ tabe exſtinguantur, non tamen deſerti relictique à Numine ſuo dicendi ſunt, quum ab in-

SYMBOLUM IX.

ſtabili fortunâ ad conſtantem tranſeant gaudiorum perfectionem, gaudeantque ſe digniſſimâ recreari quiete, ab omni miſeriâ liberati.

Subſiliunt tumidæ venis pellentibus undæ,
Suſtentantque vagum, ne cadat inde, globum.
Par mea ſors tecum eſt, globe. Nam me turbine ſævo
Iactat in irato vaſta procella mari.
Me diro exagitant collecta pericula motu,
Inque meum hoſtilis fulminat ira caput.
Et tamen in tantis ſuſtentor caſibus inſons,
Nec vitæ patior triſtia damna meæ.
Quid timeam? Deus alme, tuo ſto robore ſalvus.
Quem tua ſuſtentat dextera, nemo cadit.

(o)

Mobilis in medio fluitat globus aëre pendens,
Surſus & elatis innatat altus aquis.
Res miranda. Globus medio natat æthere præceps,
Nec cadit in terram, ni cadat unda prius.
Quid loquor? in medio ſic aëre fluctuat orbis,
Et tellus medias ſic natat inter aquas.
Non cadit atque loco cedit. Deus omne gubernat,
Conſervatque ſuum, quod bene fecit, opus.

SYMBOLUM X.

SE IPSUM TERRITUS HORRET.

MUlti inveniuntur, qui fictâ ſuâ pietate gloriantur, ſeque ſanctiſſimos omnium mortalium eſſe putant: ſed ubi tandem Legis divinæ juſtiſſimas inſpiciunt tabulas,

ipſi invenient, pietatem ſuam maximis fœdatam eſſe vitiis, prædominanteſque pravitatis ſuæ cupiditates impuro afflatu omnia commaculâſſe. Fertur Baſiliſcus ſpeculum inſpiciens reverberantibus oculorum radiis ſtatim extingui, ſuoque necari vultu, cujus tetrum luridumque adſpectum ferre ipſe haud poſſit. Similiter ii, qui ſuperbâ inflati ſunt pietate, dum ſacram Scripturam legunt, inveniunt ſe arrogantiâ infectos, horrentque ſe ipſos, quòd viis imminere mortis; & longiſſimè à vero Dei cultu abeſſe ſe agnoſcant. Neque enim Deus Opt. Max. vult, ut nos nobis ipſis noſtrâ placeamus devotione; quum nec ipſe Mundi Salvator unquam ſuam extulerit pietatem, quæ tamen abſolutiſſimæ perfectionis, ſanctitatiſque integerrimæ pleniſſima erat. At nos omnes miſeri, debileſque ſumus; & dum indies peccamus, ac iis quidem inſueſcimus delictis, à quibus facillimè cavere potuiſſemus, quæ tandem noſtra gloria coram omniſcio Judice erit? Valde igitur neceſſarium eſt, ut Deo ſoli ſinamus eſſe judicium æſtimationemque noſtræ pietatis, noſque humiliter eidem ſubjicientes, & impuritatem agnoſcentes noſtram, criminum noſtro-

noſtrorum veniam precemur, ut ille indies noſtræ velit adeſſe imbecillitati, ne in graviora incidamus ſcelera, mortem æternam ſecum trahentia.

Terretur propria Baſiliſcus imagine formæ,
Objecto ſpeculo ſi ſua membra videt.
Tunc oculis in ſe funeſtâ luce retortis
Mœret, & adſpectu contremit ipſe ſuo.
Si peccator homo ſecum ſua crimina luſtrat,
Proponens oculis Biblia ſancta ſuis.
Tunc ſeſe in ſpeculo divini Codicis horret,
Et tremit adſpectu territus inde ſuo.
Et mortalis homo, Tibi cauſa ſat apta dolendi!
Sunt tua fœda Tibi crimina, fœda Deo.

ORIENTEM FUGIUNT.

ETſi humana eò uſque creverit aſtutia atque malignitas, ut & plurima ſcelera atque mendacia externo conſtantiæ vultu exprimere, & ſimulatâ aliquâ ſinceritate venenum pravitatis ſuæ abſcondere mortales didicerint; tamen orientem ſemper veritatis horruére Solem, qui ſtrenuus occultarum falſarumque artium hoſtis, non patitur internum ſejungi ab externo, aut ullam injuriam probitate tegi. Eſt ipſe ſæviſſimus injuſtitiæ ultor, qui, quanquam diu permittit nocti, ut peſſimas in tenebris machinationes, eo tempore undique errantes, ſuſtineat, ad extremum tamen redeunte die fugat ſuâ pœnâ, quæ ſe caligine ſecura putabant. Sic per atram noctem micant minora ſidera, & erraticæ faces, fallaceſque ignes cælum obſident: ſed quæ mox *orientem fugiunt* Solem, ubi

SYMBOLUM XI.

ubi is è Thetydos cubili ſurgens, jubar ſuum toto cælo diffundit.

Iam fugite, & toto ſtellæ diſcedite cælo,
Et quodcunque micas nocte ſilente jubar.
Majori jam luce rubet, vultuque nitenti
Nocturnum pulcher pellit Apollo decus.
Tollit ſylva comas, emergunt lumine colles;
Et valles viſo ſubſiliêre die.
Triſte micans ceſſit ferali crine cometes,
Et falſæ ſolvunt ſe per inane faces.
Quid fuci, pravæque artes, ſimulatio, fraudes,
Tollitis improbulum nocte favente jubar?
Heu fugite hinc! Veri Sol aureus exſerit ora,
Confunditque oculis lumina falſa ſuis.

Aurea ſi ſurgit croceis Aurora quadrigis,
Nubila cùm tenebris nox procul inde fugit.
Hæc roſeis invecta rotis prænuncia lucis
Omnia luſtratâ ſidera pellit humô.
Poſt totum luſtrat pulsâ caligine cælum,
Et nobis nitidum reddit Apollo diem.
Luce ſacrâ veniente, procul caligo recedit,
Et Chriſto Satanas adveniente fugit.

SYMB. XII.

SYMBOLUM XII.

TACTA SONABUNT.

AT malo mea à potentiſſimo Numine conſervari regique gaudia, quàm illis pro meo frui lubitu: nam ubi meâ voluntate illa dirigo ad promovendam vitæ meæ jucunditatem, nimis debili manu mota, neque læti-

tiæ conſtantiam, neque vitæ meæ commodiſſimum poſſunt afferre incrementum. Voluntas noſtra, quanquam interdum bonum intendat finem, tamen præponderans internæ malitiæ vis, non permittit virtutis nos imminere viis, ſi ſolùm ſponte noſtrâ conamur efficere, quod debeat eſſe laude dignum. Sæpius ex noſtrâ opinione, quæ nobis ad noſtrum videantur uſum atque hilaritatem promptiora, putamus confeſtim illis eſſe utendum, exequuturi eadem cum fervore, quum in noſtris ardere cupiditatibus ſoleamus. Sed Deus, qui ipſa eſt ſapientia, longè aliter deſtinat ſuam voluntatem, noſtræque ſe tunc opponit: oſtendens, ſe omnibus præeſſe rebus, noſque manu illius tangendos, ſi quid præclari à nobis edendum ſit. Nos vanis immerſi cupiditatibus, omnes noſtras actiones eò intendimus, ut amœniori inſerviant delectamento noſtrorum affectuum: ſed Deus eſt, qui internas hominum inſpicit mentes, qui optimè novit, quæ ad veriſſimam vitæ noſtræ proficiant ſalutem atque utilitatem. Quare quum omnia noſtra vota actioneſque ad ſummam collimare debeant perfectionem, ſi feliciſſimâ quiete cupiamus tandem affici, id neceſſum eſt, ne

per

per noſtras cupiditates ſtudeamus anticipare fatum, noſtriſque viribus innixi, inviſum cælo opus faciamus, ſed ut noſtram Deo ſoli voluntatem committamus, qui eam ſuæ conformem reddat directioni, & noſtris ex operibus ſuam gloriam extollat. Simus adinſtar tympani, quod, ubi ille tetigerit, fortiori applaudat ſonitu, qui & nominis illius laudem latè celebret, & famæ noſtræ integritatem, animique veriſſimam gloriam cælo ipſi inferat.

Aenea dum tremulo pulſantur tympana motu,
Robuſtos referunt fortiter acta ſonos.
Sed ſimul ac nullis pulſantibus omnia ceſſant
Verbera, tum ceſſat, qui fuit ante tremor,
Nos quoque torpemus, nos vaſta ſilentia ſtringunt,
Ni moveat ſummus pectora noſtra Deus.
Hoc agitante bonos intra præcordia motus
Sentit homo, & ſenſim, ſed priùs actus, agit.
Magne mihi moveas, Deus, almo numine mentem,
Sic quodcunque voles, ſed benè motus, agam.

ET IN VOLVENDO QUIESCO.

MOs compluribus Americæ populis eſt, ut lecto inter arbores alligato, per noctem quieſcant, eóque majorem ſomni vim experiantur, quò incitatior aura jacentes hinc inde volvit. Nobis etiam quieſcentibus, ſi aliquando illam impetraverimus gratiam, ut conſtanti fiduciâ ſinceroque ſpiritu, Deo adhæreamus, nec rerum adverſarum peſſimi inſultus, nec triſtes calamitatum impetus nocebunt, neve animum ab internâ diſturbabunt quiete, quum ſenſus noſtri interiore compoſiti tranquillitate nullâ malorum ingruentium acerbitate terreantur. Ita *& in volvendo quietem* capimus, & divinæ benignitatis ſecuri pluſquam conſuetâ accinctos nos experimur fortitudine, quâ omnibus æquo reſiſtimus animo periculis, & inter turbas, moleſtias, miſerias, divinâ corroborati virtute, ſuaviter requieſcimus. Sæviat omnium tempeſtatum horrendo furore orbis, & in partes ſuas illabatur; integer tamen ille, & Deo ſuo deditus animus non à ſua dimovebitur quiete, ſed inveniet ſibi divinæ præſen-

tiæ

SYMBOLUM XIII.

tiæ adeſſe gratiam, dulciſſimamque præberi tranquillitatem, dum exterioribus tumultibus agitatur volutaturque.

Sic ſomnum requiemque Indus ſub utraque capeſſit
Arbore, nec terris quæ latuêre, timet.
Altiùs è terris ſublatus dulcia ſomni
Tempora tuta, licèt commoveatur, agit.
Incumbant venti thalamo, in volvendo quieſcit
Penſilibuſque cubat molliùs iſte thoris.
Vir pius in terris ſacro devotus Olympo,
Semper amœna ſuæ gaudia mentis alit:
Et medios inter ſecum capit otia motus,
Atque fremente minis orbe, quietus agit.
Pectus inops ſceleris, ſi mens tranquilla ſerenat,
Grata vel ex motu gaudia ſemper habet.

SYMBOLUM XIV.

NE CONSUMATUR.

QUæ intempeſtivo lucet die candela, inutili conſumitur ſervitio: ſed dum extingui-

guitur, ut ad meliores conſervetur uſus, incolumis manet; donec juſto incenſa tempore, caligantibus ſuccurrat, & majori pereat commodo. Similiter omne ingenium judiciumque noſtrum conſervari debent, ut non in otio & voluptate vitioſâ terantur, aut immaturo intempeſtivoque uſu conficiantur. Abſtinendum eſt illis rebus, quibus ante tempus atterantur ſpiritus, & corporis valetudo, res mortalibus pretioſiſſima, conſumatur. At ubi Deo placuerit, ut fulgeas, ut ſplendeas, exſerendus ingenii vigor eſt, intendendum animi robur, ut cum juſtâ laude, & gloriâ ſolitâ vitam extendas. Nec dubium eſt, omnia ſponte ſuâ eo tempore fluxura, quum & approbatio divina, & benedictionis ejus præſentia omnes labores ſublevet, ne corpori damnum afferant, ne infelici progreſſu tardentur. Quare placet, tempus à ſummo Numine definitum, haud anticipare impatientibus votis, ſed juvat, nos ejus ſubjicere voluntati, paratos divina illius exequi juſſa, quo die, quâve horâ voluerit.

Quid tremulæ extinguit rutilantia lumina tædæ,
Et claram delet dextera ſæva facem?
Nempe reſervatur, noctem ut pulcherrima flammis
Vincat, & in tenebris cera coruſca micet.
Neve indignabor, ſi nunc mea lumina Numen
Delet, temporibus mox radianda ſuis.

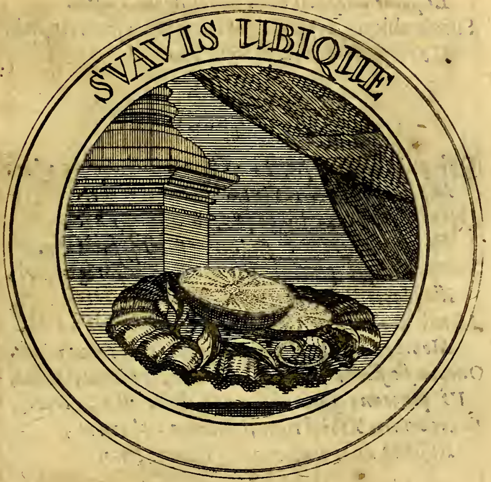
Quæ manus extinguit lucentem ſedula tædam,
Id ſtudio, non id præcipitanter agit.
Scilicet immodicus ne perdat temporis uſus;
Sed præſens alio ſerviat illa loco.
Sæpe Deus non vult, ut lux tua ſplendeat illo
Tempore, ſed radios ſubtrahit ille tuos.
Ille ſcit optatam, quâ lux tua ſplendeat, horam,
Commodior cœptis quæque futura tuis.
Fide Deo, dabit ille Tibi, ſi tempus, honorem;
Si non hoc, alio tempore magnus eris.
Quicquid agis, Deus alme, placet. non obloquor aſtris,
Sed quacunque venis luce, paratus ero.

SUAVIS UBIQUE.

EST genus pomorum citriorum, quod totum ſuavitate eximiâ ſe commendat; ſeu exteriorem guſtu delibaveris corticem, ſeu latentem interiorem ſuccum expreſſeris. Et ſunt humano in genere, qui tantis à Deo inſigniti ſunt donis, ut tam internâ, quàm externâ polleant virtute, & pietatis, modeſtiæ, innocentiæ ſuavitate divinam juxta ac humanam ſibi gratiam concilient. Talis homo, dum illis præſtantiſſimis clarus eſt dotibus, primò integrâ pectoris imbutus ſinceritate obſecrat quotidie Deum, ut hoc conſtantér poſſit gaudere bono; deinde inſigni inflammatus amore, omni ſtudio annititur, ut proximi ſui commoda promoveat, & integerrimâ vitâ, ſuaviſſimo conſortio, pulcherrimâ conſcientiâ famam ſibi perpetuam conficiat. Quid ſuavius hoc intuéri pectore Deus poteſt? quid dulcius hoc vultu videre mortales, quum undique ſuavitas caſtiſſima tam interiore, quàm exteriore gratiâ, ſe commendet? Atque hæc eſt maxima divinæ gratiæ vis, quæ ſæpius ſe in humanum exten-

dit

SYMBOLUM XV.

dit genus, ut mortales inde cognoſcant, quanta ſit divinæ benignitatis facultas in opere humano elucens, & quanta ſit bonorum cæleſtium excellentia, ubi experimur præſentiæ divinæ vigorem, omnium felicitatum dulcedini anteponendum.

Seu

Seu te læta tulit primùm, ſuaviſſime fructus,
China, atque Eoæ terra beata plagæ;
Seu naſcentem aluit campis Tarteſſus apricis,
Et prior adſpexit blanda per arva Tagus.
Suavis ubique *homini. Sed tu mens ſuavior exis,*
Si cælo fueris ſuavis ubique *tuo.*

Quicquid in hoc fructu noſtros adhibetur in uſus,
Id placet, & vires intus & extus habet.
Ipſe color ſuavis, fulvoque ſimillimus auro,
Et ſuavis cortex, grana, medulla, caro.
Suavis ubique *placet. Vir ſanctus & integer ævi,*
Ille placet magno totus ubique Deo.
Mens, animus, ſenſus, omnes cum corpore nervi,
Membra, manus, ſanguis, pes, caro, totus amor.
Omnia ſic flectit, regit, inſtruit, ordinat, aptat,
Vt placeant ſummo, qui dedit illa, Deo.
O mea vita Tibi ſi tota, Iehova, placeret,
Et foret ante oculos ſuavis ubique *tuos.*

SYMBOLUM XVI.

ILLO SPLENDENTE LEVABOR.

SÆpius Creator Rectorque rerum omnium Deus in rebus inanimatis oſtendit ſuum arbitrij vigorem, ut ea, quæ modico ſuo initio no-

nobis diuturna haud videntur, tandem glorioſè extollantur ad commodum humanæ vitæ utiliſſimum. Prima recenſque ſeges, humo ſuâ vix exiens, quæ hyberno tempore nivibus oppreſſa jacet; redeunte Solis calore in tantam ſurgit exiguo tempore proceritatem, ut & quadrupedibus majoribus inſerviat, & tegumentum præbeat. At dum hanc Dei benignitatem in illis rebus admiramur, cur non magis nos movebit recordatio divinæ benignitatis, atque validiſſimi auxilii, quô ſæpius nos, multoſque homines in mœrore jacentes, veluti ex pulvere erexit, digniſſimaque hilaritate extulit, ut præteriti doloris immemores, jucundiſſimâ lætitiâ recrearentur? Et licèt Deus non quotidie noſtris pro lubitu humano ſuccurrat votis, eaque exaudiat, tandem tamen præſentiſſimâ gratiâ affulgebit, & lumine nunquam perituro, dum patientiâ pleni in languore triſti jacemus, nos levabit.

Prima ſeges tenerâ veſtit lanugine campum,
Atque humilis pronum lambit ariſta ſolum.
Sed dum Sol ſplendet, dum ridet pulcher Apollo,
Mox flavum tollit fulgida ad aſtra caput.
Tunc Ceres attonitis jactat ſua regna colonis,
Miraturque decus, ſpica procera, tuum.
Sume animos, mea mens. ſi me reſpexerit æther,
Ignavâ victor tollar alacris humo.

Si fera ſævit hyems, glacialibus aſpera ventis,
Delitet obſcuris nobile ſemen agris.
Aſt ubi Vere redux Sol reſpicit aureus orbem,
Non ſperata ſeges ſurgit, agroſque beat.
Pinguia tum culmis Cerealibus arva tumeſcunt,
Tollit & elatum ſpica ſuperba caput.
Preſſus humi jaceo, ſurgendi nulla facultas,
Si cupio mentem conſuluiſſe meam.
Aſſulge, Deus alme, mihi. Te dante virebo,
Atque hilari rurſus mente levabor humo.

SUPERGRESSUS.

HUmum ſuam ſupergreſſus eſt, quisquis in cælum intentus, Deum verâ fide arripit, ſuiſque nihil effici poſſe viribus judicat, ni ab illo ſuper terrarum ſordes & pulverem, ſuper tumultus mundanos ſuſtollatur, qui ſupremus rerum omnium dominus, ſingula dirigit ſuâ poteſtate, quæcunque nobis gaudii doloriſque ſenſum afferunt. Is ſublimitate ſuâ ſecurus, nec periculorum caſus timet, nec odia, invidiam, fraudeſque mortalium curat: omnia enim hæc ſuis ſubjecta pedibus cernit, ipſaſque calcat nubes, quæ tempeſtatem valido furore in terras effundunt. Talis rupicapra, poſtquam ſumma montium ſcandit cacumina, ſpernit venatorum dolos, & allatrantium canum inſidias ſævitiamque; nec inquietatur

SYMBOLUM XVII.

tur tempeſtatibus, quæ medium montis dorſum obſident & præcingunt.

Caprea paullatim montes transgreſſa minores,
Iam ſedet in ſummo culmine montis ovans.
Heic ubi ſub pedibus ventos, nubeſque profundas
Conſpicit, & ſi quas concitat aura minas.
Non timet inſidias venantûm, acreſque moloſſos,
Sed procul eluſos deſpicit alta canes.
Hoc ſecura jugo. Nunquam felicior eſt mens,
Quàm ſi neglectô ſcandat ad aſtra ſolô.
Heic ſecura quies, heic corvos ludit hiantes,
Sub pedibuſque ſuis omnia monſtra videt.
Quid terris hæres, mea mens? ſecura ſedebis,
Si propiùs magnò quæris adeſſe Deo.

Iam ſedet æthereo non territa caprea monte,
Et nubes ſupra tollit ad aſtra caput.
Infra Euri indomiti ſtrident, & plurimus atras
Excuſſis fundit nubibus Auſter aquas.
Iam procul effugit rabidam ſecura canum vim,
Et quæ dextra trahit retia tenſa ſagax.
Omnia non metuit. Nec tu majora pavebis,
Quando ſupergrederis mens mea limen humi.

SYMBOLUM XVIII.

VIVIS AGITUR.

USu cognitum eſt, aquas ex vivis montium fontibus fluentes, fortiori curſu actas prolabi, molarumque movere rotas, quàm ubi lentis conſtrictæ paludibus, & impuritate,

cœnoſaque putredine immobiles jacent. Prima hæc aqua dici poteſt viva, quæ & pulchrâ claritudine inſignis incedit, & velocitate gratâ ſtrepens, latè vires ſuas diffundit. Nos quoque agimur vivâ Dei viventis manu, cujus vi exſequimur cuncta perficimuſque tantâ excellentiâ, ut mortalibus inſolita videantur, atque honorificâ & æternâ extollantur memoriâ. Ab hoc vivo fonte proſiliére omnes glorioſæ res geſtæ, quibus fortiſſimi viri ſe ad famam protulére. Nam qui in promovendâ ſuâ fortunâ atque virtute, ſingula facta ſuis adſcribunt viribus, ignorant parem ſuam cum molâ aquaticâ eſſe conditionem, quæ perpetuùm requieſceret, niſi allabente undâ impelleretur agereturque. Nec prodeſt illis limoſa illa & putredine ingratâ ſtagnans palus, in quâ, veluti in vaſto Oceano, ambitionem, aviditatem, gaudiaque ſua movere ſe putant, quum hæc ſi movenda rectè ſint, vivorum tantùm fontium viribus agantur. Quid enim invalidi naturâ homines ab infirmo corpore & judicio exſpectaremus, ni aliquid vivacius fortiuſque miſerrimos regeret, cujus auxilio & injuſtum à juſto diſtinguere, & virtutem anteponere vitio, & præclara facinora felici ſucceſſu patrare per-

permoveamur? Igitur rectè atque ordine pii ſuam agnoſcentes infirmitatem, ſingulas vitæ ſuæ actiones, ſi feliciter gerendæ, ab hoc fonte impelli fatentur, tantoque majorem inde lætitiam capiunt, quanto purior validiorque illa aqua eſt, quæ pectori benè præparato allabitur.

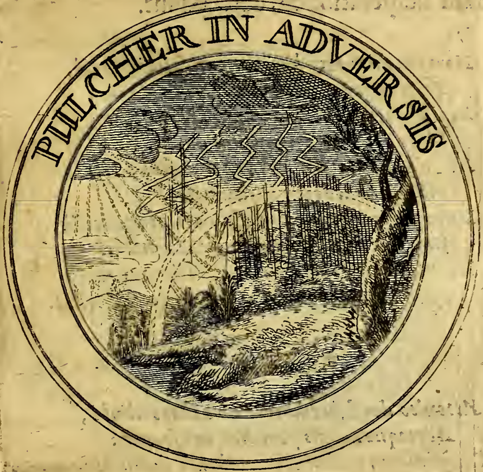
Mobilis in gyrum vivis rota pellitur undis,
Et mola mota ſuum ſic benè verſat opus:
Subtrahe labentem conſuetis ſedibus amnem,
Et rota ſubductis tota quieſcet aquis.
Ceſſat opus, ceſſatque labor. Res proſpera cedit,
Ritè ſalutaris ſi rigat imber opus.
Si divina meis clementer gratia cœptis
Affluit, ex voto cuncta libenter eunt.
Si negat affluxum; dignaſque potentia vires,
Tendimus adverſis irrita vela Notis.
Perge movere, Deus, mea pectora; perge, ſequemur.
Te ceſſante labant, teque movente vigent.

PULCHER IN ADVERSIS.

ARcus cæleſtis, quem Iridem vocant, imago Solis eſt, roſcidâque & cavâ nube concipitur: qui licet adverſum ſeſe ſemper Soli opponat, colorum tamen varietate & illum, & ipſum ſe commendat. Quid enim multiplici illâ colorum facie pulchrius, ſive cæruleas lineas, ſive virides, ſive purpuræ ſimiles, ſive luteas aut igneas ducat, & ita Solem tegat, ut tamen radios picto pellucidoque vultu tranſmittat? At nobis etiam Iris clariſſimum documentum eſt, non deformari pios rebus adverſis, ſed in ipſis quoque ſuam obtinere pulchritudinem, quæ nunquam tota tegi velarique poſſit. Tum & repentino ſuo ortu, interituque, & prænunciâ cæli ſereni facie oſtendit, brevi illis incumbere calamitates, qui in divinam indignationem lapſi, peccata deteſtantur, & veram ſcelerum pœnitentiam agunt. Hi dum maximis calamitatibus miſeriiſque, velut atrâ nube, obruuntur, mox benignitatis divinæ Iridem adſpiciunt, quæ & cunctos dolorum imbres ſedat, & exoptatiſſimâ luce animum recreat. Ita-

que

SYMBOLUM XIX.

que læti intuemur hanc Dei benignitatem, gaudemuſque inſignem nobis præberi conſolationem, quâ, ſi omnis externa abeſt felicitas, ſanctiſſimam ſpem auferendæ mox à nobis calamitatis concipimus. At miſerrimi omnium, quibus hoc refugium in calamitatibus

denegatur: nam dum fluxa rerum humanarum proſperitas ipſos relinquit, receptu ſanctiori excluſi, ad querelas violentas & inde ad ultimam deſperationem deſcendunt.

Horrida dum toto bacchantur fulmina calo,
Et gravis athereas concitat ira plagas:
Ecce trahens nitidos adverſo Sole colores
Inter arenoſas emicat Iris aquas.
Iris in obſcuris pulcherrima nubibus, Iris
Picta colorato tota decore nitet.
Dum pia mens quatitur diris agitata procellis,
Ecce ſub adverſis pulchriùs illa micat.
Nempe parùm tutis conſtans patientia rebus
Splendet, & obſcuro pulchrior orbe nitet.

Attonito denſi funduntur ab athere nimbi,
Aëreoque ingens perſonat axe fragor:
Conglomerat noctem, & tenebroſa volumina torquet
Auſter in adſpectum, candide Phœbe, tuum.
Eſt tamen atrato pulcherrima gratia calo,
Dum ſe per medias circinat Iris aquas.
Quid me deformem vocitas, dũ me aſpera tangunt;
Pulcher in adverſis ſum miſer ipſe meis.

SYMB. XX.

SYMBOLUM XX.

LÆTIUS UT CRESCAT.

GRamen, ut lætius creſcat, falce metitur, & humo tenùs conciditur. Non miran-

dum eſt, ſi quandoque pii moleſtiis miſeriiſque vexentur, & pœnis divinis affligantur. Etenim Deus, quos quadam ſingulari gratiâ ad ſuum elegit cultum atque ſinceram venerationem, multis hinc inde pœnis calamitatibuſque variis exercet, ut fidei conſtantiam in iis expertus, majori deinceps eos felicitate extollat. Non itaque rigor iſte reſpicit horum perniciem; ſed affliguntur, ut erigantur; puniuntur, ut poſtea præſenti auxilio ex miſeriis erepti, extollant magis divinæ benignitatis magnitudinem, alioſque ſuo exemplo ad pietatem attrahant. Quâ in re documentum inprimis patientiæ edendum eſt, ne intempeſtivo murmure gemitibuſque violento excipiamus manum, quæ affligit: quum Deus ſubjectis ſemper ſuccurrat animis, eoſque inopinato reficiat gaudio, qui ſe cælo ſubmittunt, ubi potentiore vi deprimuntur.

Gramina pubeſcunt viridanti mollia prato,
Et variis tollunt tempora picta modis.
Sed mox meſſoris curvâ ſub falce recumbunt,
Et viridi abſcedunt ceſpite ſecta ſuo.
Scilicet ut creſcant vernanti latiùs herbâ,
Luxurians reſecat falx metuenda decus.
Nos etiam quandoque Deus cruce frangit & angit,
Vt virtutis amor latius aſtra petat.
Non queritor mea mens. Surges mox celſior ortu,
Si tua ſuccîdit gaudia fluxa Deus.

Qui modò ridebant vernanti gramine campi,
Nunc virides ſecti depoſuére comas.
Crudelis falcem ſubmiſit meſſor acerbam,
Maturumque hauſit dextera ſæva decus.
Quid voco crudelem? quæ meſſuit, illa benigna
Dextera, & in campos officioſa ſuos.
Latiùs ut creſcant, tollant ut celſiùs udum
Gramina læta caput, meſſuit illa manus.
Si mea luxuriat rebus fortuna ſecundis,
Cade illam, ut ſurgat ſanctior inde, Deus!

IN FRAGILI LUSIT.

NIhil in toto magis terrarum orbe eſt miſerandum, quàm inveniri homines, qui nullius cultus in Deum, atque debiti obſequii memores, omnes ingenii animique vires eò tantùm intendant, ut promoveant luxuriæ ſuæ voluptates, & exerceant judicii vigorem iis in rebus, quæ & naturâ ſuâ fluxæ fragileſque, & vitiorum labe pollutæ deformatæque, animum à cæleſtibus duraturiſque operibus abducunt. His tandem evenit, quod artificibus illis, qui ex fragili lapide ſtatuam multo effingunt labore, & ad lineamenta hominum diligenti ſtudiô præcîdunt; quum tamen mox & edax vetuſtas, & cæli injuria materiam ipſam comminuant, & tam ipſam ſtatuam, quàm artificis operam nomenque ſubvertant. Quid in fragili gloriâ ludunt? quid ſuis dediti cupiditatibus, & nefandis occœcati vitiis, labores ſuos perituro fundamento ſuperſtruunt, quum hos præmatura mors in mediis votis plerumque rapiat, illorum res geſtas tot ac tantis ſceleribus implicatas vindex Deus ſero ſupplicio caſtiget ac de-

SYMBOLUM XXI.

deleat? Neque enim juſtitia divina patitur, ut mortales cultui ejus deſtinati illis impunè immineant rebus, quibus abundans pravitatis ineſt malignitas, prohibitis ſeducens homi-

nem

nem voluptatibus, ut dulcedine peccandi delectatus, obliviſcatur debitam Deo attribuere venerationem, omnibus meritò ſtudiis præferendam.

Quam manus artificis ſtatuam clariſſima ſculpſit,
Spondebat vitæ tempora longa ſuæ:
Sed miſer eventus docuit tamen eſſe caducam,
Res teſtatur, humi rudera ſparſa vides.
In fragili luſit manus ingenioſa metallo,
Rupturamque ſuam fracta columna dolet.
Invida conſumit ferrum, lapidemque vetuſtas,
Nullaque res majus tempore robur habet.
Quid non tempus edax perdit? Ludamus in illo,
In quo tempus iners nil ſibi juris habet.
Illud agam, quod non injuria temporis aufert.
Semper in æternum quod manet, illud agam.

SYMBOLUM XXII.

DURABUNT.

Cupreſſus nec vetuſtatem, nec cariem ſentit, nec foliorum viriditate orbatur, ſeu ſiccæ æſtatis fervor, ſeu duræ inclementia hyemis incumbit. Itaque olim gentes Diti hanc arborem fecére ſacram, & defunctorum æter-

æternitatem adumbraturi, eam ad ſepulchra ſtatuerunt. Sed inprimis conſtantiam in hoc expreſſerunt ligno, quum perpetuo virore inclytum, nec tempeſtati annorum, nec putredini ſubjaceat. Ac illos quidem populos, in vano deorum cultu errantes, ea inflammavit cupiditas, ut conſtantiæ famam labore arduo, ſummâque patientiâ ambirent, & præſtanti fortitudine animi laudes ſuas extenderent. At nos longè firmiori ratione ad conſtantiam impellimur: nos validiſſimus Dei adſpectus movet & ſuſtinet, ut in ejus æternam gloriam conſtantes duremus. Ipſa tandem gentium conſtantia, cæleſtibus haud innixa viribus, concidit & dilapſa eſt: at animus noſter divinâ cognitione imbutus, & robuſtiori fortitudine præditus, feliciùs adverſùs omnes caſus ſe corroborat. Ipſe erigit ſe & confirmat, ubi rerum adverſarum acerbitate oppreſſi, diuturniori quodam dolore languemus, aut alio moleſtiarum genere laceramur. Nec in rebus proſperis ſe extollit, aut deliqueſcit, quum ſemper devoto obſequio in Numen defixus, religioſâ humilitate ſe componat. Eo modo laudem cupreſſorum antecedens, quum nec dolore, nec atrocibus periculis concidat,

nec

nec rebus adverſis deſoletur conſeneſcatque, nec proſperis diffluat, ſed pulcherrimâ conſtantiâ & fortitudine præditus, feliciſſimâ gloriâ in æternum duret.

Ergo iterum, Deus alme, tuæ me ſubjicis iræ,
Et ruit in pavidum pœna tremenda caput?
Ah grande infligis vulnus, mea gaudia tollis,
Quodve oculis habui carius ipſe meis!
Durabo tamen, & rebus patientia duris
Fortiùs adſtringet me, Deus, una Tibi.
Vive cupreſſe diu. Sed me conſtantia major
In ſeros ſervat poſt mea damna dies.

Sicut odoratæ ſtantes per ſecla cupreſſi,
Nulla ſenectutis ſigna labantis habent:
Sic mentes etiam, queis ſunt cæleſtia curæ,
Perpetuum ſervant, & ſine fine, decus.
Omnia tempus edax conſumit, & omnia perdit,
Quicquid habent homines, quicquid & orbis habet.
Durabit mens ſola Deo ſacrata, nec unquam
Temporis invidiam, nec mala fata timet.

MO-

MOTIBUS INTERNIS REGITUR.

SAtis conſtat, Deum Opt. Max. internis nos regere motibus, ut ad pietatem virtutemque prompti inveniamur. Nam etſi externis in rebus maxima videatur ſæpe ineſſe agilitas, quâ humanum negotium feliciter expeditur; attamen hæc omnia haud ſponte noſtrâ exſequimur. Quippe ſanctus ille Dei Spiritus ſuam homini communicans gratiam, ipſum movet incitatque ad honeſtas actiones, quæ animum pulcherrimo ardore ſtimulantes, deinceps adjiciunt famam inſigni laude digniſſimam. Nec dubito, quin omnibus noſtræ fidei hominibus ſatis perſuaſum ſit, neque pium aliquid, neque glorioſum à nobis poſſe committi, ni ſtimulante illâ divinâ gratiâ adducti, vitam pulcherrimis virtutis facinoribus exornemus. Ac pari quidem & æquali mortales facultate fruimur, ut virtutem ratione noſtrâ anteponamus vitio; ſed tamen peculiaris illius gratiæ motus eſt, qui nos ad primam ejus rei cauſam adducit, ut non ſolùm cognoſcamus virtutem in ſe, ſed & illi omnem attribuamus gloriam, qui nos ſanctiore im-

SYMBOLUM XXIII.

impulſu agitat. Sic ſemper Horologii inſtar regimur, quod ubi manus incitaverit, occultis rotularum curſibus agitatum, horam tempuſque mortalibus deſignat. Ergò meos ſenſus moveas, Deus, ne in vitæ meæ curſu pravis impeditus vitiis, ab honeſto deflectam, tuo-

tuoque deſtitutus motu, immobilis jaceam, & inglorius conticeſcam.

Quæ jacet in menſa, celeres quæ denotat horas,
Ordine dat certos machina mota ſonos.
Motibus internis regitur. Sic temporis index
Acta ſonat, motu deficiente ſilet.
Et Deus æthereo tentat mea pectora motu,
Hoc ceſſante ſilent, hocque movente ſonant.
Non iſte externâ procedit origine motus,
Aut humana ſacrum dextera ducit opus.
Interna internus tangit præcordia motus,
Et motu in medio, credite, Numen ineſt.

SYMB. XXIV.

SYMBOLUM XXIV.

NON NIMIUM SECURUS.

LEo, cæteris animalibus fortior, viribuſque formidabilior, dum majorum quadrupedum

pedum inſidiis major in aperto quieſcit campo, ſæpe à minimo occiditur ſcorpione, ſecuritatiſque ſuæ pœnas luit. Quanquam Chriſtianorum vita omnem calamitatum vim fide ſuperet, inſignique fortitudine excellat, ſæpius tamen blanda nos ſeducit ſecuritas, ut nimiâ noſtrâ abuſi libertate, in lethalia peccata ruamus. Antiquus enim generis humani hoſtis nunc illum per divitias, hunc per maximas potentiæ vires ſubvertit: mox alios gratiſſimis corrumpit deliciis, ut cultum divinum negligentes, ſenſim majoribus indormiant vitiis, & ad ultimas miſerias deſcendant. Itaque vigilare nobis lubet, pioque metu cuncta circumſpicere, ut neque ullæ inſidiæ, neque virium potentiæque noſtræ nimia fiducia, neque orbis divitiarum deliciis plenus, nos ſecuros occupent, & ſimul perdant. Feliciſſimus ille, qui divinâ gratiâ ſubnixus, non defatigatur in Dei cultu, ejuſque amore noctes dieſque ardens conſumit vitæ tempora, indefeſsâ Creatorem ſuum pietate veneratus.

Ter-

Terribiles quatit ore jubas, & murmure vaſto
Infremit indomitus per vaga rura leo.
Non ulli dat terga fera; ſed bellua cuncta
Agnoſcit domini ſceptra tremenda ſui.
Aſt ubi gramineo recubat ſecurior oſtro,
Magnanimum parvus Scorpio lædit herum.
Lædit, & affligit lethali vulnere Regem,
Iamque animam grandem purpureamque vomit.
Quid vili cecidiſſe feram indignamur ab ictu?
Heu ſecura nocet fortibus ipſa quies!

(o)

Dum leo ſecurus nimium ſua lumina claudit,
Feſſaque ſtratus humi membra ſopore levat:
Scorpius in mediâ tunc fronte leonis inerrat,
Stertentemque truci vellicat ungue feram.
Magna ſuis etiam ſomno ſuppreſſa laborant
Viribus, & multis caſibus alta patent.
Intemerata piam ſervat vigilantia mentem,
Cuſtoditque ſacer pectora caſta timor.
Ne ſecura ſuis pia mens ſit viribus, illam
Ni ſervet clypeo præſidioque Deus.

LUMENQUE A LUMINE REDDIT.

NUnquam Solis radii Speculum perluſtrârunt, ut non ſtatim redderet luminis ſplendorem, & tam à latere, quàm à fronte, omnia inſigni claritate perſtringeret. Deus immortalis, ineffabili amore in humanum genus ductus, pectora noſtra incendit, donaque largitur eximia, ut nos gratuitô erga ipſum animô, omnem nomini divino attribuamus gloriam, actionibuſque noſtris reddamus honorem, quem nobis benigniſſimè communicavit. Id præſtabimus, ſi & benignitatem ejus laudibus extollamus, & illa faciamus, quæ tam ad nominis illius propagandam excellentiam, quàm ad proximi noſtri utilitatem pertineant. Quid enim, improbe, cæleſtium munerum jactas ſplendorem, ſi Creatorem tuum deſpectas, ſi quotidianâ excitatus arrogantiâ, iniquiſſimè majeſtatem divinam polluis, ſi rebus proſperis occæcatus, ad luxuriam raperis, & protervam ambitionem modeſtiæ & humilitati anteponis? Reddendum illi eſt lumen, à quo accepiſti: cujus magnitudinem dum caſtô vene-

SYMBOLUM XXV.

veneraris animô, dum cuncta nomini tanto tribuis, id tibi concilias, ut majore lumine fulgeas. Sed & proximo communicandum eſt, quod in Te eximium eſt, ſeu prudentiæ ingeniique laudibus inſignis inclareſcis, ſeu manu promptus, fortitudinis famam obtinuiſti,

nuiſti, ſeu opum potentiæque magnitudine cæteros antecedis. Proximus Deo eſt, qui in mortales beneficus, munera ſua gratô animô diſpenſat, & liberalitate indulgentiâque humanum genus ſibi demeretur.

Clara repercuſſo reddit ſua lumina Phœbo,
Et nitidum ſpeculi ſpargit imago jubar;
Acceptoſque refert ignes, radiiſque coruſcis
Aſſimilat frontem, pulcher Apollo, tuam.
Hoc fragilis faciat vitri quum vilior orbis,
Quid mea non facient pectora, magne Deus?
Quod radio placeoque, tuum eſt. Nec pulchrior ignis
Me luſtrat, quàm qui redditur ipſe tibi.

(o)

Immiſſos Speculum radios à Sole retorquet,
Lumenque ex ipſo lumine vibrat ovans.
Non ſplendet fulgore ſuo, ſed debet honorem
Huncce ſuum Soli, qui dedit omne decus.
Si, Deus alme, meam luſtrat tua gratia mentem,
Illa refert radios irradiata tuos.
Redde, tibi reddam: ſine te mens frigida torpet;
Illuſtrata tuâ luce potenter agit.

SYMB. XXVI.

SYMBOLUM XXVI.

ALII FAMAM NOMENQUE DEDERE.

IN priſcis Hiſtoriarum monumentis cernimus ſtupeſcimuſque egregia veterum Heroum facinora, quæ tam incredibili virtute atque fortitudine fuére peracta, ut fermè cenſeatur, homines per ſe infirmiſſimos, exiguo

vitæ tempore, tantas res perficere nequiiſſe. At qui hodierno adhuc die experimur, multa ab mortalibus clariſſima facta pauciſſimo annorum decurſu perpetrari, non tantam admirationem mereri ea animadvertimus, ubi veriſſimum rerum omnium fontem adeamus. Nam agnoſcimus eorum originem ex ſolâ divinâ proſilire voluntate, hominesque quidem agere, ſed Deum efficere, ut gloriosè omnia exſequi poſſint. Quamobrem, qui hanc primæ cauſæ originem atque vim conſiderat, hominum clariſſimorum ac fortiſſimorum ſortem non abſimilem judicabit Pyramidi Ægyptiacæ, quæ quanquam magnificâ & ſtupendâ ſtructurâ omnium oculos animoſque in ſe converteret, omnem tamen laudem atque famam conditori ſuo debebat. Sine eo enim non ſtaret, nec ſuperbo faſtigio nubibus ſe miſceret. Pariter quòd bellicis facinoribus ad famam ſe proferant mortales, quòd ingenii artibus laudem ſibi conficiant, earum rerum omnium primus maximuſque honos Deo debetur, qui auxilio ſuo, atque ope famam nomenque largitur.

Inter marmoreo miracula ſplendida ſaxo
Pyramis ad famam nobile ſurgit opus:
Illa ferit ſummas regali vertice nubes,
Et Phariâ tollit mole ſuperba caput.
Ardua ſed quicquid turris mirabile jactat,
Hoc Reges quondam grande dedére decus.
Nil ſibi debet homo. Nam quæ clariſſima jactat
Dona, dedit ſummus, qui regit aſtra Deus.

Barbara quæ quondam coluit miracula Memphis,
In ſeros retinent nomina vaſta dies.
Suſpicimus Phariô nutantia pondera ſaxó,
Et cælo propiùs culmina miſta ſuo.
Magna es, quæ cælo te Pyramis inſeris alto;
Sed quæ te ſtruxit dextera, major erat.
Pone, homo, veſanos animos. Quo ſurgis honore,
Celſior hunc omnem gratia diva dedit.

NON FULGORE SUO.

MEritò omnium admirationem vincit Luna, noctis decus, & in tenebrarum remedium reperta; quæ eximiâ pulchritudine inſignis, velut Regina inter ſidera minora lucet, latéque orbem ſplendore implens, tempora diſtinctá illuminatione metitur, vireſque in rebus inanimis, & plantis, & mutis animantibus, & hominibus ipſis exſerit. Sed quicquid tanti fulgoris eſt, uni Soli debetur, cujus luce lucet; ipſa proprii candoris expers, alieni fulgoris indiga, denſo corpore opaca, & tota caliginoſa, ni radiantes Solis ignes exciperet. Et excellentiſſimi judicio ingenioque viri, & manu promptiſſimi, claritudine laudum fulgent, latéque magnitudine famæ ſuæ orbem terrarum implent. Sed hoc qualecunque lumen, à majori lumine acceſſit, ſine quo inglorii opacique, & in tenebris palpitantes jacerent. At Deus miſerrimis mortalibus ſuam affundit gratiam, cujus lumine & fulgoribus luceant: nec aliam tanti beneficii exigit obligationem, quàm ut omnem claritudinis ſuæ laudem ipſi Soli attribuant. Magnus & felix

SYMBOLUM XXVII.

felix dicendus eſt, qui ingenio validus, manu-
que acer pulcherrimam inter mortales ſibi fa-
mam acquirit: ſed major, ſed felicior haben-
dus, qui non propriis ſe lucere fulgoribus,
ſed alieno ex lumine claritatem omnem ſibi
acceſſiſſe, grato animo agnoſcit.

Quòd ſtellas inter ſe jactet Luna minores;
Et Regina cluat noctis amœna ſuæ:
Quòd toto ſpargat fulgentia cornua cælo,
Vireſque in gelidam lucida fundat humum;
Id debetur, Apollo, Tibi, qui clara ſorori
Lumina, & uſuram lucis, & omne paras.
Nativâ careo luce. At quâcunque niteſco
Luce, Deus, totam debeo, magne, Tibi.

Per noctem ſplendet Phœbi ſoror æmula nigram,
Iurares propriâ luce micare globum.
Aſt non eſt proprius, quo ſplendet Cynthia, fulgor;
Quicquid lucis habet, Sole micante capit.
Omne bonum, quod in hoc mortali corpore cerno,
Hoc tua, ſancte Deus, gratia ſola dedit.
Non fulgore meo, ſed ſplendeo lumine cæli;
Te lucente mico, te fugiente cado.

SYMBOLUM XXVIII.

POLLET AB ADMOTO.

TOrmentum bellicum, magnum terræ pondus, ac cæli tonantis imago, à parvulo incenditur igniculo, quo demiſſa exiguo pulveri ſemina flammæ excitantur, ut denſâ

fumi nube, intermicantibus fulgetris erumpentia, immanes ferreos globos, ac volitantium pilarum procellam, cum horribili impulſi ætheris ſonitu effundant. Exiguus fomes eſt, ſed tamen ſolus efficax, qui tantum furorem cieat, & vehementius contorqueat, ut in virorum urbiumque ſtragem duret, ingenteſque everſas turres, atque immania convulſa propugnacula ſecum rapiat. Etiam divina poteſtas, ab exiguâ ſæpe ſcintillâ magnum ignem in animis hominum excitat, quo incenſi maximas perficiant res, quæ ex minimo proſilientes principio, pollent ab admoto, maximamque gloriæ & vigoris laudem afferunt. Quæ etſi noſtrum excedant captum, nec nobis lubeat, divinam ſcrupuloſiùs perſcrutari voluntatem, id tamen ſummâ conſtat veritate, neque maxima, neque minima à nobis perfici poſſe, niſi ab admotâ Dei gratiâ polleamus. Auxilium divinum, potentiſſimum omnibus in rebus momentum, ſingula perficit, ſingula regit, ut ubique Rectoris rerum omnium & Creatoris potentia, gratia, providentia ab hominibus extollantur. Dum igitur animus noſter ambitione honeſtâ flagrans, inter cæteros eminere virtute mortales cupit, id

à

à Deo exſpectemus, ut admoveat nobis manum; quum ſine illâ, veluti pigrum terræ pondus, nihil laude dignum præſtare valeanus, licèt vel præſtantiſſimis naturæ expe-ientiæque donis nos jactemus.

Machina ſulphureas non ejicit ænea glandes,
Si non impellas admoveasque manum.
Pollet ab admoto, ſed quem manus adferat, igne,
Inde ſuas vires, robur & omne capit.
Quicquid agit, perfectus honor debetur agenti:
Ignes tolle, nihil machina grandis aget.
Actio tota Tibi debetur noſtra, Iehova;
Quid poſſum ſine te, nî tuus ignis agat?

Vaſta quidem præſens eſt bellica machina moles,
Et nil ſola tamen, nî moveatur, agit.
Quis temerè confidat? opem quoque maxima poſcunt,
Atque operâ alterius, ſæpe minoris, egent.
At Tibi confidam ſoli, Deus optime; namque
Nullius auxilio ſolus & unus eges.

NUSQUAM TUTA.

QUum fulmen valentiora & excelſiora vehementiùs diſſipet, tum potiſſimùm quercui infeſtum, ſæpius tantâ eam vi percutit, ut nuſquam tuta, omnibus lacerata ramis, convulſaque ſtirpe, radicitùs conflagret. Et ſi vel hanc calamitatem effugerit, cui non expoſita eſt tempeſtati, ventorumque & pluviarum furori, ſi cæteris arboribus altior, verticem nubibus immittit? Neque nos uſquam tuti, ſi ſuperbè elati, iram Dei, atque indignationem graviſſimam incurrimus. Ab eo enim ſemel deſtituti, nihil eſt, quod ampliùs tegere nos & defendere poſſit, licèt vel maximâ potentiâ viribuſque ſubnixi ſtaremus. Tunc omnibus expoſiti tempeſtatibus, noxium caput lacerandum affligendumque præbemus, neque refugium reperimus, quò miſeros nos ab incumbenti pœnâ eripiamus. Atque ut aliquando exterior illa pœnarum vis non in nos deſæviat, gravior tamen internus ille tortor, illa conſcientiæ trepidatio nos percutiet, quæ omnibus cruciatibus acerbior, nullam requiem nocte dieque indulget. Quæ enim requies expectan-

SYMBOLUM XXIX.

pectanda, ſi divina ſe ſubtraxit gratia; ſi Numen ſceleribus tuis infeſtum eſt, ſi perpetrati criminis recordatio mentem excitam vaſtat? Non heic recreaberis ullâ quiete, etſi tibi deliciis ac præpotentibus opibus omnia fluant, ſceptrumque & faſces tuos pavidi mortales tremant atque expaveſcant: nec uſquam quidem

tutus,

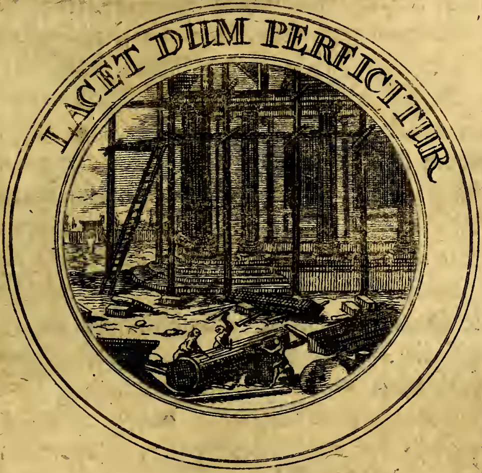
tutus, licèt præſidiis te munias fortiſſimis, & copias exercituſque corpori circumponas.

Dum metuenda cadunt trepidante tonitrua cælo,
Et gravis horrendo fulminat aura ſono,
Inter tela Iovis circumvolitantia nuſquam
Abdit tuta *ſuum quercus adulta caput.*
Quippe ſtat arbor inops medio liberrima cælo,
Et patet aëriis dum fremuére minis.
Iraſcente Deo, quæ te ſpes impie firmat?
Quò referes timidos, dum furit ira, pedes?
Dum trepidant ſummis fortes in montibus orni;
Quo ſtabunt tabulæ, ligna caduca, gradu?

Quos habet attonitos diri mens conſcia facti,
Perpetuo cædit verbere pœna ferox.
Nuſquam tuta, ſuo ſemper mens crimine pallet,
Et mordace premit pectora ſæva metu.
At pia mens, ſævis dum motibus intonat æther,
Sola ſtat, & facilem ſentit adeſſe Deum.
Terra latebroſis immugiat ima cavernis,
Horrida tempeſtas ingruat, aura fremat;
Mens deitatis amans, media inter fulmina perſtat,
Et ſecura ſuum tollit in aſtra caput.

SYMB. XXX.

SYMBOLUM XXX.

JACET, DUM PERFICITUR.

SUnt, qui eâ de cauſâ à pietatis diſcedunt ſtudio, quòd probos multis affici malis, imò majoribus obrui calamitatibus videant, quàm illos, qui nullius religionis memores, voluptatibus atque impiis deliciis tempora ſua tranſi-

tranſigant. Sed an non columna Pario marmore ſuperba, ad pulcherrimum decorandum ædificium deſtinata diu humi jacet, jacendoque perficitur, antequam ad juſtum erecta uſum, inſigniori palatium illuſtret excellentiâ, & conditoris famam, dignitate operis extollat? Etiam tali modô Deus permittit jacere ſuos, & affligi calamitatibus, ut eos in fide perficiat, & deinde ad nominis ſui famam ſuſtollat. Atque ut manus artificis ferro percutit rude ſaxum, ut pulcherrimam inde columnam ad Doricas aut Ionicas leges præcidat; ſic Deus Opt. Max. ipſis hominem expolit miſeriis, ut poſt informem naturæ molem caſtigatam fide & patientiâ ornatus, ad uſus divinos glorioſè erigatur. Neque enim ille, quos in fide conſtantes reperit, ſemper humi jacere patitur; ſed ex ærumnis, ex calamitatum pulvere eripit, & in clariſſimo gloriæ theatro collocat. Quæ felicitas, ſi non his in terris manet pios, ſaltem majore ſplendore tunc excipiet, ubi Deus gratiſſimâ eos ad ſe revocans morte, & incomparabili lætitiâ terreſtrium dolorum memoriam extinguens, ſanctiſſimô locô inſignes ſtare juſſerit.

Dum

Dum jacet in terris, ars ingenioſa columnam
Perficit, atque ſuis uſibus aptat humi:
Poſtea magnificum fulcit ſuppoſta theatrum,
Viqueſua celſam ſuſtinet alta domum.
Sic humiles etiam divina potentia mentes
Præparat, ac habiles ad meliora facit.
Quod jacet, erigitur. Deus auctor humillima quævis
Perficit, & cælo deſtinat inde ſuo.

At gemis, & mœſtis latè loca queſtibus imples,
Dum jubet, ut jaceas, qui regit omne Deus.
Cernis, ut incumbant præcelſis tecta columnis?
Hæ faſtidito mox jacuére ſolo.
Submittam tibi corda, Deus, vilisque jacebo.
Me tua, ſi viſum, dextra levabit humo.
Tu modò perficias humili tellure jacentem;
Sicque ſuo tandem tempore magnus ero.

RUM-

RUMPOR IN ALTO.

PUlvis pyrius, in chartæ fiſtulam ſedulo labore compactus, atque incenſus, ſurgit in aërem; & poſtquam ad ſupremam vigoris ſui altitudinem adſcendit, capite in arcum flexo, inter ignavum furorem rumpitur. Id ad eos pertinet mortales, qui inſanâ inflati ſuperbiâ faſtuque, populi cervices ſupergrediuntur, & tam erga Deum, quàm proximum immemores omnis humilitatis, ſuis tantùm viribus inſoleſcunt, animoſque ſumunt. At hi, dum impotenter faſtigia petunt, in alto poſiti franguntur disjiciunturque; quum Deus indignetur, verti illa dona, quæ homini largitus eſt, ad indecoram arrogantiam, faſtidiique humilitatem, quæ meritò fidiſſima & nobiliſſima pietatis ſocia habetur. Multos fortiſſimos & ſapientiſſimos viros ea vis dejecit arduis excelſiſque ab locis, quibus inhæſerant: quod vulgus veram cauſam ignorans, impotenti fortunæ libidini imputavit. Itaque ſi quis à divinâ cupiat extolli benignitate, neceſſariò oportet, ut ſe ipſum priùs humiliet, ſuperbiamque omnem deponat. Neminem

affixit

SYMBOLUM XXXI.

afflixit illa vis, qui manſuetâ humilitate cælum reſpexit, depreſsâque ſuâ voluntate, divino ſe arbitrio in omnibus ſubjecit: modeſtiæ laudibus Deum hominesque ſibi devinciens, ſuamque ſedem ſtabiliens, quam in terris occupavit. Haſta, quò penitius terræ eſt infixa,

fixa, eò tenaciùs firmiuſque inhæret, ut vix omni adhibito labore extrahatur. Tales ii ſe firmant, qui verâ pectoris profundi ſubmiſſione Deum colunt: ſecuri præſidio divino, quo corroborati adverſus omnes fortunæ caſus conſiſtunt, & à ſtatione ſuâ neque inſultantibus miſeriis, neque imminentibus periculis dejiciuntur.

Miſſilis aërias conſcendit flamma per auras,
Sed ſurſum ſtrepero rumpitur acta ſono.
Mirificè longo paſcuntur lumina tractu,
Dum velut in cælum ſplendidus ignis abit.
Sed quum venit eò, ſubitum dat flamma fragorem,
Et breve poſt tempus tum ſine luce redit.
Sic perit omnis honor. multi tolluntur in altum,
Sublati medio ſed ſub honore crepant.

Quid nimiò comples ſtolidiſſima pectora faſtu,
Tolliſque in cælum colla ſuperba potens?
Quid juvat eniti, ſummo ſi vertice rerum,
Rurſus in abjectum dejiciare lutum?
Malo mihi placidam, Deus optime, malo quietem,
Atque ſerenatos, qui latuére, dies.
Faſtigia adſcendant alii. modica eligo tutus,
Quàm nimis anguſtas, ſum quibus impar, opes.

SYMBOLUM XXXII.

DUM PATIOR, PRÆTERFLUIT.

OMnes ii, quos gratia divina huc uſque perduxit, ut patienti atque tranquillo animo ferant ſingulos fortunæ caſus, jam dilapſas ſuas animadvertunt calamitates, dum patiun-

patiuntur eas, dum tolerant atque excipiunt. Palatium, arduorum lapidum ornamento tectum, nimborum excipit impetus; dumque patitur, jam præterfluxiſſe aquarum copiam, jam ſe ſalvum incolumeque agnoſcit. Nos, ubi divinæ voluntati viſum fuerit, nos ſubjicere calamitatibus, ferendo & patiendo eas ſuperabimus, mitigabimuſque iratum Deum, ſi non luctu immodico fracti, aut ſuſpiriis intempeſtivis turbati, querelas impotenter effundamus, ſed placido, ſed æquo animo feramus, quicquid miſeriarum impoſuit. Neque aliter vim malis eripimus præſentibus, quàm tolerando, quicquid onerum cervicibus noſtris inciderit; quum imbecillis animi, & Deo haud fidentis ſit, frangi luctu, & impatientibus querelis macerari, ubi res adverſæ incubuerint. Sed nec grave illud piis mentibus, quum nunquam Deus tam violentis eas miſeriis calamitatibuſque affligi permittat, ut non perferre illas poſſint. Qui quanquam juſtâ quandoque caſtigatione ſuos premat, tamen mox miſericordiâ ſuâ motus, laborantibus ſuccurrit benignitate ſuâ, ut omnem fortunæ mœroriſque ſævitiam non ſolùm perferre, ſed & vincere planè poſſint.

Atrato

Atrato denſi funduntur ab æthere nimbi,
Imbribus & plenis Iupiter arva ferit.
Tecta domûs crepitant piceis quaſſata procellis,
Et niger horriſonis detonat imber aquis.
Sed brevis ille furor. Subitò deſæviit Auſter,
Tectaque ſicca citò, quæ maduére, vides.
Non durant violenta diu. Si ſæviit æther,
Mox redit excuſſâ nube ſerena dies.

Quid miſer effundis turbato pectore queſtus,
Si furit inceptis ſors inimica tuis?
Quid quereris caſus, quid mille pericula rerum?
Crux levis & brevis eſt, quam tibi fata parant.
Tranſitus eſt crux noſtra. Citò deferbuit æther,
Poſtque breves nimbos aura ſerena redit.
Candida præteritis ſuccedunt tempora nimbis;
Dumque imbres pateris, mitior aura micat.

CONDITUR, UT SURGAT.

GLandem exiguam vides, quæ immittitur terræ, conditurque humo, ut ſpectabilem producat quercum, quæ in plures annos frugifera atque robuſta, tot millibus animalibus inſerviat, ſylvæque ſuæ ſit ornamento. Homo, dum ſuam abjiciens voluntatem, ſingula Deo committit, non ſuam ſepelit gloriæ ambitionem, ſed in pingui atque commodâ plantat terrâ, unde mox, divinâ adjuvante gratiâ, inſigni cum gloriâ prodeat, & generi hominum ſit emolumento. At optimè ſuas condit cupiditates, qui voluntati divinæ obſecutus, nec ſe intemperanter exſerit, nec vires ſuas exercere cupit, niſi ſuperiori illi Numini lubuerit. Nam ubi ſe magno illi Rectori commiſerit, neque intempeſtivâ præcipitantiâ res corrumpet ſuas, neque lentâ nimis cunctatione perdet: ſed ſingula ipſi opportunâ admodum occaſione fluent, & feliciſſimo ſucceſſu evenient. Quamobrem condat ſe, ſubjiciat ſe, ut Dei ſui gratiâ, celſiùs ſurgat. Neque invidiam cælo faciat, & juſtum ſibi dolorem adversùs Deum putet, ſi per tempus condi ejus gloriam, & in obſcu-

SYMBOLUM XXXIII.

obſcuro latere voluerit, ut poſtea majore cum gloriâ in lucem extrahat. Nobis etiam præterea glans, in validiſſimam arborem excreſcens, documento eſt, non perpetuò ſepeliri corpora noſtra, ubi morte rapti, terris mandamur: exſpectaturi glorioſiſſimam illam reſurrectio-

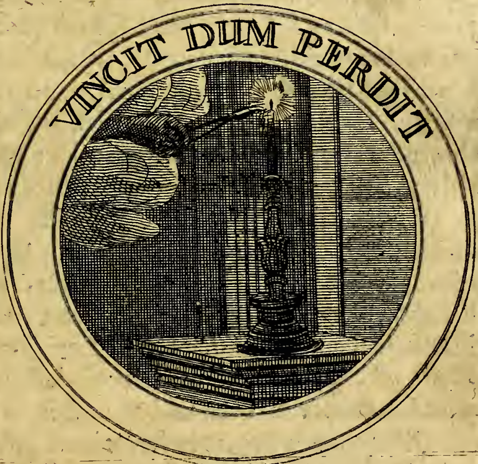
nem, quâ in amplexum Salvatoris noſtri rapti, cælum conſcendemus.

Cernis, ut excelſos protendat ad æthera ramos
Quercus, Chaoniis arbor alumna jugis;
Arbor ſacra Iovi, quâ non præſtantior ulla
Per totum ſurgit ſtirpe comâque nemus:
Illa tamen glans parva fuit, quam condidit agro,
Et texit gelidâ foſſor agreſtis humo.
Si Deus obſcuro me condit, & obruit almus;
Quid nocet? ut ſurgam celſior, iſta facit.

Quæ latuit, taboque atro reſoluta cubile
Obſcurum infecit glans putrefacta ſuum;
Nunc petit aërias annoſo robore ſedes
Quercus, & haud tumulo ſe latuiſſe dolet.
Quando meos cineres, corpuſque exſangue ſepulchro
Reddam, atque ingeſta contumulabor humo,
Aethereas rurſum veniam formoſus in auras,
Et mea cæleſtis tempora ſtringet apex.

SYMB. XXXIV.

SYMBOLUM XXXIV.

VINCIT, DUM PERDIT.

INde conſultius eſt, in tempore pravis occurrere cupiditatibus, illaſque primâ coërcere & opprimere occaſione, ne ſemel mentis noſtræ dominium poſſidentes, & corpus ani-

namque pernicioſo ardore ad luxum laſciviamque ſeducant. Animus noſter eſt veluti candela lucens, quæ diſtributâ flammulâ, & lychnô in ceram intempeſtivè delapſo, clarior quidem fulget; ſed dum inutili ſplendore augeſcit, longè citiùs conſumetur, quàm ſi ordinario lumine gaudens, commodiore periret utilitate. Itaque ne nimis celeriter deliqueſcat, adimendus eſt ipſi aberrans ille igniculus: quo ſublato, etſi partem fulgoris perdat, in eâ tamen re vincit, quòd haud indigno uſu, nimiſque properante flammâ conſumatur. Opprimendæ ſunt in initio pravæ cupiditates, ne illis animus diffluat, & inter voluptates, vitiorumque uſum immaturè pereat. Levis hæc jactura eſt, quum abdicatis corporis deliciis, atque injecto pravis voluntatibus noſtris vinculo, illud obtineamus, ut noſter animus, juſto divino conformis arbitrio, ſe cupiat ſolùm ab ipſo duci, & unicâ ejus approbatione regi. Sic vincimus, dum noſtras perdimus cupiditates, dum Dei voluntati nos committimus: nam qui ipſa eſt juſtitia, nunquam permittet, injuſtitiæ labe nos contaminari: qui ipſa eſt clementia, ſervabit nos, ne crudelitate & ſævitiâ exoſos nos reddamus: qui ipſa eſt benignitas,

quotidie ſuâ nobis aderit gratiâ, ut & ipſi & hominibus accepti, vitam placidè & cum laude tranſigamus. Quò magis pravitas eorum admiranda eſt, qui nec tantillum de ſuis perdere cupiditatibus volunt, ut majora lucrentur habeantque.

Simplice fulgebam flammâ. Nunc deflua lychni
Pars urget ceram duplice luce meam.
Luceo nunc major. Sed quæ nova flamma coorta eſt,
Importunâ haurit cerea membra lue.
Tolle ignem, ſubitis ne flammis tota liqueſcam!
Vinco, ſupervacuum ſi benè perdo jubar.
Quid ceſſas manus alma? hominem quoq; perdier ajunt,
Exemplo fulget ſi miſer iſte meo.

Quæ nova lucentem, ſed flamma ſimplice, tædam
Lux auxit geminis ignibus alma ſuam?
Fallor. Conſumet citius lux iſta micantem,
Ardetque in clades, tæda caduca, tuas.
Intempeſtivas flammas, atque improba tolle
Lumina, homo. Cunctis hæ nocuêre faces.

SATIS EST, FAVISSE SUPREMA.

VErùm enimverò Piorum vita ſimilis eſt altiſſimo monti, qui nubes transgreſſus, cacumen ſuum ſemper ſereno perluſtratum Sole videt, dum inferiùs fulgura ſævienteſque nimborum tempeſtates feruntur. Quicquid calamitatum eſt, in hac miſeriarum tantùm valle graſſatur: at mens pia in excelſo poſita, & nubes prætervecta, facile hos inferiores tumultus contemnit, modò pacem cum Numine cæleſti habeat, modò ſumma quietem præſtent. Tunc animus, ſi duriſſimâ atque triſtiſſimâ affligatur calamitate; excellentiſſimâ tamen confidentiâ gaviſus, & certiſſimâ ſpe corroboratus, ſingula patienter feret, nec impotenter dolori ſuo ingemiſcet. Satis enim gaudiorum eſt, quòd ſumma miſero faveant; quòd fortunæ iniquitatem, hominum invidiam odiumque, terræ ſordes & miſerias aſpernari poſſit, poſtquam Deo ſuo ſe gratum acceptumque animadvertit. At cæteri, cui ſumma haud favent, ii in terræ ſuæ pulvere volutati, tam æquo animo ſuas haud ferunt miſerias: nam ubi juſtâ vindictâ in eos animadvertit Deus, immemo-

SYMBOLUM XXXV.

memores omnis pœnitentiæ impatientiſſimo furore ad inſaniam feruntur, dumque ultori Deo juſtâ debebant ſuccumbere humilitate, ſubmiſſiſque precibus imminentia avertere pericula, ipſi veſano tumeſcentes ſpiritu, impiis fulminationibus, horrendiſque devotionibus,

criminis ſui magnitudinem augent, & tandem ad ultimam perducti deſperationem, in pœnas ſuas æternùm durant.

Divexat medium tempeſtas horrida montem,
Et premit inferius magna procella latus.
Sed caput elatum procul hinc ſuper aëra tollit,
Hacque ſui ſemper parte ſerenus agit.
Quid moror has terras? modò dent mihi ſumma quietem
Spernam fœta ſuis inferiora malis.
Infera perpetuo fervent agitata tumultu:
Vera quies ſurſum, non peritura datur.

Non ſuper extremas generantur fulmina nubes,
Sed ſervant humiles tela triſulca locos.
Mens pietatis amans, tantò tranquillior audit,
Quantò ipſi propior, qui regit aſtra, Deo.
Si patitur corpus, ſi membra dolore fatiſcunt,
Hac licto terris corpore ſurſus abit.
Hoc nihil orbe poteſt mentem turbare ſerenam,
Aeterno ſemper qua bene juncta Deo.

SYMB. XXXVI.

SYMBOLUM XXXVI.

NOSCITUR ILLE TAMEN.

SOlem ſæpe nubes caligantes tegunt, & involvunt: per quas tamen ille ſuos exſerit radios, & ſe totum tegi nunquam poſſe, diffusâ luce demonſtrat. *Noſcitur ille tamen*, dum tegumento atro obducitur, & nimborum pro-

cellis, tonitruumque furore infuſcatur. Pariter animus pius, ubi caligante miſeriarum calamitatumque tempeſtate obruitur, ſentit tamen amiciſſimos gratiæ divinæ radios, qui per mediam rerum adverſarum nubem trepidanti affulgent. Neque enim Sol iſte juſtitiæ & omnigenæ bonitatis, totum ſe unquam abſcondit, ubi ſuis calamitates offundit, ſerenumque avertiſſe vultum videtur. Noſcitur ille etiam, ſentiturque vis illa magna, ubi luctu obductus animus, nihil ſibi circumpoſitum præter nigerrimam miſeriarum nubem exiſtimat, ſeque in nocte & tenebris jacere cenſet. Uſque adeò in mediis juſtiſſimis pœnis, quibus affligit nos illa ſanctiſſima manus, opem ejus gratiamque noſcimus, ſentimuſque benignitatem media per ſupplicia ſe validiſſimè exſerentem. Quâ ex re ſolatium capit animus noſter, gaudetque nunquam ita remotum abs ſe divinum eſſe auxilium, ut non cognoſcatur: pleniore mox lumine ſe per nubes exſerturum, ubi ſemoto mœroris tegumento pectus afflictum recreabit, gaudiique ac lætitiæ interioris validiſſimis radiis perluſtrabit.

Obſcuro ſævit tempeſtas horrida cælo,
Nimborumque minis acribus auræ fremit.
Noſcitur ille tamen *fulgenti lumine Phœbus,*
Atque cadente, licet debilis, imbre micat.
Non removent omnem penitùs tot nubila lucem;
Semper habet radios mens pia preſſa ſuos.
Servat inextinctam denſa inter nubila lucem,
Et placidâ ſemper luce ſerena micat.

Nigra procelloſum ſubfuſcant nubila cælum,
Et malè turbatum nox tegit atra diem.
Sol tamen obſcuris radiis effulget Olympo,
Et tenui quamvis luce videndus adeſt.
Nubila nulla piam ſic turbant tempora mentem,
Vt non luce dies debiliore micet:
Mens pia divinum tenet inter nubila Numen,
Et ſibi ſub tenebris ſentit adeſſe Deum.

TE NON PRÆSENTE RIGEMUS.

NImirum ſi ſe gratia ſubtrahit divina, ſi ſumma non favent, torpemus miſeri, & velut diro conſtricti frigore, ad actiones præclarè obeundas rigemus. Non ſic fontes, non agri rigent, ereptâque omni viriditate, ac vitâ obtorpeſcunt, ubi remoto Sole hyems graſſatur nivibus, atque campos frigidiſſimæ glaciei ſævitie perſtringit. Tunc ipſa Natura velut mœrore ſquallet, miſeraturque abſentis Solis ſe deſtitui vigore: quo deſpoliata, nec fruges agrorum ex terræ ſuæ ſurgere vinculis, nec nutrimento ad vitam commodiſſimo cætera agitari, nec ſalientes gratiſſimo pridem murmure fontes moveri, animadvertit. Et quid deſtitutus à Deo, & deſertus homo, præclari producet, quid fructiferi oſtendet, dum abſente illo ſummæ benignitatis Sole, omnes ejus virtutes exſpirant, nimio ſcelerum obrutæ frigore? dum judicium maximè aliàs acre & validum pervertitur, ſibique ex pœnâ confidens, multis involvitur periculis, quibus tandem miſerrimè ſuccumbit? Scilicet, quòd ingenii judiciique clariſſimis te ex-

tol-

SYMBOLUM XXXVII.

tollas laudibus ; famamque egregiis facino-
ribus tibi compares ; quòd inſignioribus
excellens donis, alios antecedas; id Dei fo-
ventis te & exornantis gratia eſt; quâ ſub-
ductâ, torpor ingenium invadet, ſuperbia
aut ſegnitia actiones tuas corrumpent, per-
dent-

dentque illam exiſtimationis gratiam, quâ pridem volente & affulgente gratiâ divinâ, apud homines fulgebas.

Fervida dum molles Solis præſentia terras
Deſerit, & propiùs lumina grata negat;
Tunc glacialis hyems Aquilonibus aſperat undas,
Et coit adſtricto mobilis unda gelu.
Et eadem ſors noſtra, Deus. Si lumina condis,
Subtrahis & radios cælitùs uſque tuos;
More rigentis aquæ mea pectora frigore torpent,
Et ſaxo quovis aſperiora rigent.

Poſtquam, Phœbe, tuum avertiſti, candidè, vultum,
Bruma gelaſcentem frigore ſtringit humum;
Tectaque caneſcunt Borealibus arva pruinis,
Et fluvii pigro diriguêre gelu.
Sors mea non alia eſt. Si lumina ſubtrahis alma,
Tunc dureſco, Deus, more rigentis aquæ.
Sed lucem, Deus alme, mihi, faciemque reducas;
Mollia corda fluent, more fluentis aquæ.

SYMB. XXXVIII.

SYMBOLUM XXXVIII.

MOX REDITURUS.

SEd peſſimum peccantium genus meritò illud habetur, cui non modò ulla converſionis ad Deum cogitatio occurrit, ubi is ſceleribus vitiiſque eorum provocatus vultum gratiæ ab iis abduxit, ſed qui inde in deſperationem pro-

prolapſi, ad auxilium cæleſtis gratiæ omnes ſibi aditus intercludunt. In illis ad Septentrionem poſitis regionibus, Sol æſtivo tempore breviſſimas permittit nocti tenebras, & dum per paucas ſe abſcondit horas, mox tamen rediturus, triſtem diei aufert caliginem, redditque ſerenum fulgore lumen, præ omnibus acceptiſſimum. Similiter Deus, ubi à peccatis noſtris abſcondit vultum, horrorem nobis metumque indignationis ſuæ offundit; mox tamen exitio noſtro non delectatus, benignus atque miſericors revertitur, ſanctiſſimamque amoris ſui lucem pectoribus iterum noſtris immittit. Scio ipſos quoque magno ſæpiùs dolore affici pios, ubi interdum divino auxilio deſtituti, putant divinam ſe prorſus retraxiſſe gratiam: unde multis hinc inde confuſi mœroribus errant, & ſe miſerrimos mortalium exiſtimant. At hi ubi ſuis confiſi precibus, Deum verâ fide, perſeverantique pietate coluére, id experti ſunt, divinam gratiam ſingulis renovatam diebus, miſerorum votis ſuccurriſſe ſuo reditu, maximoque iterum gaudio refeciſſe eos, ut novis exhilarati viribus, nec præteritæ noctis miſerias, nec externos malorum cruciatus, magis ſentirent.

Quò

Quò properas, Titan, & gaudia noſtra moraris?
An petis Eoï littora glauca maris?
An procul occiduis pulchrum caput occulis undis,
Heſperioque lavas flumine feſſus equos?
Fallor. luce novâ jam damna priora reſarcis,
Et rebus vitam, quâ caruére, refers.
Ira Dei brevis eſt. Si lumina ſubtrahit alma,
Lumine majori mox rediturus adeſt.

Phœbus ut abſceſſit procul ab Borealibus oris,
Et negat Arctoo lumina ſueta ſolo.
Tunc torpet tenui fuſus Septentrio luce,
Quáque Lycaonio terra ſub axe jacet.
Sed bona Parrhaſiæ fulcit ſpes virginis axem,
Nam qui Sol abiit, mox rediturus abit.
Parce metu, mens ſancta, tuo. Si lumina longè
Clara Deus retrahit, mox reditura refert.

SUF-

SUFFICIT AD MORTEM.

MAgna profectò in divinæ gratiæ abſentiâ vis ineſt ad proſternendos homines, & ad cruciatum, infelicitatem, ipſamque mortem traducendos: quippe ubi benignitati ira atque odium ſucceſſêre, facilè animus iniquus ad Dei judicis vim ſeveritatemque, quaſi ad ſcopulum aliquem compulſa frangitur. Proditum memoriæ eſt, pecoribus eo tempore momentoque, quo Sol eclipſin paſſus, Lunæ interventu atratum vultum induit, lethalia eſſe pabula, quæ in pratis manducent. Parùm eſt, quòd gratia divina per noſtrum ſcelus abacta, & ſemota, omnia noſtra deſtruat propoſita, ut miſerando fœdentur exitu: etiamdum abeſt ille ſtimulus, qui nos ad ſinceram debebat propellere virtutem, nos veluti in obſcurâ nocte vagantes, illa perpetramus, quæ & corpus & animam in certiſſimum exitium præcipitant. Imò ſufficit ad mortem noſtram, jamque exſpirâſſe dici poſſumus, quando ſupremæ illius benignitatis radios in nos haud moveri ſentimus, quum hi optimo ingenium excitent vigore, ut veluti è graviſſimo ſomno exper-

SYMBOLUM XXXIX.

expergefactum excellentiſſimo vivat ſpiritu, & res æternâ memoriâ dignas, inclytâ cum famâ exequatur. At quid valet corpus, dum illo vigore deſtitutus animus, in luctu, metuque jacet, & langueſcit? quid valent mortalium ſenſus, ubi illi gratiæ cæleſtis radiis non tangun-

tanguntur? Sanè jam ante diem ſuum defunctos morte ſuâ eſſe eos arbitror, à quibus avertit texitque vultum Deus, ut ſuæ relicti nocti, nec animâ, nec corpore rectè magis fruerentur.

Ardentes Phœbus nigrâ ferrugine currus
Condit, & obducit nox tremebunda Deum.
Nocte repentina oppreſſæ volucreſque feræque,
Attonitæ tenebras obſtupuére graves.
Sed tu, ne tenero decerpas pabula morſu,
Mollis ovis, tantus dum tenet alta ſtupor.
Heu nocet irato detonſum Numine gramen,
Et tanto irrepit mors inopina cibo.
Tolle dapes, & tolle meæ vaga gaudia mentis!
Iraſcente Deo ſingula mortis erunt.

Quid tegis, alme, caput nigrâ caligine, Phœbe,
Et latum ex pavido ſubtrahis orbe jubar?
Heu in te tantum potuit licuiſſe ſorori,
Vt faciem tremeret ditâ terra tuam?
Parcite jam cupidæ, ſunt noxia prata, bidentes,
Præſentemque ferunt forte comeſta necem.
Quid nobis, Deus alme, poteſt precor eſſe ſalubre,
Dextra ſalutarem ſi tua tollit opem?

SYMBOLUM XL.

ETSI REMOTUS.

SEd nec minùs terris imperat vis illa atque gratia immenſa Dei, etſi domicilii ſui ſedem elegerit in cælis, & hæc inferiora faſtigio ſuo exceſſerit. Sol tanto intervallo à nobis remotus,

motus, excellentiſſimo calore ſuo nos recreat, diemque omnibus mortalibus diverſa per loca habitantibus præbet; & quod magis mirandum eſt, ardentiſſimis radiis illud incendit, quod nec propinquiore admoto igni conflagrare poterat. Nam vitro radii excepti, tanto fervore in oppoſitum pulverem pyrium agunt, ut facilè flammam concipiat, & circumfuſa latè ligna conſumat. At longè Sole iſto potentior vis illa ac gratia divina, quæ tam externis ſemper præſens adeſt rebus, quàm intima hominum perſcrutatur pectora, noſtraſque actiones uno eodemque momento agnoſcit. Eadem minimis rebus ſuâ affulget excellentiâ, omniaque admirandâ ſapientiâ, & juſtitiæ ſinceritate gubernat. Ipſa rebus, quæ difficillimæ videbantur, ſuâ omnipotentiâ ſuccurrit, ut præſtantiſſimo effectu eas exſequantur homines, quas jam dubiâ ratione proſtituerant. Ex adverſo facillimis rebus ſuâ ſæpe obſtitit voluntate, ut nunquam ſecundo proſperoque exitu inſignitæ fuerint: quò imbecillitatem ſuam atque impotentiam innixi viribus ſuis mortales agnoſcant. At nobis grande inde quoque in rebus adverſis naſcitur ſolatium, quòd nunquam ita remota ſit gratia illa cæleſtis, ut non omnibus noſtris in-

interſit rebus, pectoraque noſtra caligantia, & in ſordibus terræ ac miſeriis jacentia erigere ac recreare ſereno vultu poſſit.

Sol licet hinc diſtet toto procul orbe remotus,
Inferiora tamen vis ea magna fovet.
Nam ſpeculo objecto, quo colligit optica lucem,
Suppoſitam ſtringit, ſi patiare, manum:
Sulphureumque nitrum flamma fervente reſolvit,
Et radiis urit torrida ligna ſuis.
In ſummis quamvis habites, Deus optime, cælis,
Tu tamen in terris cuncta remotus agis.
Tota, tibi natura, Deus, famulatur, & orbis
Paret hic obſequiis, ſervitiisque tuis.

VITAM PRÆSENTIA REDDIT.

QUondam artificioſa Memnonis ſtatua, ubi ſurgentis Solis radiis incaluerat, ſuaviſſimam edebat modulationem, cantuque egregio, & gaudio veluti ſubſiliens adaugebat pulchritudinem Auroræ, quæ pleno Solis fulgore comitata, ſerenum diem latè aperiebat. Ac nihil aliud ex dulciſſimâ hac harmoniâ innuebant gentiles, ac valetudinem corporis animique redintegrari, ubi nimirum corpori ſanitas poſt morborum gravitatem, animo lætitia poſt adverſam fortunam redierat. Nos verò Chriſtiani longè inſigniori applicatione hanc Memnoniam intuemur effigiem, dum vitiis peccatiſque polluti, & in miſeriarum nocte jacentes, iterum gaudere animum ſentimus appropinquante gratiâ divinâ, quæ ſola vitæ noſtræ reſtauratrix, nos illibato recreat gaudio, ut ſingulæ noſtræ actiones cum temperatâ juſtâque harmoniâ ſuaviter procedant. Quæ gratia ſi affulſerit, juſtâ iterum animi valetudine pollemus, nulliuſque noctis aut ægritudinis memores, vitam noſtram interno gaudio tranſigimus, & in laudes Dei noſtri pleno ore

SYMBOLUM XLI.

ore animoque effuſi ſacrâ ſymphoniâ cælum implemus. Atque hoc unicum eſt gaudium, quod veram & inſignem fert ſecum quietis conſtantiam: cætera enim cupiditatibus ardentibus commiſta abſtrahunt inquietudine ſuâ omnem jucunditatem: dum ingenium partim

ambitione flagrans, partim indignâ aviditate lucri infectum, partim indecoro metu vexatum, continuò turbatur, ut ipſi etiam mortales agnoſcant ſuam dierum fugam, his indecoris præterlabentium affectibus.

Memnonis effigies muteſcit nocte peruſti,
Sed faciles reddit, Sole micante, ſonos.
Quid non Numen agit? mediis muteſcimus umbris,
Si nobis vires gratia ſumma negat.
Sed ſi ſancta Dei reddat clementia lucem,
Mens promptè loquitur, quæ modò muta fuit.
Heu, tua, ſancte Parens, aufert abſentia vitam;
Gratia ſed vires omnibus una refert.

Quæ ſuavi mulcet cælum vox blandula cantu,
Dum caput æquoreis promit Apollo thoris?
Salve Dædaleo Memnon fabricate labore,
Tu tremulum reſonas, Sole micante, melos.
Ille agitat molem, toteſque infuſa per artus
Tanta ciet numeros lux veneranda ſacros.
Nocte ſilet totâ. reddit ſua gaudia manè.
Sic mihi poſt noctem gaudia redde, Deus!

SYMB. XLII.

SYMBOLUM XLII.

AGITANTE CALESCIMUS ILLO.

DE Elephante memorant antiqui Scriptores, eum Solis exorientis intuitu geſtire præ gaudio, promuſcidem verſus Solis tendere radios, toto denique corpore incaleſcere,

re, tanquam ſopitas nocte vires cæleſtis ille fulgor excitaret atque inflammaret. Quid magni homines, ſive mole corporis, ſive fortunâ validi poſſunt, ſi agitante Deo haud caleſcunt? Nihil ſanè virtutis & gloriæ in nobis ineſt: ſed gratia divina eſt, per quam vivimus, quâ gaudium lætitiamque capimus, qua incendimur, ut præclaris dediti rebus, vitam pulchro decoremus exitu. Illis miſericordiæ divinæ radiis incaleſcimus, ut ad omnia majori feramur conſtantiâ, ut adverſas res æquo patiamur animo, ut majori confidentiâ exſpectemus futuræ felicitatis tempora, æternitatis laudibus clariſſima. Sed feruntur elephantes venerari ipſum Solem, & oculis in illum defixis adorare exoriens lumen, quo ſe perfundi agitarique ſentiunt. Quantò magis id decet hominem, ut veneretur illud caſtis precibus Numen, quo ſe ad res præclaras agitari impellique animadvertit, ne ingratitudinis ſcelere divinam vindictam adversùs ſe irritet. Nunquam enim impunè homo ſuis gloriatus eſt dotibus: quum Deus, ubi mortales ſuâ ſe putant æſtimatione & virtute nimis ſecuros, ſuam retrahat gratiam, oſtendatque, pretium ſuæ benig-

nitatis

nitatis in devotis teneri pectoribus, non ingratitudine, non infeſto ſuperbiæ vitio fœdandum.

Formidate Elephas, Getulæ gloria ſylvæ,
Vnde iſte interior, qui ſubit oſſa calor?
Vnde animoſa quatis turritum, bellua, dorſum,
Atque in ſæva ferum prælia ſtringis ebur?
Sole agitante cales, vires hinc accipis acres,
Et tanto agnoſcis te caluiſſe Deo.
Sed dum Sole cales, dum laudas gratior illum,
Crede mihi, vincis, bellua muta, hominem.

Exorientem Elephas veneratur in æthere Phœbum,
Nec non cæleſti totus ab igne calet.
Plaudit adorato placidiſſima bellua Soli,
Et ſenſum Summi Nnminis intus alit.
Quid faciat mortalis homo, ſi nocte fugatâ
E placido ſurgat Sole vocante thoro?
Te, Deus alme, piæ mentes agitante caleſcunt,
Et meritas grates, præmia digna, canunt.

REDIVIVA CALORE.

VIdemus hirundines ex abditis prodire locis antrisque, & veluti ſua relinquentes ſepulchra, & ex hyemali morte expergefactas, ad jucundum vitæ ſuæ reſurgere vigorem, ubi gratiſſimus Veris calor, blandaque cæli aura eas afflat atque excitat. Et hoc deliciarum tamdiu fruuntur tempore, donec exactâ iterum æſtate, aſperitatem hyemis horrentes, vel in calidiora iterum confugiant loca, vel in petrarum fiſſuras, quercuumque concava ſe dejiciant, gratum caloris reditum exſpectantes. Nos etiam, dum ex triſti miſeriarum mœrore à divinâ revocamur gratiâ, dum excuſſis omnibus ſollicitudinis anxietatiſque vinculis, gaudio ſanctiori reſtituimur, dum benignum vultus divini calorem ſentientes, ad vitæ actiones prompti alacresque excitamur; reſuſcitati veluti ex morte, & novâ aucti vitâ videmur; tantoque redivivi calore, & omni cruciatu erepti, dies noſtros feliciſſimè progredi digniſſimo benedictionis divinæ afflatu animadvertimus. Sed nec illa felicitatis æſtas perpetua nobis eſt, ubi per noſtram crimi-

num

SYMBOLUM XLIII.

num petulantiam provocamus juſtiſſimam Dei iram; tunc enim omnis vitæ noſtræ vigor iterum dilabitur, tunc tam externis, quàm internis timoris triſtitiæque tormentis perterriti, omni auxiliô deſtituti, abdimus miſerum caput inter calamitates noſtras, & velut

tumulo conditi jacemus: infeliciſſimi omnium mortalium, poſtquam nos calor ille cæleſtis deſtituit. Eſt enim divinæ abſentiæ pœna adeò ingens, ut etiam hominem omni alio privet refugio, omnia gaudia enervet, omnes ſpes confundat, & ſingula conſilia deſtruat: ſicut ex adverſo vita omnium jucundiſſima eſt, ubi calor ille Spiritus Sancti noſtra tangit pectora, & in digniſſimo pietatis continet fervore, & jam illam ſpondet vitam, quam ultimo reſurrectionis die, præſtantiori redivivi calore ingrediemur, omnium felicitatum perfectiſſimam.

Dum latè deſævit hyems, ſe Daulias ales
Abdit, & in gelidis tota ſtupeſcit aquis.
Non ſupereſt ſenſus, non vita, nec ignea venis
Vis latet, aut priſcus, qui fuit ante, calor.
Aſt ut amica novi rediit clementia Veris,
Vivit hirundo loquax, quæ modò funus erat.
Sol renovat vires, veterem Sol ſuſcitat ignem,
Et ſecat aërias tunc rediviva plagas.
Si tua, magne Deus, tollit clementia lucem,
Mens mea ſubmoto tota calore riget.
Ut rediit, nova vita redit. Tunc tollor in altum,
Cæleſteſque peto celſior inde domos.
Exoriare meo quoque lux optata ſepulchro,
Et mea perpetuum mens rediviva cluet.

SYMB. XLIV.

SYMBOLUM XLIV.

ERIGIT.

ERrare humanum eſt, nihilque mortalibus conſuetum magis, ac inſitam malitiam externis ſceleribus prodere. Omnes, & quotcunque vivimus, eâdem tabe laboramus;

quamvis alii aliis citiùs, gratiâ divinâ erecti, ad ſuæ redemptionis recurrant Procuratorem, ſubmiſſiſque precibus veniam flagitiorum rogent, ex imbecillitate commiſſorum. Sed etſi ruamus in peccata, etſi in flagitiis jaceamus, eâ tamen Deus caritate complectitur hominem, ut cadentem citiùs erigat, ac ille, qui labentem per ſaxorum iniquitatem equum, fræno ſublevat. Et quanquam etiam redintegratis criminibus ex petulantiâ peccemus iterum, tanta tamen Dei miſericordia eſt, ut & ſceleſtiſſimis hominibus condonet delicta: quum nullum peccatum adeò grave ſit, cui non immenſa parcere poſſit divina gratia, modò ad juſtam ex animo reverſi pœnitentiam, reliquo vitæ tempore à flagitiis abſiſtant. Nam ſi nulla pœnitentia conſequatur, ſi peccata peccatis adjiciantur, ac divinæ ejus iracundiæ quaſi faces admoveantur, non modò deſerit ille jacentem, ſed continuò etiam erumpit ira ejus veluti fulgur, & tarditatem gravitate ſupplicii compenſat. At nos amplectamur gratis pectoribus gratiam divinam, proſequamur ipſum Numen filiali ſemper timore, adeamus ejus cultum tremore caſto & devoto, ut nos, inſtar equi fræno ducat regatque,

gatque, voluptatibus ſeductos, & ex imbecillitate cadentes ſuâ iterum erigat manu, noſque ita ſuâ contineat gratiâ, ne periculoſo lapſu ruentes in ultimas æternaſque miſerias incidamus.

Quum laxis ſonipes tumidus graderetur habenis,
Subjectam feriit non benè certus humum.
Quàm benè, quòd ſuevit dare mollibus ora capiſtris;
Nam lapſum in faciles ſiſtit habena pedes.
Nunc iterum arrectus micat auribus, & fremit ore,
Atque auras anteit curſibus ipſe vagas.
Et cado ſæpe, Deus. Sed me tua gratia rurſus
Dum tollit, terris me jacuiſſe piget.

(o)

Ecce ferox nutat greſſu titubante Caballus,
Dumque jacet, lapſum ſublevat alma manus.
Sæpe, Deus, titubo; Deus optime, ſæpe vacillo.
Sed tua me rurſum gratia tollit humo.
Quanta Dei bonitas! ſi me malus abſtulit error,
Si cado, ſi mediis devius erro viis:
Me lapſum divina ſolò clementia rurſus
Erigit, & ſtabilem firmat amica gradum.

ANIMO, DUM ANIMOR.

NUnquam tympanum edit ſonitum bellicum, animatque militares animos, niſi admota priùs manus ipſum animaverit. Nunquam animus excitari noſter poterit, niſi divina priùs conſentiens voluntas & ipſum animaverit, & deſtinata approbaverit. Sed ſunt, qui cupiditatibus ſuis animati, eoque ſtimulò agitati, arripienda ſtatim ea, & executioni mandanda putant, quæ ex improviſo in mentem venerunt. At ſecuriorem longè habemus cognoſcendi modum, quo judicare poſſimus, noſtrisne affectibus, an divinâ manu animemur: ſi ſinceris ad Deum effuſis precibus, priùs ſententiam ejus exploremus, & inde ex effectu, glorioſoque exitu agnoſcamus, voluntatem ejus noſtris deſideriis fuiſſe conformem. Ea verò voluntatis vis, quæ à noſtris cupiditatibus illabitur in mentem noſtram, eamque animat, ſuo plerumque deſiderio ſe confundit, & inter vanæ ambitionis conatus, ac ſterilis conſilii labores deſtituta, noſtram tandem impotentiam oſtendit. Proinde animet me ſupremi illius arbitrii dextera, ut ad

SYMBOLUM XLV.

ejus voluntatem perficiendam indies promptior inveniar; meaque ambitio divinæ voluntati conſentanea me propellat ad promovendam ſanctiſſimi illius nominis gloriam, quod me & ſpiritu & fortitudine animat, ut & me viciſſim ad præclara facinora obeunda,

reſque

reſque adverſas ferendas, & alios exemplo meo animare poſſim.

Me non pigro animet promptiſſima dextera tactu,
Vt ſegnes animem fortia in arma viros:
Vt Geticum accendam metuendo murmure Martem,
Et cælo ingeminem claſſica ſæva vago.
Vilis ſum, fateor, pellis: ſed tempore ed uno
Auxilium Reges me coluére ſuum.
Sed tamen illa mea clariſſima gloria laudis,
Tota tibi fuerit, qui mea ſiſtra moves.

Stridula dum ſtreperis animantur tympana bombis,
Pugnaces animant ad fera bella manus.
Acta potenter agunt. Si tu, Deus optime, mentem,
Atque tuâ moveas pectora noſtra manu;
Tunc animant animata pios. Tu prima bonorum
Cauſa, Deus, de quâ cætera cuncta fluunt.
Mortua turba ſumus. Te nos animante vigemus;
Abſque tuo nullus Numine motus ineſt.

SYMBOLUM XLVI.

DIRIGIT UNUS.

QUiſquis ſemel radios divinæ gratiæ in ſe agi ſenſit, fatebitur nullum in orbe eſſe gaudium, quod hoc jucundum felicitatis momentum antecellat. Animus ſanctiſſimâ quie-

te

te exhilaratus, nullis anxietatibus affectuum urgetur; neque ad aliquid adſpirat, niſi ad hujus fortunæ conſtantiam, quâ ſe tantùm donari cupit. Quin ubi externis cauſis nulla apparet gaudendi ratio, tunc fervor illius gratiæ in nos potiſſimùm majori movetur ſtimulô, ut & vitæ pertæſi, eam libenter cum morte commutaremus, ut propiùs interiùſque pleniſſimam illam gratiam, poſt depoſitas corporis exuvias, in cælis obtineremus. Quæ felicitas unicè dependet à divinâ præſentiâ, quâ ſi circumfundimur, integerrimum illud perfectiſſimumque gaudium poſſidemus: ſicut ex diverſo, ubi ſe aliquantulùm à nobis abſcondit, violento doloris & cruciatuum ſenſu, abſentiam ejus experimur. Itaque & illam præſentem vim Soli, nos autem ſolario ſive horologio ſciatherico comparare lubet. Nam ſicut præſens Sol ſolus agit, ut juſta hora temporiſque ratio monſtretur, ita divina præſentia dirigit nos, ut vitæ noſtræ actiones juſtâ laude oſtendamus. At nulli uſui ſolarium, ſi abeſt Sol, qui id *dirigit unus*; nec nos pollemus miſeri, ubi ſe ſubtrahit ea benigna Numinis vis, quæ ſola moderari noſtros animos, idoneoſque efficere ad pulcher-

rima opera ſubeunda, feliciterque peragenda poteſt.

Cedite ſidereæ flammæ, vaga lumina noctis,
Non veſtrum cupio detinuiſſe jubar.
Non mille efficitis, quod Titan efficit unus:
Namque unus curſum dirigit ille meum.
Hoc monſtrante diem radiis dimetior æquis,
Horaque feſtinum ſtrenua raptat iter.
Auxilium ſpernant alii. mihi maxima laus eſt,
Lumina ſi propiùs Sol mihi firmat amans.

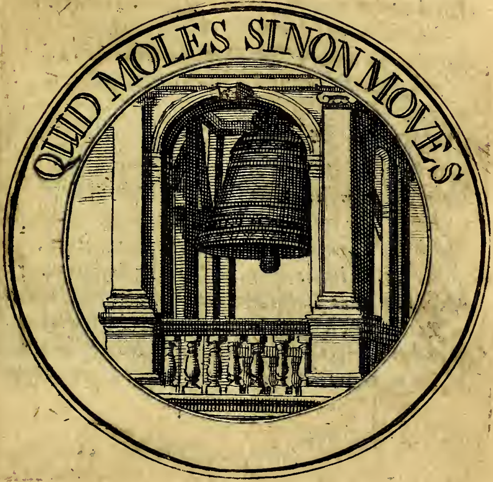
Iam ſignare poteſt omnes horoſcopus horas,
Dum nitidum immittit plenus Apollo jubar:
Sed mihi tolle tuam lampas Titania lucem;
Iam nulla in toto cernitur hora ſcopo.
Si Sol juſtitiæ luſtrat mea pectora ſolus,
Illa valent rectè munus obire ſuum.
Luce ſed ablatâ tali, nil poſſumus omnes.
Quicquid ineſt nobis, gratia ſola dedit.

QUID

QUID MOLES, SI NON MOVES?

CAmpana, magnitudine ſuâ & pondere inſignis, ubi nullæ ipſam manus movent, diuturnô conticeſcet otiô, ſuâque nunquàm ſponte ullum ſonitum emittet. Multò minùs mortales, divinâ haud gaudentes gratiâ, vitæ ſuæ movebunt gloriam fortunamque; quum Dei abſens manus deſtituat hominem, ut veluti inglorium terræ pondus, ignavô otiô emarceſcat. Aut, ubi illa non movet manus, homo ſuis relictus cupiditatibus, præceps ruit, & à juſtitiæ aberrans viis, ſe ſuamque fortunæ molem peſſundat. Eſt ejus ſaltem gratia, eſt ejus manus, quæ ſingula perficit, excellentiamque digniſſimam rebus tribuit: ſine quâ omnis honeſtus vitæ motus deſinit, amiſſâ ſui vigoris animâ. Ne igitur magnis cogitationibus impleas pectus, ne in multos annos rationem fortunæ tuæ ſubducas, ne gloriam, ne potentiam, quâ fulſurum te craſtino die arbitraris, animo fingas; quum incaſſum hæc ponantur conſilia, ubi Deus manu ſuâ te non movet, non regit, non moderatur. Qui tamen viribus tuis fretus,

SYMBOLUM XLVII.

tus, perrupturum te omnes difficultates, vel cælo invito, exiſtimas, id tuo tandem damno experiéris, molem te eſſe terream, quæ ſanctiore haud mota atque agitata Spiritu torpeſcat, & ſuo tandem pondere ſe ipſam comminuat.

Quæ

Quæ campana ſuo pendet liberrima templo,
Hæc nullos edit, ſit niſi mota, ſonos.
Mota movet tremulas raucis clangoribus auras,
Atque agit officium, ſed prius acta ſuum.
Quid moles operoſa juvat, niſi moveris aptè?
Et niſi mota ſuas diſcat obire vices?
Ferrea ſum moles, ſum pondus inutile terræ:
Sed ſi me moveant Numina, motus agam.

Terrea ſum moles, rigeo in pietatis & æqui
Heu ſtudio totus, ceſſo in amore Dei.
Sed ſi diva meam moveat clementia mentem,
Et velut intus agat, flector & edo ſonum.
Cor tremit, os pſallit, manus æmula tendit in altum,
Pes volat, & ſenſim ſingula membra vigent.
Quod movear, Deus, omne tuum eſt; tibi gloria cedit;
Tu pigra corda moves, ora, manuſque, Deus!

SYMB. XLVIII.

SYMBOLUM XLVIII.

ILLO ALITUR VIVITQUE.

UT lampas diuturnum præbeat in tenebris fulgorem, oleô affusô alitur: ſine quo nec illæ perennare potuére, quas ſuis recon-ditas urnis, perpetuas æternaſque ingenioſa

Anti-

Antiquitas putavit. Liceat his divinam comparare gratiam, quæ quotidie vivo ſuæ benignitatis oleo nos alit recreatque, ut in omnibus vitæ noſtræ rebus inveniamur promptiores, tum ad cultum ejus ex animo proſequendum, tum ut in actionibus negotiisque noſtris peragendis ſolidâ virtute polleamus. Sic illos nutrit ſervatque conſtantiâ atque digniſſimâ fortitudine, quâ pravis ſuis reſiſtentes cupiditatibus ſemper laudabilem obtineant victoriam, aliàs ex nimiâ virium noſtrarum impotentiâ nunquam ſperandam. Alios virtutibus non minoribus ſuſtentat, ut nimirum incorruptâ juſtitiâ, integrâ veritate, amore erga proximum, illibatâ animi ſinceritate effulgeant, earumque rerum ſanctiſſimis laudibus, velut perfectiſſimo nutrimento fruiti, tranquillè & beatè vivant. Quid enim præſtantius, quid lætius, quid glorioſius noſtris evenire pectoribus poteſt, quàm ſi ſacro illo virtutum nutriantur oleo, & inde illud nanciſcantur, ut fulgeant laude haud vulgari, inſignique hominum admiratione, amore ultrò conciliato, applauſuque invidiam transgreſſo fruantur? Sed & multos Deus ipſis alit rebus adverſis, ut iis, qui cum eiſdem conflictantur,

tur, ad rem omnium utiliſſimam, ſui nimirum notitiam perveniant, & intumeſcentem altiuſque ſe efferentem animum, redire ad humum compellant.

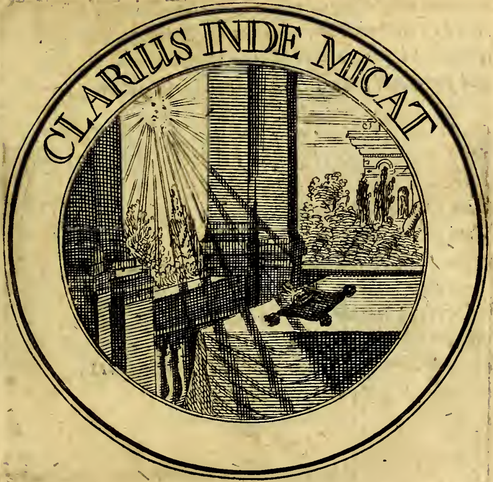
Vt vigiles fundam flammas, lumenque coruſcum,
Et noctis vincam tempora nigra tuæ,
Humorem affundas, & ſuccum pinguis olivi,
Et flammas foveat fœta Minerva meas.
Hæc æterna mei ſunt ignis pabula, & illo
Sufficiam in cunctos paſta liquore dies.
At tu quæ latices mihi fundis dextera gratos,
Et latices habeas cœlitùs ipſa tuos!

Affundas oleum, lampas nitidiſſima ſplendet,
Sed ſi juſta neges pabula, flamma perit.
Creſcit ab infuſa ceu Pàllade lampas, & ardet,
Sic meus affuſo Numine creſcit amor.
Si divina meam de cœlo gratia mentem
Irrigat, illa ſui flagrat amore Dei.
Sin minus, heu ſucco miſerè ſpoliatus alumno;
Ignes extingui cerno repentè meos.

CLARIUS INDE MICAT.

ADamas, qui omnium lapidum pretioſiſſimus, cæteros & claritate & præſtantiæ ſplendore longè antecedit, nunquam ſereniore lumine micat, quàm ubi Soli expoſitus, tantos quoque radios excipit, & inde fulgorem ſuum intendit. Viri magni, naturalibus donis ſplendentes, nunquam majorem ſibi ſplendorem circumponunt, quàm ubi gratiæ divinæ radios ſimul excipiunt, iiſque claritatem ſuam adaugent. Sola enim hæc eſt, quæ illuſtriorem facit hominem, & muneribus ſuis potens, æſtimationem ejus intendit: quæ viribus adjuvat nos, ut digniſſimâ exſequamur gloriâ, quæ perpetranda ſuſcepimus: quæ ſtabilem inde rerum noſtrarum felicitatem eſſe jubet, ut & clariùs, & longiùs in terris micemus. Sed & Solis tanta vis eſt, ut res viliſſimas inſigni decoret venuſtate, ubi iis radios ſuos immiſerit. Minimum tunc ſabuli aut arenæ granum, ſæpiùs fulgorem gemmæ æmulatur: & nix frigore durata, pulchro colore micat: planè ut nihil adeò in ſe dejectum ſit, quod, dum Solis gaudet lumine, pulchritudinem & venuſtatem

SYMBOLUM XLIX.

tem haud induat. Quantò magis gratia divina illuſtrat, ubi plenum fulgorem mentibus hominum affundit? quæ ſanè tantâ in ſingulis rebus præſentiâ dominatur, ut & nos, ſi inſtar dejectæ arenulæ jaceremus, tanta poſſit illuminare claritate, ut adamantis quoque ſplendorem lòngè vincamus.

Tu, qui non flammis, non dura incude domaris,
Qui radio aſſimilas ſidera clara tuo;
Clare adamas, quo non gemma eſt praſtantior ulla
Viſa per Eoi littora pulchra maris;
Quamvis tu ſtellas candore imiteris & igni,
Sole tamen tactus, clarius inde micas.
Fortunate lapis, cui ſe Natura probavit,
Et patrium intendit magnus Apollo decus.

Seu tu corporeis celebraris dotibus ingens,
Seu fulges clari laudibus ingenii;
Seu quocunque animum facilis Natura decore
Ornavit, donis prodiga alumna ſuis.
Crede mihi, major fulgebis laudibus iſtis,
Si ſimul affulget gratia diva Tibi.
Ille etiam, tremulos adamas qui projicit ignes,
Si Sol affulget, clarius inde micat.

SYMBOLUM L.

UT PERFICIAT.

BEnignitas divina haud ignorans noſtram imbecillitatis miſeriam, honeſtas permiſit mortalibus recreationes, quibus & animus exhilaretur, & corpus ad integriorem ducatur valetudinem. Quod nutrimentum utri-

que neceſſarium eſt: nam etſi anima ſit pars nobilior, tamen quamdiu corpori eſt conjuncta, ſimul illius lætitiis afficitur, & ſociâ quiete componitur, & dulci corporis ſui ſanitate fruitur. Neque id Deo Opt. Max. diſplicet; quum is terreſtria largiatur dona, non ut iis ſuperſtitioſè abſtinendo ambitioſam laudem captemus, ſed ut eâ ad neceſſarium vitæ noſtræ uſum, haud impiâ voluptate impendamus, & inde jucundiori excitati fervore, ac ſpiritu vegetiore ducti, ad divini nominis cultum, ad proximi noſtri utilitatem alacres robuſtique duremus. Qui Deus, quum noſtram prævideret debilitatem, animumque corporis compage fragili circumdatum, facilis honeſtas indulſit delicias, ad corroborandam & animi & corporis valetudinem; ne omni deſtituti vitæ amœnioris vigore gratiâque in luctu periremus. Nihil ergò in illis prohibuit, niſi conjunctum vitio abuſum: neque in honeſtis adeſt rebus peccandi periculum, ubi ſemper præferimus divinum cultum, Deoque ſincerâ mente ac fide ſervimus. Quò magis ii reprehendendi ſunt, qui rigoroſâ quadam ſanctitate capti, auferunt omnem vitæ dulcedinem, & tanquam ani-

mus

mus tantùm in luctu & ſuſpiriis detinendus eſſet, nec jucundiorum rerum gaudiis diverticuliſque amœnioribus refici eum patiuntur. At Bombyci ſæpe ſubſternit manus amica viride mori folium, ut illo nutritus gaviſuſque perficiat ſerica fila, quibus pretium humana ambitio fecit.

Inclyta, quæ molli detondent ſtamine Seres
Vellera, regales mox habitura ſinus;
Hæc tereti ducit bombyx viliſſimus ore,
Et vermis tantum pendulus urget opus.
Sparge levem morum Tineæ, cœnamque virentem
Præbe, ut perficiat ſedula ventris opes.
Tu quoque, perficiam rectè ut tua juſſa, Creator,
Ne vitæ eripias pabula læta mea.

(o)

Bombyci folium mori manus admovet eſcam,
Lætiùs aſſumpto creſcat ut inde cibo.
Non ſatis, ut primo vermis naſcatur ab ovo,
Cara ſed illius vellera Seres avent.
Quid cœpiſſe juvat telam, niſi finiat auctor?
Nemo decus, niſi res perficiatur, habet.
Non ſolùm è terris Tu me, Deus alme, creâſti,
Sed quoque ritè tuum perficis auctor opus.

ERIGOR, DUM IRRIGOR.

ARbor pomis Aurantiis onuſta & inſignis, etſi pulchritudine & æſtimationis dignitate longè antecellat cæteras, tamen nunquam gratum illum feret fructum, aut ad perfectam perveniet maturitatem, niſi eodem cæli beneficio, pluviis nimirum recreata, conſueto arborum creſcat alimento, illoque liquore pariter irrigata ſe erigat. Ac Deus quidem pariter diſtinxit hominum genus, ut hi alto loco nati, imaginibus Majorum fulgeant; illi præſtantiſſimi ingenii dotibus emineant: alii mediocri conditione aut virtute ſe commendent: omnes tamen ab eodem Creatore foventur, huic vitam ſuam, huic conditionem, huic omnem virtutis gloriam debent. Is dum irriguâ gratiâ nos adſpicit, pariter erigimur, & in fructus noſtros ſolvimur: cæleſtique illo tincti rore decus quiſque ſuum & æſtimationem accipimus. Unde nec mihi jactandum inſolenter eſt, ſi cæteros naſcendi ſorte, aut ingenio, aut fortunis antecedam. Quid enim me de alienis jactabo opibus, quid alterius beneficii muneribus gloriabor, dum qui-

SYMBOLUM LI.

quidem nunquam illis potuiſſem gaudere, antequam ea acceperam? & nunc multò minùs mihi poſſim illam doni adſcribere excellentiam, quum in alterius ſit poteſtate, ſive illis me recreare & inſignire fructibus, ſive retractâ penitùs liberalitatis misericordiâ me deſti-

tuere, ut arentibus illis per ſteriles Lybiæ agros arboribus ſimilis deficiam? Sed tu me irriges, Deus, ut erigar: gratoque præſentiæ tuæ vultu me recrea, ut creſcam læto fidei nutrimento, & fructus conſtantiæ, pietatis, modeſtiæ ubertim feram.

Quantum ſylva aliis Daphnæa excelluit umbris,
Arboreos tantum vinco decora greges.
Succi dulcis plena, auroque ſimillima mala
Profero, vel ſummis mala legenda diis.
Heſperidum ſe horti jactent. Mihi gloria major,
Et non vana meas fabula narrat opes.
Hoc tamen Arboribus reliquis me junxit Olympus,
Erigimur ſtirpes imbre rigante pares.

Fertilius creſcit pluviis labentibus arbor,
Promitque exſertis mitia poma comis.
Subtrahe fœcundos, qui manant cœlitus, imbres,
Mox aret, fructus, quæ dedit ante, ſuos.
Nos ferimus dulces, velut arbor idonea, fructus,
Gratia ſi tua nos, ô Deus alme, rigat.
Sed tua ſi gravidos inhibet clementia ſuccos,
Nos pietatis inops arbor & umbra ſumus.

SYMBOLUM LII.

MUNERIS OMNE TUI.

ERgò quid gloriæ, quid potentiæ acceſſit mortalibus, quod gratiæ divinæ haud debent? quid poſſidet homo, quod aut ingenio ſuo, aut adſcribere virtuti ſuæ poſſit? Quod

vides cornucopiæ, variis fructibus, floribuſque inſigne eſt: ſed hæc ſibi munera Sol vindicat. At non ſatis eſt, veriſſimam illam habere cognitionem, quòd omnipotenti Creatori omnis ſit attribuenda rerum gloria; verùm id agnoſcendum quoque gratô animô, & ſemper illud caſtâ devotâque mente dicendum, *Muneris omne tui.* Quid enim fœdius magiſque impium eſt, ac noſſe benigniſſimum Deum, unicum omnium fortunarum donorumque auctorem, & tamen eidem haud velle reddere gratias, aut devoto ſinceroque colere eum animo, aut gratuito illud agnoſcere pectore, quod nobis plena manu contulit? Qui in amicitiæ ſacra tranſiverunt, moleſtè ferunt ac graviter, ſi beneficia, quæ alter alteri tribuit, ingrato animo excipiuntur. Sed Deo juſtior animadvertendi cauſa, ubi innumerabilibus nos afficit beneficiis, & pro tantis muneribus, nihil niſi gratum ſincerumque pectus repoſcit; nos autem tantorum munerum immemores, omnia viribus noſtris, aut ingenii acumini, nihil cælo imputamus. Magne rerum Arbiter & Conditor, guberna me Spiritu tuo Sancto, ut profundo Te atque ſincero ſemper colam animo, ſemperque im-

menſæ

menſæ tuæ gratiæ memor, ex omni pectore dicam: Et vita mea, & omnis gloria, & quicquid ſum habeoque, id ô Deus, *Muneris omne tui* eſt.

Formoſæ valles, herbiſque virentia prata;
Qua vaga muſcoſis diffugit unda jugis;
Vt lætus veſtros oculis contemplor honores,
Et fructus libo tot ſacra dona novi!
Purpureas ut cerno roſas, & mitia poma,
Et quod fœtum urget mollis ariſta decus!
O vobis dilecta diu det lumina Phœbus,
Nec noctes fundat frigida Luna truces.
Macte ager hoc pretio. Sed dum tibi gloria creſcit;
Hoc Soli referas muneris omne tui.

§ (o) §

Sol aperit flores. Illo ſplendente vigeſcunt
Suaviter, & patulas explicuére comas.
Sol aperit gravidas fruges, ſpicaſque tumentes,
Et profert roſeis mollia poma genis.
Muneris omne tui *eſt, quod pleno copia cornu*
Ventilat, auſpiciis munera nata tuis.
At tu magne Deus (quid enim ſiluiſſe juvabit?)
Quòd ſpiro, & plateo, muneris omne tui *eſt*.

ATTENUANDO DESINIT.

JAm illud immenſum & æternum Numen, quod gratiâ ſuâ illuſtrat humanum genus, quod omnia movet, omnia moderatur, propiùs intueri luberet, ſi mentem illam infinitam, ab omni concretione mortali ſegregatam, humana imbecillitas comprehendere ullâ in re poſſet. Heic dum noſtro perſcrutari conamur judicio cælos, in tenues tandem auras elaboratam noſtram rationem recedere animadvertimus: veluti turris, quæ celſo faſtigio ſe per aërem attollit, tandem ſe defeciſſe attenuando agnoſcit. Proinde ſanctiùs & reverentiùs eſt, heic judicii deprimere aciem, neque pati, ut inani curioſitate ſe cælis inſerat, ſeque ipſum tandem deſtituat. Sed & periculoſum de tanto Numine inquirere ſcrupuloſiùs, & ea perſcrutari arcana, quæ illud ſanctiſſima, & à nobis miſerrimis mortalibus remotiſſima eſſe voluit. Ut ſimiles hi mihi videantur Gigantibus, qui, ut Poëtæ ferunt, conati ſunt cælum oppugnare congeſtis ſaxis, quibus deinceps & ipſi juſtâ deorum vindictâ fuére necati, & audaciæ ſuæ tulére pœnas. Hi

quoque

SYMBOLUM LIII.

quoque dum exercent iſtâ temerariâ contemplatione ingenium, propriis ſuis tandem vulnerantur telis, quæ in cælos emiſére; nam & confundi tandem ingenium, & corrumpi judicium, utrumque autem ſupplicio ſibi verti agno-
ſcunt,

ſcunt: quibùs tamen dotibus feliciùs uti potuiſſent, ſi modeſto atque ſubmiſſo ſpiritu de Dei conſiliis credere, quàm ſcire voluiſſent. Ac præterquam, quod illis cogitationibus incaſſum laboremus, noſtram quoque pietatem deſtituimus: dum pernicioſâ ſpeculatione occupati, conſumimus vitæ noſtræ exiguum tempus, quod juſtiori cultui divino, utilitatibuſque proximi noſtri deſtinatum erat; præſertim quum tot aliæ pulcherrimæ ſint nobis peragendæ res, quas ſummus ille rerum omnium Arbiter nobis expreſſè injunxit. Quin igitur in his exerceamus omnes noſtras cogitationes, ut Deũ verâ fide amplectamur, eũ caſto puroque animo veneremur, ejus gloriam humili mente extollamus, ejus arbitrio & voluntati nos ſubjiciamus, ejus mandata in amando colendoque proximo impleamus; ut tandem hac ingenii noſtri humilitate & innocentiâ freti, ſolutâ è vinculis corporis ſui animâ, Deum propiùs cognoſcamus, æternoque gaudeamus obſequii noſtri pretio.

Cer-

Cernis, ut anguſto per ſumma cacumina cono
Altus inacceſſo culmine ſurgat apex.
Sed ſurgendo fugit, tenueſque recedit in auras;
Et dum ſe attenuat, ſe periiſſe videt.
Crede Tibi credenda, Dei myſteria noli
Altiùs ingenio volvere, ſtulte, tuo.
Si ſcrutére, leves velut evaneſcis in auras,
Atque nihil ſolidi, raptus in alta, tenes.
Inferiùs maneas, dant inferiora quietem.
Plurima ſcanſuris damna minatur apex.

QUID

QUID ILLUD IN ILLO?

IGitur dum ſummum illud, & æternum, neque mutabile, neque interiturum Numen conſideramus, quid miſeri ingenium noſtrum, quid vires cælo opponimus; & velut Deo haud ceſſuri, gloriam divinam nobisquærimus? Minimum candelæ lumen Soli ſereno obverſum, haud lucet, ſed vix ejus parva cernitur flammula, quæ umbram grandiorem de ſe, quàm luminis claritatem ſpargit. Nos, dum noſtram cum Deo comparare conamur virtutem, videbimus umbram pravitatis noſtræ adhuc magis extendi: nam divinæ præſentiæ Sol, ubi illuſtribus ſuis radiis hæc inferiora tangit, omnem aufert obſcuritatem, clandeſtinamque mentis noſtræ detegit ſuperbiam, quæ per inſolentem obſtinationem animata, ſuo ea exequi conatur judicio, quæ longè ſuprà humanam poteſtatem Deus poſuit. Et quid cum Creatore tuo certabis viliſſima Creatura, quæ in ſordibus vitiorum jaces, cujus vires in medio ſæpe curſu intercidunt, cujus robur ac fortitudinem aut levis ſæpe caſus concuſſit, aut proprii judicii error peſſundedit.

SYMBOLUM LIV.

dit: cujus denique quantulacunque gloria bullæ aquaticæ ſimilis evaneſcit, ubi maximè conſpiciebatur? At unus omnium regnator Deus, ſummâ ſapientiâ, fortitudine immenſâ, bonitate ineffabili gubernat orbem terrarum: omnium mortalium vitam divino numine inviſit, omnia ſentit, meminit, regit & mode-

moderatur: ipſe maximus juſtiſſimuſque rerum omnium arbiter, cujus gloria nec ruinâ orbis, ſi illum ipſe everterit, nec ullo dierum tempore finitur.

Numinis immenſa eſt, finemque potentia ſerum
Non habet, aut primos computat alta dies.
Temperat Oceanum, terramque gubernat inertem,
Et cæli torquet ſidera clara ſui.
Quem Solem dicas, dum reſpicit omnia ſolus,
Et juſtis luſtrat pectora noſtra oculis.
Heu mihi quis parvâ de luce ſuperbiat amens?
Hic cælum, & totam lumine complet humum.

Adſpice inexhauſtum fœcundo lumine Phœbum;
Et clarum toto grandius orbe jubar.
Adſpice & exili flagrantem lumine tædam,
Exiguâ radios ſpargere luce ſuos.
Quàm levis hæc Phœbo fulgente eſt flamma? quis auſit,
Sol, lucem hanc radiis æquiparare tuis?
Tu Deus, es toti Sol unus & unicus orbi:
Nos ſcintilla levis, cœlitùs orta, ſumus.

SYMB. LV.

SYMBOLUM LV.

ET DURA, ET MOLLIA CEDUNT.

AT conſideremus porrò potentiam divinam, quæ humanis in rebus ſe exſerit, maximumque & potentiſſimum Deum nobis oſtendit. Palàm eſt, cæleſtia fulgura eâdem faci-

facilitate frangere ſaxa duriſſima, quâ tenuiſſimas penetrant aquas, nullâ aſperitate obſiſtentes. Quid igitur ſceptrorum fulgore, & faſcium terrore inſoleſcis, humaniſque ſuperveẓtus cervicibus majeſtatem tuam imperio, minis, ſuppliciis commendas? Dei eſt imperium in Reges ipſos, qui fulgore ſuo æquè terret disjicitque timenda illa capita, ac quos humili in tugurio, ſuæque affixos humo mortales cernit. Heic æquè magnæ proceræque cedunt cedri, ac quæ terram humili ramo virgulta ambiunt. Atque hunc omnipotentiæ divinæ vigorem, dum omnibus ſine diſcrimine rebus ſuâ præeſſe majeſtate agnoſcimus, ſubit confidentia magna animum noſtrum, altiuſque erigit, dum animadvertimus, validiſſimum nobis in rebus cunctis adeſſe præſidium, noſque gubernari ab illo, cui nihil clauſum aut arduum eſt, qui animis noſtris intereſt, & mediis intervenit cogitationibus; qui vitam mortalium pleno inviſit numine, neque malum facinus cujuſdam pro nihilo haberi patitur; qui noſtram haud ignorat miſeriam, noſque validâ manu ex omnibus eripere ærumnis poteſt, ſi lubitum fuerit. Neque heic timenda hominum potentia, quum ille regat ac moderetur

omnia,

omnia, qui juſtiſſimis oculis cunctá adſpicit, veſana mortalium conſilia deſtruit, injuriam omnem ultrice irâ caſtigat, & quicquid voluit, nutu peragit.

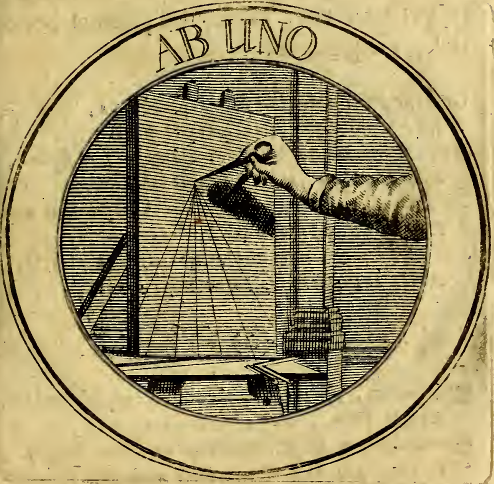
Si quatis aſtriferas metuendo fulmine ſedes,
Heu mihi nulla, Deus, fida ſat antra reor.
Quid fugiens medio timidum caput occulo Ponto?
Ab ferit & molles miſſile fulmen aquas.
Quid cupio abſtruſâ rupis latuiſſe cavernâ?
Ah rigidas findunt tela triſulca petras!
Pollet ubique, Deus, tua vis, & omnia cedunt.
Si vis me tutum, fulmina pone, Pater.

Fulmina perrumpunt rigidas cæleſtia petras,
Et feriunt liquidas, acta potenter, aquas.
Et duri cedunt, ſcopuloſa Ceraunia, montes.
Et cedit mollis, qui fluit amne, liquor.
Cedit utrumque Iovi. Tua ſi quoque fulmina mittis,
O Deus, & cælo tela triſulca quatis:
Hæc frangunt rigidas, adamantina pectora, mentes,
Et ſubeunt radiis mollia corda ſuis.
Dura tibi cedunt, & cedunt mollia; cedunt
Parva, tuamque timent nec minùs alta manum.

AB UNO.

SÆpe mecum dubitavi, magiſne iraſcendum eſſet eorum pravitati, an condolendum tantæ cæcitati, qui primæ rerum omnium originis cauſſæque ignari, fortè ac temerè humana negotia volvi arbitrantur. At eſt profectò Deus, qui omnia cernit ac movet, immobilemque rerum humanarum ordinem æternâ lege ſancit. Ab uno puncto multæ, imò innumerabiles in Matheſi trahuntur lineæ: neque dignum hac in arte perfici quidquam poteſt, niſi ab uno illo procedatur. Quod ſi unicè obſervatur, veluti veriſſimum principium, nunquam error opus confundet noſtrum, aut certiſſimæ artis æſtimationem proſtituet. Eadem ratione, ſi Deum Opt. Max. conſiderabimus in potentiâ ſuâ, in ſapientiâ, in rerum omnium gubernatione, fatebimur illum unicum eſſe ſolidiſſimum atque rectiſſimum rerum omnium principium, unde Mundus hic, & quicquid eſt, primordia ſua traxit. Ac dum noſtræ vitæ, quam abs eo accepimus, lineæ ab hoc arceſſuntur puncto, dum ad id certiſſimum centrum omnes noſtræ actiones, conſi-

SYMBOLUM LVI.

conſilia, ſtudia referuntur, certum eſt, omnem noſtram vitam nullo implicatum iri errore, quum certiſſimum perfectiſſimumque principium arripuerit. Itaque eludant licet ſcelerati illi & ultricibus flammis digni, qui omnia ſibi imputantes, nullo numine inviſi hæc inferiora

H cen-

cenſent; nobis perſuaſum ſanctiore fide eſt, omnia ab uno eſſe Deo, rerum omnium principio, & regnatore, qui æterna conſtitutione juſſit, ut ſuum quæque ordinem immutabili lege percurrerent, & diverſa præmia bonos maloſque ſequerentur.

Orditur puncto divina Matheſis ab uno,
Ex hoc principio linea quæque fluit.
Inde tot innumeræ ſurgunt, quaſi fonte, figuræ,
Menſuratque ſuum circulus inde decus.
Tu Deus es punctum, puncto hoc deſcendimus uno,
Hoc velut ex puncto cuncta creata fluunt.
Sed tu, cuncta uno qui ducis nomina puncto,
Recte eat à puncto linea noſtra tuo.

Qui cœlum, & terras, & totum condidit orbem,
Atque unus complet numine quæque ſuo.
Quem circùm Mundi vaſtum verſatur inane,
Omnia qui ſecum maximus axis agit.
Dixeris hunc meritò punctum, centrumque ſalutis,
Ad quod quisque ſuas fertque refertque vices.
Res mea, ſpes mea, lux mea, crux mea pendet ab uno.
Pro lubitu faciat qualibet ille ſuo.

SYMBOLUM LVII.

QUIS ALIUS MOVERET?

NOnne ſolius venti vis eſt, quæ molam mole inſignem movet atque volvit, ut commodum ad generis humani uſus præparet frumentum? Quis enim alius aut artificio, aut manu verſaret grande illud pondus, quod in

aërem exſurgens, ſolius venti poteſtati atque imperio ſe permiſit? At certè multò minùs fiet, ut debilis & infirmus naturâ homo, quidquam laude dignum præſtet, aut perficiat, niſi validiore illo, & ſanctiore Dei Spiritus numine afflatus, ad corripiendos virtutis labores moveatur. Neque alia vis eſt, quæ mortalium animos movere poſſit, hominemque ipſum, ferociſſimum & duriſſimum animal agitare, ut res præclaras ſummâ animi integritate, continentiâ, fortitudine aggrediatur, & felici exitu terminet. Nam quòd nonnulli exiſtiment, nihil tam arduum aut difficile inveniri poſſe, quod haud eorum ſubjaceat judicio & potentiæ, ii demum ex infelici rerum exitu, triſtique experientiâ agnoſcunt, conſilia ſua ab illius aurâ haud fuiſſe agitata, cujus ſolius eſt, movere pectora hominum, ut feliciter negotia atque actiones ſuas obeant, ac ſimul perficiant. Itaque, dum aut conſilia ſua ſine ullo præſtantiæ effectu diffluxiſſe, aut ſe ipſos propriæ fortunæ clade cecidiſſe animadvertunt; ſerâ nimis confeſſione agnoſcunt virium ſuarum immenſam imbecillitatem, debilitatiſque ſuæ pertæſi, ad Deum confugiunt, ut immensâ illâ, quâ pollet, potentiâ res humanas moderetur,

retur, ſupremique Numinis validiſſimâ aurâ moveat animos, qui ſine eâ vi immobiles inutileſque jacent.

Flamen adorandum, ſanctiſſima Numinis aura,
Spiritus, ætheriis aura remiſſa locis!
Cujus ab afflatu quondam primordia rerum
Excita, lucis egens explicuére chaos.
O noſtris affles occultos ſenſibus ignes;
Namque potes ſolus corda movere, Deus!
Vento agitur tantùm mola. Verùm pectora noſtra
Tu verſas aurâ, Spiritus alme, tuâ.

(o)

Hæc mola, nî ventis fuerit pulſata, quieſcit;
Atque nihil prorſus, nî moveatur, agit.
Vt ſpirat Boreas, ut ſpirant cœlitus auræ,
Tunc agit officium ſed mala mota ſuum.
Tuque adeò, vires animis qui ſufficis ægris,
Spiritus alme, affles Numine corda tuo.
Vt movear, dignas tu cælo ſuffice vires!
Si ceſſas, moveat quis mea corda, Deus?

MODO MILITET ÆTHER.

APud poſteriores Romanos legio erat Chriſtiana, quam fulminatricem nominârunt; quòd ea illo tempore, quum Quadi & Hunni potentiſſimo exercitu impleviſſent Italiam, precibus ad Deum fuſis obtinuerit, ut fulminibus, imbribuſque acerbis proſtraverit hoſtem, & Latio expulerit. Ex quo apparet, & audaciſſimas militum manus, & expeditiſſimas armatorum cohortes, divinâ abſente manu, & cælo adverſante, nihil poſſe efficere: quanquam ea, quæ ad bellum gerendum pertineant, plurimo apparatu adſint, & omnia rectè atque cum conſilio diſpoſita, victoriam certiſſimam ſpondeant. Deus eſt, qui omnia dirigit, qui maximos potentiâ ſuâ inſoleſcentes Reges dejicit, regna evertit, infirmiſſimos & miſerrimos populos ad maximum gloriæ culmen evehit, ut divinæ potentiæ viribus ſubnixi, hoſtibus ſint metui, ſibique digniſſimo honori. Neque tu animum deſpondeas tuum, ſi innumerabiles hoſtium copiæ imparatum te, & omnibus auxiliis deſtitutum circumſiſtunt, ſi ferrum, igneſque & ulti-

SYMBOLUM LVIII.

ultimam vaſtitatem tibi tuiſque minitantur. Quippe conticeſcet hic furor, & in ſuum armatus exitium ruet, modò tecum *militet æther*, & Deus cauſam tuam fovendam ſuſcipiat. At tu, qui vaſtos tollis ſpiritus, & vel invito cælo victoriam polliceris tibi, paulu-

lum exſpecta, donec vis illa maximi Numinis audaciam tuam ultrice fulmine caſtiget, & cælos ipſos in tuum militare exitium jubeat.

Pone catervatas multâ legione phalanges,
Armatiſque imple rura reducta viris;
Et caſtris ſtent parta ſuis, niteantque tropæa,
Inque hoſtile omnis fulminet ira caput.
Heu miſer! armipotens ſi tecum haud militat æther,
Nil proſunt legio, turma, tropæa, viri.
At mihi perpetuam nectet victoria laurum,
Si magnus mecum pugnat ovatque Deus.

Fulmina in adverſas quondam cecidêre phalanges,
Inter & hoſtiles detonuêre globos.
Sic pugnante polo cecidit temerarius hoſtis,
Et ſcelerum pœnam ſuppliciumque luit.
Inſurgat denſis acies ſtipata catervis,
Adverſuſque pios orbis, & orcus eant.
Si Deus, & pro me facilis modò militet æther,
Non moror hoſtiles, ſi fremuêre, minas.

SYMB. LIX.

SYMBOLUM LIX.

QUID HAC ABSENTE JUVANT?

QUod modò ſymbolum expoſui, ex Hiſtoriâ deſumtum erat: ſed ut propiùs oſtendam virium noſtrarum imbecillitatem, ſi divina abſuerit manus, arma ipſa & apparatum

 belli-

bellicum intueri placet, quæ etſi ſolidiſſimo ferro aut metallo fabricata ſint, immobilia tamen jacent, nullique inſerviunt uſui, ſi manus humanæ miniſterio haud regantur. Tales nos ſumus, ſi divina dextera ſe à noſtris ſubtraxit conſiliis; neque heic aut virium moles, aut ingenii judiciique excellentia nos adjuvant. Nam ſæpè, imò ſemper accidit, ut præſtantiſſimus ille apparatus, quo mortales rem exoptato inſignire eventu ſperabant, contrario ac miſerabili proſtituatur exitu, attonitis tum, & valdè confuſis propriæ fortunæ ſuæ cultoribus. Id enim compertum eſt, labaſcere omne judicium, & concidere ipſas vires, quibus homo ad promovendam proſperitatem ſuam inſtructus erat, ſi impietas pervertat illius ſenſus, ut neglecto divino cultu, altiùs ſe viribus ſuis efferat, in eam inde miſeriam prolapſus, ut nec ea perpetrare poſſit, quæ jam ſubjecta ei fuerant. Et hæc veriſſima cauſa eſt, cur multi inopinato atque fœdo exceſſu res ſuas inquinent, quum Deus manum ſuam illis haud admoveat, humanaſque deſpiciens vires & conſilia, res eò pervertat, ut confuſô ingeniô multa omittantur, quæ leviſſimo labore perfici poterant; aut ut illæ ipſæ haſtæ, quas ad percutiendos hoſtes ejecerant, in ipſos vulnerando reſiliant.

Ar-

Arma cruentati video fulgentia Martis,
Tela, haſtas, gladios, tympana, ſcuta, pilas.
Aemula fulmineo video tormenta furori,
Sulphureo vaſtos ore datura globos.
Quid tamen illa juvant, uſum ſi dextera juſtum
Denegat, innumeris dextera fœta dolis?
Quid laudo humanas vires? nihil omnia proſunt;
Si magni abfuerit dextera ſola Dei.

Non vis, non denſis acies ſtipata catervis
Victrices referunt, hoſte premente, manus.
Non eſt arbitrii noſtri. Victoria cælo
Traditur, & nutu ſtatque caditque Dei.
Pugnaces equitum turmæ, peditumque catervæ,
Quid ſunt, magne Deus, te retrahente manum?
Tu gladios acuis, tu das in milite vires,
Auſpiciiſque tuis victor ab hoſte redit.

NON TALI AUXILIO.

Nihil navi in vaſto Oceano prodeſt anchora, ubi cælum obſcurâ nube obductum, furibunda tempeſtate fulminat, procelliſque horrendis mare inquietat, & navis ipſa hinc inde volutata, antenniſque & velis deſpoliata, ſævientium ventorum ludibrio cedit. Itaque quum *non tali auxilio* ſe ſervari poſſe intelligant navigantes, tremore perterriti, ad aliam opem confugiunt, tenſiſque ad cælum manibus, divinum auxilium expoſcunt. Nos dum in hac vitâ, veluti in aperto volvimur pelago, pluribus fortunæ caſibus agitati, nequicquam ad prudentiæ noſtræque virtutis anchoram confugimus; præſertim ubi juſta divinæ iræ animadverſio nos inſequitur. Quo tempore omnium optimè providebit ſuæ ſecuritati, qui abjectâ omnium terreſtrium rerum ſpe, ſuarumque virium depoſitâ confidentiâ, omnem ſpem in illo ponet, qui anxietatum noſtrarum haud ignarus, ſuccurrere noſtris miſeriis, doloreſque & ægritudines tam animi, quàm corporis ſolus ſubmovere poteſt. Hoc ſolum auxilium & præſentiſſimum & tutiſſimum illis eſt,

SYMBOLUM LX.

eſt, qui humanarum calamitatum fluctibus agitantur: cætera, quæ ab hominibus feruntur, ſæpius viribus diffluunt, ſæpius inter ſuſpicionem propriamque utilitatem detenta, miſeros magis onerant, quàm adjuvant. Nec meliora illa, quæ à corporis noſtri viribus,

aut ingenii præſtantia arceſſimus, quum hæc ſuapte naturâ invalida, & fato ſuo impedita, unà cum admiratore & cultore ſui homine corruant & collabantur.

Dum ruit, effuſis & debacchatur habenis
Aeolus, & pelago prælia ſæva movet:
Ventis acta ratis jam ſcandit ad infima terræ
Tartara, jam ſubitis fluctibus aſtra petit.
Quid facias, Palinure, ſalo, frendentibus Auſtris?
Siſtit inacceſſas anchora nulla rates.
Non tali auxilio; *melioribus utere fatis.*
Reſpuit humanam, dum fremit æquor, opem.

Incubuére mari Boreas, creberque procellis
Africus, & tumidum concitat ira fretum.
Non heic quaſſatam ſervat jacta anchora navim,
Et frangit furias, Aeolè ſæve, tuas.
Heu inflicta vadis, ſcopuliſque alliſa fatiſcit,
Et lacerata vomit naufraga membra ratis.
Surſum tende manus. Hinc proſpera vela carinis,
Hinc jubar, afflictis hinc pete rebus opem.

SYMBOLUM LXI.

NE LINQUAS.

ERgò quum tantus ſit Deus, quum gratia ejus nos miſerrimos reſpiciat mortales, quum potentia ejus immenſa nos conſervet, id tantum abs eo rogandum eſt, ne nos linquat.

Ani-

Animus noſter, dum ab hoc cuſtoditur, eſt veluti cor flagrans, quod amica manus in nubibus detinet: ſed inferiùs vaſta patet aqua, extinctura illud & oppreſſura, ſi deciderit. Ardemus per gratiam divinam, & amore ejus incaleſcimus: ſed ſi nos liquerit, heic miſeriarum pelagus nos extinguet, heic invidiæ furor nos opprimet, alibi fortunæ rabies flammam conſtantiæ noſtræ patientiæque imminuet. At Deus noſtra conſervat pectora, tueturque illum ardorem, quo flagramus, ſi ad virtutem atque pietatem accenſi, vitam caſtè atque temperanter tranſigimus. Si verò in nefandam prolabimur ſuperbiam, ut propriis confiſi viribus, nec ſupremæ illius manus vigorem æſtimemus; decidimus miſeri, extinctoque veteri igne, multa parturiet lapſus noſter mala, dum ex priſcis virtutibus peſſima gignuntur vitia, & ex ſolita fortitudine aut inconſiderata audacia, aut pudenda timiditas oriuntur. Quare ſi noſtri honoris eſt optanda conſtantia, famæque immortalitas, ante omnia ſimus ſolliciti, ut Rector ille & Arbiter vitæ humanæ, noſtrum permittat pectus in perpetua ardere pietate, ne illud propter noſtra vitia linquens, triſtiſſimo extinguat caſu.

Feli-

Felices animæ, pulchro quas igne calentes
Suſtinet æthereis dextera diva locis!
Non vos indomitis extinguet Nereus undis,
Quamvis totum atrox urgeat Oceanum.
Non vos horriſonis condet nox atra tenebris,
Qualis erat, Pharios quæ tremefecit agros.
Non vos frigentes Scythico ſub cardine lunæ,
Aut veſtrum imminuet Parrhaſis Vrſa jubar.
At ſi magna Dei vos dextera liquerit almi,
Extinguent veſtras nox, mare, bruma faces.

Cœlitùs ecce manus flammis flagrantibus ardens
Cor tenet, inferiùs diſcolor unda fluit.
Si caderet, tantumque manus pia linqueret ignem,
Protinùs in mediis flamma periret aquis.
Cor, Deus alme, meum flammis melioribus ardet,
Infrà ſub pedibus Styx patet atra meis.
Sed tua ſancta tenet trepidantem dextera mentem,
Ne cadat, infernis præda futura vadis.

NEC

NEC CURAT, NEC SENTIT AMANS.

PAlàm eſt, cervos tanto inflammatos ardore perſequi cervam, ut nec vulnera ulla curent, nec ullis terreantur periculis, etſi continuo venatorum dolo expoſiti, ſingulis momentis de vitâ periclitentur. Majorem tamen longè amorem agnoſcunt, qui divino incenſi ardore, Deum & Servatorem ſuum unicè ſequuntur amplectunturque: nam etſi quotidie plurimis infeſtentur periculis atque calamitatibus, tamen erecto ſemper in cælum animo, tanto amore adhærent ſuo numini, ut nec duriſſima dolorum vulnera, nec vitæ triſtes curent moleſtias, ſed intrepidè pergant ſacris imminere viis, divinâ præſentiâ beatis. Nempe divina gratia omnem avertit mœroris ſenſum, caſtiſſimoſque ignes inſpirat ſui amatoribus, ut & corporis ærumnas, & ingruentia ubique pericula aut ignorent, aut confidentiùs contemnant. Itaque nihil nobis aut adverſum, aut moleſtum poteſt accidere, dum hac ſacrâ calemus flammâ, dum divinus amor pectora noſtra agitat: nam hoc fervente ardore graviſſimi levantur cruciatus, pericula eluduntur, cala-

SYMBOLUM LXII

calamitatum impetus ſpernuntur. At vobis, quos ille non inflammat ardor, minima etiam damna, parvæque ægritudinis moleſtia acerrimum doloris ſenſum imponent, ut planè confuſi ruatis, & nullâ graviori pœnâ affici vos potuiſſe exiſtimetis. Et fateor, maximum omni-

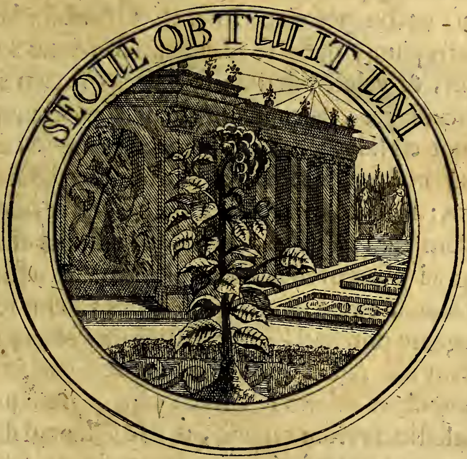
omnium eſſe ſupplicium, ubi divinus ſe ſubducit amor: quippe abſentia ejus omnes ſecum trahit dolorum acerbitates, nec quietem ullam, aut lætitiam animo indulget: Sed ô beati, ô felices, quos ille cæleſtis urit ignis, ut eô incenſi vitam integrâ innocentiâ, illibataque pietate tranſigant, omneſque potiùs injurias, imò mortem perferre cupiant, quàm ut illum in ſe extingui dulciſſimum amorem patiantur.

O amor, ô ignis noſtræ dulciſſime mentis,
Vt flammis torres viſcera noſtra tuis!
Non ego jam ſævi paveo diſcrimina Martis,
Non terrent noſtrum mille pericla caput.
Non mihi tela dolent, queis me diverberat hoſtis,
Nec noſtra humanus concutit oſſa furor.
Nec curat, nec ſentit amans. *O candide Ieſu,*
Vre igni ſemper viſcera noſtra tuô!

(o)

Exſtinguunt ſocias nec vis, nec vulnera flammas;
Læſus amat cervus, læſus amore calet.
Non curat, nec ſentit amans. *Amor omnia vincit,*
Nec tremit obſtantes, agmina rauca, canes.
Hunc nihil avertet, nec mors, nec vulnera frangent,
Qui ſemel æthereo totus amore flagrat.
Non dolor hunc anget, non vis, non vulnera dira:
Namque etiam ex ipſo vulnere creſcet amor.

SYMBOLUM LXIII.

SEQUE OBTULIT UNI.

NIhil tam curandum eſt Chriſtiano homini, quàm ut uni Deo ſuam vitam, ſuaſque probet actiones: nam qui Deo & hominibus pariter ſuo placere cupit obſequio, id ſæpè efficiet,

efficiet, ut divinus cultus humano poſtponatur. Uni offerendum eſt cor noſtrum, nec illud cum pluribus dividendum; quum iſtam diviſionem reſpuat cæleſtis amor, qui totum ſibi dari pectus poſtulat. Inter flores laudatur heliotropium, quòd ſe ad unicum convertat Solem, & veluti inferiora faſtidiens, ſe cum eo circumagat, abeuntemque ſequatur. tantus amor eſt ſideris. Hoc quoque agamus in cælum noſtrum intenti, & uni nos Deo offeramus: id unicè curantes, ut omnis noſter amor ſolum eum reſpiciat, noſtraſque actiones dirigat ad promovendam ejus gloriam, & ad fugiendum omne illud, quod ipſius videtur repugnare poteſtati, atque juſtiſſimæ voluntati. Nam ubi rerum terreſtrium amore diſtrahitur mortalium animus, faſtidia eum plerumque cæleſtium rerum capiunt, ut nec voluntati divinæ, nec poteſtati ſeſe æquâ patientiâ ſubmittat; quum validior rerum inanium cupiditas rapiat tranſverſum, ut ferre erubeſcamus, quicquid divino arbitrio ſtatuere de nobis lubet. Pertinax enim ille amor eſt, & quemadmodum rivalium impatientiſſimus, ita obſtinatiſſimus adverſus illum, qui à terrenis eum abſtrahere deliciis, & uni ſibi addicere conſtituit.

ſtituit. At nos iſte iterum flos admoneat, ut uni ſoli ſerviamus, & inter miſeriarum tenebras, inter luctam carnis noſtræ, inter Mundi offuſas illecebras, nos Deo, Soli noſtro, unicoque lumini offeramus.

Sum Clytie, pulchro quondam chariſſima Phœbo,
Quam quoque nunc ſervo, flos modò facta, facem.
Non me ſtringit humus; tantùm contemplor euntem,
Et Phœbum verſo perſequor ore meum.
Seu ſubit Oceanum, vitreïs ſeu ſurgit ab undis,
Illa oculis hæret dulcis imago meis.
Non mea mortales veniant in colla lacerti!
Hunc ego, non alium diligo caſta Deum.

§ (o) §

Non me ſacrilegæ flectet contagio turbæ;
Nec meus à cælo devius ibit amor.
Non me tranſverſum rapiet ſcelerata libido,
Ambitioque potens, aut malus error aget.
Non me turpis avarities, nec crimina vulgi
A ſummo jungent, qui regit aſtra, Deo.
Sunt ſacra corda polo. Mentem ſacravimus uni.
Humano eſt potior cœlitùs ortus amor.

TE

TE SOLAM QUÆRIT.

ET ſanè nulla res tantam habet vim, vel ad abſtrahendum ab terreſtrium rerum cupiditate animum, vel ad compeſcendas corporis delicias voluptateſque quàm amoris divini vigor, qui ubi ſemel in hominis illapſus eſt animum, totum ſibi illum mancipat, totumque in ſe convertit ac defigit. De magnete conſtat, illum filo ſuſpenſum, verſùs Septentrionem ferri, atque recurrere ad hunc locum, etiamſi ſexcenties ad Orientem, aut Occidentem moveris, manuque circumegeris. Pariter amor divinus, ſi illo ardemus, hoc agit, ut Deum ſemper unicum anxietatis miſeriæque noſtræ habeamus confugium, ut illum in rebus ſecundis reſpiciamus, illi ſoli adhæreamus, in ejus honorem omnes noſtras actiones dirigamus. Et licet heic calamitatibus turbati noſtris ad impatientiam inſtigemur, heic pravorum hominum irriſione in noſtrâ reprehendamur pietate; ab aliis heic ad voluptates, illic ad iram, odium, & avaritiam alliciamur; non tamen mens ſanctiore commota igni, à Deo abſtrahitur; in quem ſolum

SYMBOLUM LXIV.

ſolum cogitationes defigit omnes, quem unum reſpicit, facilisque ac volens ſequitur. Non hanc malignus pudor ex impiorum perſuaſione productus, qui ſæpius magnam in humanâ ſocietate habet efficaciam, à ſincero Dei ſui cultu avertit, non perniciofus timor,

ſuâ ſæpe obſtinatione corroboratus, ullo modo abalienat; non deturbat à pietate, quæ piis ſemper inſultat calumnia, & ſuperſtitioſi aut hypocriti exoſa nomina affingit. Vertas hanc mentem, utcunque volueris, ſemper ad Deum ſuum recurret, & in hoc ſalutare defixa ſidus, nec Mundi illecebras, nec fulgentes opes, nec damnoſas impiorum delicias reſpiciet.

Iam ſuper has terras noſtri rapiuntur amores,
Et ſtella in flammas ſufficit una meas.
Hæc Cynoſura meis fulget dilecta carinis,
Quo trahit; huc timidas verto regoque rates.
Alternus nos urget amos; & fœdere ſacro
Magnetem ſequitur linea tacta ſuum.
Cedite terreſtres, vaniſſima nomina, Nymphæ!
Sola Helices noſter ſidera quærit amor.

Quò vertas, nunquam magnetica virga quieſcit,
Ni procul Arctoum denotet illa polum.
Aſt ubi Mænalios ea deſignaverit axes,
Fixa ſtat illa ſuô, quo ſtetit ante, locô.
Haud aliter pia mens nunquam tranquilla quieſcit,
Hinc procul ad ſummum ſit niſi verſa Deum.
Te ſolum mihi quæro Deum. Ah illabere menti;
Solus es erranti portus & aura rati.

SYMB. LXV.

SYMBOLUM LXV.

IBO, QUO VERTAS.

HAud dubium eſt, quin ii, qui ſe hac integrâ pectoris ſinceritate devoverunt Deo, ab omni exitio interituque ſint incolumes: quum eâ Deus charitate, providen-

tiâ, ſollicitudine ducat hominem, ut veluti frænô euntem regat, properantem ſe dare ad interitum retineat, lapſum ex ipſis mortis faucibus eripiat. Itaque pia mens hoc incumbere ſibi unicum intelligit, ut tantum Rectorem ſequatur lubens, eaque haud invita, quò ſuprema illa manus ducit atque vertit. Hoc unum pulcherrimum & ſanctiſſimum obſequium eſt, quo fit, ut nihil neque incipiat, neque perficere conetur, niſi priùs explorată divinâ approbatione, omnium rerum ſanctiſſimâ regnatrice. Ac licet deſideria ſe varia offundant, quibus & corporis ſervari valetudo, & animi retineri lætitia poſſint, lubens tamen illis abſtinebit rebus, quum ſe ad illas nondum trahi à divinâ manu agnoſcat, nec ſibi eundum cenſeat, priuſquam voluntas illa ſumma juſſerit. Quæ ſi deſtinatum tempus humanis admovet deſideriis, læti tutique incedimus, rem inceptam feliciſſimo eventu inſignimus, & ex minimis rebus ab homine aliàs rejectis, maximam lætandi cauſam capeſſimus; planè ut nullâ fermè ratione enatam illam ex improviſo hilaritatem, ſatis comprehendamus. Quòd ſi verò Deus, haud ignorans affectuum noſtrorum pravitatem, nun-

quam

quam permittet, ut ea exſequi poſſimus, quæ tam ardenti amore proſequimur, ſed ex adverſo nos per calamitates, miſeriaſque & moleſtias ducere ſtatuit; hoc nihilominùs obedientiâ atque patientiâ noſtrâ agamus, ne Ductorem noſtrum gementes atque inviti ſequamur.

Nulla mora eſt. ſequar & curram celeri æmulus Euro,
Si curſum flectit mollis habena meum.
Non ego Marmariæ verear ſitientis arenas,
Squallida vel Lybiæ carpere teſqua feræ.
Non montes, Apule, tuos, colleſque nivoſos,
Aut Scythicum invitus cogar adire nemus.
Ibo, quò vertas. *Nec ero tibi ſarcina magna.*
Et docilem facilis dextera vertit equum.

Quadrupedum doctis regitur genus acre lupatis,
Et vertit faciles, quò cupis ire, pedes.
Ibo, Deus, pariter, quò me tua dextera vertet,
Nec curſum ſiſtent aſpera quæque meum.
Verte, Deus, felixque regar. Quî devius irem,
Optima ſi ſemper me tua dextra regat?
Quicquid ago, rege, quæſo meos, & dirige greſſus,
Et ſic me nullus terror & error aget.

SPONTE TUA FEROR AURA.

FUere multi, qui fatum à Deo ſemel conſtitutum, aut præveniri ſubvertique poſſe conſilio humano, aut per imprudentiam anticipari, & nimis immaturè propelli, exiſtimarunt. Sed mihi ſemper lubuit, fatalem iſtam diſpoſitionem ac deſtinationem comparare navi, quæ in portu ventum ſecundum exſpectat; & ubi is ſpiraverit, ſpontaneâ fertur aurâ, ad complendum itineris conſilium, nullâ tunc cauſâ impeditum. Neque hæc inſtitui poterat peregrinatio, niſi benignô illô ac proſperô flante ventô; planè ut ne quidem illud profectionis tempus unâ potuerit anticipari horâ, priuſquam afflaret ventus, & aurâ ſecundâ exſpectantium votis ſuccurreret. Sic divinæ providentiæ fatalem diſpoſitionem, nec uno antevenies momento, licet conſilio ſagaci ac prudenti ipſum cælum provocare audeas, aut imprudentiâ & deſperatione ſummum illud decretum laceſſere cupias. Et quanquam ſæpe videamus, plurimos aut audaciâ nimiâ aut deſperatione actos, ſuam procuraſſe mortem; tamen nec illam ſuâ prævenire ſolertiâ

SYMBOLUM LXVI.

ſertiâ potuiſſe dicendi ſunt, poſtquam vitiis ſceleribuſque deditos reliquit Deus, ut morte exſtinguerentur. Nimirum quos ſervare illa Numinis vis cupit, his iſtam tribuit gratiam, ut pietate & metu divinam Majeſtatem proſequentes, neque temeritate fœdâ fatum pro-

vocent, aut deſperatione extremâ in illud illabantur. At nos neque de noſtrâ vitâ, neque de morte ſumus anxii, quum ab omni æternitate electos nos à Deo deſtinatosque credamus, ut adſpirante illius gratiâ percurramus illud vitæ noſtræ iter; & quò fert illa aura, ſpontè atque hilares feramur.

At ſequar, & facili ſulcabo cœrula puppi,
Si mentem afflabis, Spiritus alme, meam.
Affla, & vel tenui mulce mea carbaſa vento,
Leniſque in proram luſitet aura meam.
Non etenim validos deſidero mitior Euros;
Si modò vel leviter moveris, ipſe ſequar.
Quò fert aura, feror. Nec me ſuperabit eundo,
Quæ rapidô trahitur concita cymba Notô.

Per pelagi fluctus agitata per æquora navis,
Quò rapit Oceanus, quo rapit aura, ruit.
Obſequitur ventis, quò ducit & abripit æther,
Huc quoque, non alio dirigit alnus iter.
Mens pia commoti ſpatioſa per æquora Mundi
Navigat, & vaſtas fluctuat inter aquas.
Nil agit, alme Deus, Fatis inhibentibus auras.
Te ſpirante ſuum ſponte pererrat iter.

SYMB. LXVII.

SYMBOLUM LXVII.

NON QUÆRO, QUOD CAPIO.

ADeò Deus, qui ipſa benignitas eſt, hominem nomini ſuo devotum amat, ut non ſolùm largiatur ea, quæ ille ſuis cupiit precibus, ſed quæ longè etiam ſupra votum &

ſpes omnes fuerant. Hoc quidem Symbolum de piſcibus alatis Indicis, ex aëre in rete volantibus, non ſatis nobis exprimet hujus materiæ efficaciam; illud tamen abundè oſtendet, quomodo mortales de terreſtribus fortunis ſolliciti, ſæpius majore felicitate ex cælo ipſo recreentur. Video piſcatorem conſuetæ prædæ avidum: ſed qui mox captu præſtantiore lætatur, & ex inſolitâ piſcium formâ, atque excellenti guſtu majorem lucri partem ſibi promittit. At nos contriſtamur miſeri, & in divino laſſamur cultu, ſi non confeſtim ſecundùm noſtra vota ſuccurrat nobis Deus, illudque pietatis tribuat præmium, quod humanâ ſpe deſideriiſque terrenis quærebamus. Sed ille, dum delicias, ad quas noſtris adſpirabamus votis, haud concedit, mox longè uberiori remuneratione cæleſtium bonorum nos afficit, & jam per miſerias & ærumnas nos exercet, ut quod longè præſtantiſſimum eſt, animum noſtrum intumeſcentem ſuperbumque deprimamus, & ad notitiam noſtri perveniamus; jam doloribus & rebus adverſis nos affligit, ut mox jacentes altiùs extollat, fiduciam noſtram in ſe, & conſtantiam expertus. Ita capimus felices,

quod

quod haud quærimus; & dum terrenis defatigamur deſideriis, ſanctioribus nos muneribus Deus locupletat. Utraque tamen & cæleſtia, & terrena dona ſæpe conjungit, immenſâ ſuâ miſericordiâ motus, præſertim ubi cuncta, quæ petimus, voluntati ejus & arbitrio ſubjiciamus, illudque agamus tantùm, ut ad nominis illius gloriam promovendam cuncta ſpectent.

Hoc erat, ut voti nunquam damnarer inanis,
Quòd melior reti eſt præda parata meo?
Vndivagos vaſto captare in gurgite piſces,
Squammigerumque mari ducere tento genus.
Sed ſurſum aërio piſcis delapſus ab axe
Involat in naſſam, præda aliena, meam.
Quod capio, haud quæro. Sed ſpem, ſi dicere fas eſt,
Sic ſæpe eludat præda aliena meam.

§ (o) §

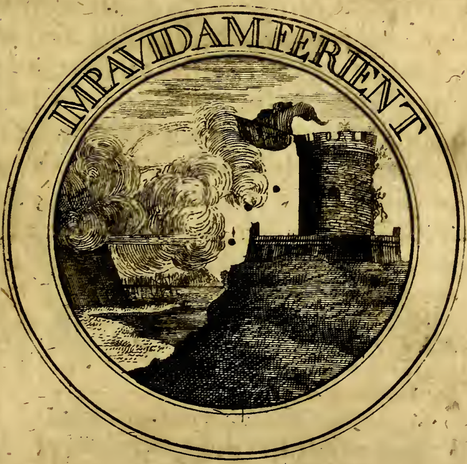
Quid junctis porrò manibus, precibuſque pudicis
Ad mea difficilem vota vocabo Deum?
Quod peto, non præbet, nec noſtro indulget amori,
Nec deſideriis ſe probat ipſe meis.
Quid dixi, haud præbet? cæleſtia munera præbet;
Dum terrena negat noxia dona mihi.
Non ego quæſivi, capio quæ munera felix;
Namque inſperanti contulit iſta Deus.

IMPAVIDAM FERIENT.

HIc clariſſimus Amoris divini triumphus eſt, ubi animus eô incenſus, omnes periculorum caſus deſpicit, & tam externis, quàm internis hoſtibus fortiſſimâ conſtantiâ reſiſtit, ut atrociſſimi eorum impetus ſemper impavidum feriant. Non aliter Arx firmiſſimis lapidibus compacta, fortiſſimis tormentorum ictibus minimè frangitur; ſed incaſſum inſiliunt igniti globi, & molem tantam percutiunt. Fortior tamen animus iſte apertas & clandeſtinas inimicorum ſuorum aggreſſiones ſuſtinet; & quanquam ſæpiùs graviſſimi motus minentur exitium, tamen hoc illius redintegrat conſtantiam, & pulcherrimo illo gaudio reficit, quòd perpetuò in Deum amore, inſignem illam fidei ſuæ obtineat victoriam, ut nec inimicorum metuat odia, nec impetus eorum curet. Nonne igitur hæc maxima Chriſtiani hominis conſolatio eſt, pati, & non ſuccumbere: affligi, & non violari: invadi, & non vinci: vulnerari, & nullo dolore dejici? & quod adhuc magis eſt, noſſe omne illud à propitio ſibi evenire Deo, qui ſuâ

ope-

SYMBOLUM LXVIII.

ope validiſſimâ demat omnem doloris fervorem, omnem calamitatis amaritudinem tollat, immiſſaſque pœnas adeò mitiget, ut omnes vehementiſſimos inſultus, imperterritô animô ſuſtineat? Sed ad tantum robur per patientiæ inſignia documenta pervenit animus, quando

Deus variis dolorum generibus exercet eum, ut firmitudinem induat: qualis ille artifex, qui poſtquam ſuum perfecit opus, illud ſæpiſſimè duris manibus corripiens experitur, an valore & robore præſtans, in ſuos durare uſus poſſit: quod ubi cognovit, cariùs conſervat atque æſtimat. Huc non incommodè traxero Jaſonis fabulam, cui cum tot ferocibus beſtiis & draconibus dimicandum fuit, antequam aureum vellus, magnum victoriæ præmium obtineret, & fortitudinis clariſſimæ laudem reportaret.

Arx innixa ſuæ, muris circumdata, rupi,
Non timet hoſtiles, ſi tonuére, minas.
Machina fulmineas eructet ahenea glandes;
Illa repercuſſos reſpuit alta globos.
Ne loca præruptis contemne horrentia ſaxis,
Et quod ſæva ferum verberat unda latus.
Vt ſtaret virtute ſuâ, majorque periclo,
Debebat molli non patuiſſe viâ.

§ (o) §

Stat virtute ſuâ moles, ſtat ferrea cautes;
Et non caſtra virûm, nec Iovis aſtra timet.
Si tormenta boant totis reſonantia ſylvis,
Nulla vel exigui ſigna pavoris habet.
Tu Deus es rupes animæ, tu petra ſalutis,
Omnibus auxilium præſidiumque piis.
Impavidum ferient, Tibi qui confidit, & omnem
In Te ſpem ponit, præſidiumque ſuum.

SYMB. LXIX.

SYMBOLUM LXIX.

MOBILIBUS FIRMATA GLOBIS.

INter cætera excellentiſſima beneficia, quæ hominum generi divinus amor affert, id inprimis numeratur, quòd, qui eô incenduntur, in lubricâ hac Mundi compage fortiter conſiſtant, pravoque circumfuſi ſodalitio, nec à ſuâ

à ſuâ diſturbentur pietate, nec ullis injuſtitiæ improbitatisque vitiis fœdentur. Ipſi ſunt Pyramidi ſimiles, quæ rotundis inſiſtens globis, & in ipsâ volubilitate firmata non nutat, aut decidit, licet vel cæli injuriis, & ventorum furori expoſita ſurgat. Quippe tam nobili artificio erecta eſt, tam ſolidâ mole globis ſuis incumbit, ut nulla tempeſtate quati, nedum præcipitari queat. Et animus, ſincero Dei incaleſcens amore, non polluitur impiorum conſortiô, inter quos vivendum eſt: non graſſantibus dejicitur vitiis, quæ ſe undiquaque offundunt: non à juſtitiæ detrahitur viis, licet cunctæ immani furore tempeſtates in eum ſæviant. Omnia dum volvuntur, dum Mundus ipſe, in quo vivimus, mobilitate & inconſtantiâ ſuâ deliqueſcit; ſolus iſte in publicâ rerum volubilitate ſe firmat, tantoque inſiſtit fortiùs, quantò celeriùs & rapidiùs hæc inferiora verſantur. Scilicet illa gratiæ divinæ vis eſt, ut firmet piorum gradum, ubi cuncta triſti caſu & prolapſione in exitium ruunt; extollitque inde Deus gloriæ ſuæ opus, dum inter tot innumeros mortales, qui nefandis occæcati peccatis in omne nefas labuntur, ſuos adhuc habeat, qui verâ in ipſum defixi fide, ac ſce-

lera horrentes, fortes immobileſque conſiſtunt, & neque periculoſæ ſocietatis contactu, neque ruentis Mundi illecebris impulſi, à divino amore avelluntur.

Sæpe meam terres, Ratio vaniſſima, mentem,
Quod pravo & lubrico volvar in orbe miſer.
Iam cadit, exclamas, jam ſidit pondere lævo,
Excuſſuſque ſuo turbine lambit humum.
Aſt ego, dante Deo, dum volvor, fortior inſto,
Et medio ſemper turbine rectus eo.
Quid mirum, in mediâ ſi lubricitate triumphem?
Stat firmata ſuis Pyramis alta globis.

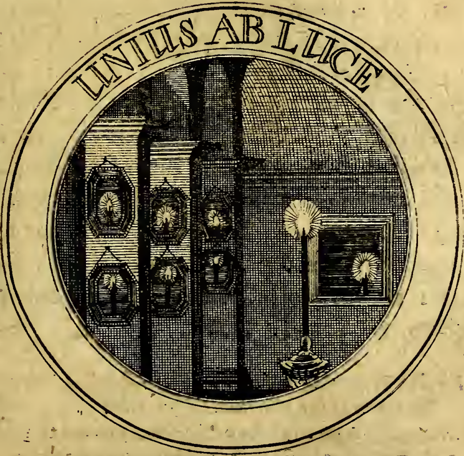
❧(o)❧

Pyramis aërios ſuperat quæ vertice montes,
Firma ſtat in mediis & benè tuta globis.
Et me veſanæ verſant commercia turbæ,
Sed tamen in tanto turbine tutus ago.
Heic nihil eſt conſtans, ſed cuncta rotantur & errant,
Atque vices varias lubricus orbis habet.
Mens tamen his rebus, pietatis amore, caducis
Firma ſtat, & ſtabilem ſervat in aſtra viam.

UNIUS AB LUCE.

VEnio nunc ad clariſſimam omnium virtutem, per quam cæteræ fulgent, & digniſſimâ luce ſe commendant. Pietatem dico ſinceram atque illibatam, quæ omnium virtutum prima atque veriſſima magiſtra; cunctas quippe movet & incitat, ut pulcherrimo ſtudio atque ſanctiſſimo fervore ad exequendas res clariſſimas valeant. Ac quemadmodum candela lucens in conclavi multis ſpeculis decorato, ſingulis ſplendorem affundit, & ſuo ex lumine reddit micantia; ita etiam pietas omnibus virtutibus ſuam communicat excellentiam, ut inſigniori emicent ſplendore, hujus unica gaviſæ ope. Nam ſine hac nullum ampliùs conſtantia habet nomen, ſed brevi in ſtultam audaciam, aut confuſam contumaciam degenerat: amicitia vel in odium internecinum vel in amorem convertetur veſanum: liberalitas ſive ad prodigalitatem, ſive ad pudendam deſcendet avaritiam; juſtitia aut nimiâ corrumpetur indulgentiâ, aut multâ ſeveritate exoſam ſe reddet. Quid enim ii rectè adminiſtrabunt juſtitiam, qui originem ejus

SYMBOLUM LXX.

ejus ignorant aut protervè contemnunt? quid veram animi conſtantiam, fortitudinemque jactabunt, qui cæleſte illud & ſupremum robur non induerunt? quid ſincero amore proximum proſequentur, qui Summi illius & Optimi Numinis benignitatem illudunt? Sed

&

& vera pietas in pectoris conſiſtit ſinceritate, amittitque ſuæ præſtantiæ dignitatem, ſi aut anxiâ confunditur ſuperſtitione, aut externâ inanis devotionis larvâ tegitur. Benignus eſt Deus, & haud noſtræ imbecillitatis immemor, ſincerum à nobis tantùm poſtulat pectus, ut in obſequio ejus & fide perſeverantes, integrâ ſpe exſpectemus illius gratiæ præmia, quæ Salvator noſter Jeſus Chriſtus ſuâ morte nobis paravit. Qui poſtquam ſanguine ſuo ſatisfecit juſtiſſimæ divinæ iræ, inania noſtra merita ſuſtulit, quibus aut per jejunia, aut ceremoniarum tormenta, aliaque caſtigationum genera corpus noſtrum lacerantes, cæleſte regnum nequicquam ambimus.

Viribus Herculeis valeam, invictiſque lacertis,
Et clava cedat plurima Lerna mea;
Inconcuſſa meum celebret Conſtantia nomen,
Impavidumque petant publica fata caput;
Et manſueta meam ferat Indulgentia famam,
Et laudet leges AEacus ipſe meas:
Nulla tamen vero virtus ſe tollet honore,
Ni noſtrum Pietas fulciat una decus.
Luce illâ fulgente ſacros reddemus amores,
Noſtraque conceptum pectora Numen habent.
Vt ſacra flamma perit, ſacri periiſtis amores,
Sacra nec effigies, quæ fuit ante, manet.

SYMB. LXXI.

SYMBOLUM LXXI.

FIRMATQUE, ORNATQUE.

ATque jam teneris in annis imbuenda eſt pietate Juventus, ut præſtantiſſimo illi fundamento innixa, reliqua vitæ tempora ſtabili tranſigat felicitate, illosque gloriæ ſuæ ferat

ferat fructus, qui & robur validiſſimum, & ornamentum pulcherrimum eidem circumponant. Munimentum aliquod ſabuloſo vallo obductum, ut tam hoſtilibus inſidiis, quàm apertis inſultantium reſiſtat viribus, atque adverſùs tempeſtatum vim incolume perduret, fundamenta exigit ex duro lapide conſtructa, quæ ſuccurrant terræ labaſcentis fragilitati, & validiore ſuâ conſtantiâ perpetuitatem atque decus addant. Nos dum fragili corporis ſurgimus compage, & in noſtram adoleſcimus imbecillitatem, oportet primis in annis tali firmari fundamento, ut omnium hoſtium & dolos, & bella, & varios fortunæ caſus æquo perferamus animo, pulcherrimaque animi corroborati quiete, haud ſentiamus calamitatum dolorem, periculique terrorem. Dixi in teneris primisque annis Juventuti inſtillandam Pietatem: nam qui tantùm decrepitorum Senum eſſe putant officium, ut ad Pietatis tranquillitatem confugiant, & in debili ætate, extremoque vitæ tempore, ſeriâ pœnitentiâ animum vellicent, ii mihi ſuum ignorare videntur fatum, quod omni imminet ætati, & tam juvenem imberbem, quàm deſolatum annis ſenem rapit. Neque audiendi illi, qui pieta-

pietatis ſtudium moroſum nimis & auſterum putant, eoque humanum animum ad triſtes tantùm timidasque nutriri cogitationes ſtatuunt: adhæc ipſos pietatis cultores ſæpius caſtigari rebus adverſis, quàm alios objiciunt. Etenim ut priora prætermittam, quum alibi jam de his à nobis dictum ſit, ipſæ calamitates, etiamſi arduæ, inſerviunt etiam ad corroborandam pietatem, proſpero ſemper exitu præclaram. Non autem grave ſupplicium eſt, temporali hominem lædi violarique calamitate: ſicut hæc non magna eſt felicitas, terreſtribus abundè frui opibus, & fragilibus uti deliciis; quum finis ſolùm opus firmet atque ornet.

Vt ſolidè perſtet cunctis immota periclis
Mens pia, mens nullis concutienda malis;
Fundamenta locet Pietas, fulcrumque miniſtret,
Et ferat adverſis integra rebus opem.
Sic moles ſurgit quadrato terrea ſaxo,
Fundamenta gravis dum tenet ima lapis.
Nulla dies, hanc nulla poteſt abolere vetuſtas,
Sed benè nixa ſuo robore tuta manet.
Firmat & exornat. Quæ tandem pulchrior eſt laus,
Quàm ſi conſpirant robur, & omne decus?

STAT

STAT MOLE SUA.

CÆterùm illi, qui primos annos pietati conſecrant, ubi primæ huic virtuti adolevere innutriti, deinceps maturiore ætate, digniſſimâ laude vivent, vitamque tranſigent robuſtâ pietatis conſtantiâ inſignem. Adhuc hodie conſpicimus miramurque antiquas Romanorum ſtructuras, ex grandioribus lapidibus elatas, quæ integræ adhuc & inviolatæ, tot annorum injuriis quaſſari frangique nequierunt. Qualis ſtupendus ille pons, quem ſuper Gardium amnem triplici fornice inſignem fecere; ut eſſet, qui per divulſos montes mirabilem aquæductum præberet. Sed & hunc, & quicquid Romanorum operum eſt, tandem ætas conſumet imminuetque: at animus pietati deditus; nullis dejectus miſeriis, nullis fractus temporum injuriis, mole ſuâ ſtabit ac perennabit. Hic vitam inſigniet glorioſis rebus geſtis, & quæcunque incipiet, omnia feliciſſimo digniſſimoque laudis eventu illuſtrabit; quum non tumultuariô opere ſe extulerit, ſed fortiſſimâ pietatis mole virtutes ſuas ſtabiliverit. Talem autem pietatem exigo, quæ

ſancta

SYMBOLUM LXXII.

ſancta eſt, & ſcelerum pura, quæ unicum Dei cultum, inde proximi ſui amorem intendit. Nam illa fucata facilè collabitur, quæ externâ probitatis imagine ſe extollit, internâ autem ſuperbiâ, invidiâ, odiô flagrat, & ad avaritiam, crudelitatem, ambitionem, & quic-

quid vitiorum eſt, clandeſtinis conſiliis diſcedit. Quadratis ſaxis conſiſtit illa Romanorum moles, & in noſtram ætatem benè compacta durat. Sed quod heic quadrati ſunt lapides, in pietate eſt ſinceritas & candor; quæ virtus ut robuſtiſſimam, ſic pulcherrimam pietatem efficit.

Hæc ſunt Romani monumenta ſtupenda laboris;
Quà rapidas luteus Gardius urget aquas.
Pons ponti incumbit vaſtus, monteſque revulſos
Diductus triplici fornice jungit apex.
Plurima conſumſit tempus, rodenſque vetuſtas;
Hoc tamen intactâ rupe perennat opus.
Nimirum ſtat mole ſuâ. *Se pondere fulcit,*
Et ternum ſtipant grandia ſaxa latus.
Tu tamen in plures durabis fortior annos,
Cui Pietas molem ſubdidit ipſa ſuam.

(o)

Stat pons mole ſuâ, ſolido ſtat ſaxeus arcu,
Præterlabentes nec remoratur aquas.
Tempus edax ſpernit, nimboſque notoſque laceſſit,
Nec Iovis ætherei tela triſulca timet.
Ille etiam ſpernit ſolidæ pietatis amator
Cuncta pericla ſali, cuncta pericla ſoli.
Conſcia mens recti, quæ ſunt mortalia, ridet,
Statque velut mediis pons cameratus aquis.

SYMB. LXXIII.

SYMBOLUM LXXIII.

QUO ALTIUS, EO LATIUS.

SOleo eos homines, qui Deo ſubmiſſâ atque ſincerâ adhærent pietate, illis comparare turribus, ſive ſpeculis, quæ in alto monte poſitæ, regionum inſerviunt cuſtodiæ, &

quò altiùs ſunt erectæ, eò latiùs ſubjectam terram, adventanteſque hoſtes, contemplantium oculis ſubjiciunt. Nam dum Deo ſe propiùs admovit cælo ſuo proximus animus, hæc inferiora latiſſimè circumſpicit, agnoſcitque graſſantes vitiorum turmas, hoſtiumque inſidias, quibus fœcunda malorum terra abundat. Tunc à divinâ gratiâ in altum ſublatus videt, & ſimul abominatur ſcelera, quæ in hoc terræ pulvere hominem exercent: ſeque tutiſſimum & feliciſſimum agnoſcit, quòd propiùs cuſtode Deo ſua tegi latera experiatur. At in illud faſtigium te extolles pietate & fide, quâ Deus Opt. Max. te veluti in cælum rapit, oculoſque caliganti aperit, ut circumfuſas latè per terram inſidias, fraudes, improbitatisque machinationes animadvertas. Nam qui ſuô ingeniô & judiciô ſatis ſe pollere putat, ut omnium montium cacumina verticeſque emetiatur conſilio prudenti, & pericula cognoſcat, is profectò ſtolidâ illâ imaginatione deluſus, & in ſummam profunditatem dejectus, ne quidem minimam calamitatum ſuarum videt partem, quibus tamen totus ſubmerſus eſt. Fruſtrà hic latiùs circumſpicere cupit inſidias, quæ tenduntur, dum terræ ſuæ affixus jacet:

neque enim illa obſervantur diſcrimina, niſi ab iis, qui altiùs collocati, & cælo ſuo propiores, hæc inferiora ſanctiore & clariore oculo perluſtrant.

Perluſtro heic patulos campos, vallesque reductas,
Et mihi tot ſylvæ, tot juga vaſta patent.
Sed neque nubiferi veſtito culmine montes
Effugiunt oculos, lumina cauta, meos.
O fruſtrà inſidiæ noſtris ſucceditis agris!
Non mihi vos colles, non nigra luſtra tegunt.
Altiùs ut tollor, vos cerno latiùs omnes.
Tantùm urgent veſtri tecta ſupina doli.

❧ (o) ❧

Altiùs ut ſurgit, ſubjectum latiùs agrum
Proſpicit, & patet hæc in latus omne Pharus.
Quid dubitas, civis, ſecuras carpere noctes?
Hæc procul inſidias, quæ latuère, notat.
Sed dum celſa vides ſurgentis culmina turris,
Præſidiumque vocas, edita tecta, tuum:
Te quoque flammigeris infer ſublimior aſtris,
Vt vitia, atque orbis contueare dolos.

TANTUM UNA SUPERSIT.

ILlam Pietatis immenſam utilitatem, ea cultus divini commoda, dum propiùs conſideramus, quid aut votis noſtris convenientius, aut deſideriis præſtabilius eſt, quàm ut *tantùm una ſuperſit*, quæ nos in cultu divino conſervat Eccleſia, & Deo conjungit? Ac cæterarum quidem rerum jactura facilis eſt, & ferendo par: hæc una, ſi ex noſtris deceſſerit regionibus, perpetuo luctu æternoque dolore quærenda, quum unicum atque ſolum robur & ornamentum amiſerimus. Nocentiſſimus ille fluvius eſt, qui multâ alluvie ſe ſupra ripas efferens, camporum villarumque ſtragem facit: ſed tum demum veris incolarum lachrymis defletur damnum, ubi ea tempeſtas in ipſa ſanctiſſima templa incumbit, & ſacros illos parietes, religioſumque locum devaſtat. Loquor autem non de illâ externâ Eccleſiæ facie, quæ ſpeciosâ lapidum ſtrue ſe commendat, & variis ceremoniarum ritibus inaugurata, venerationem atque oculos hominum in parietes inanes, aut altarium ornatus advertit. Sed illam intelligo, quæ in animis noſtris conſiſtit,

&

SYMBOLUM LXXIV.

& fide, ſinceritate, devotione hominem Deo ſuo alligat; ut in illius cultu perſeverans, triumphanti tandem Eccleſiæ, quæ in cælis eſt, pars haud indecora inſeratur. Hæc etiam conſiſtit, ubi ipſa templa in ſuas procumbunt ruinas; quippe interna eſt, & Dei manu in ani-

mis hominum ſtabilita, quibus veram ſui cognitionem communicavit. Nec tamen uni loco ita hæret affixa, ut non transferri queat: quum Deus ſæpe ſceleribus irritatus ſacroſanctum illud verbum eripiat nobis, & aliis hunc theſaurum concedat. Heic orandus ille ardentiſſimis precibus eſt, ut puritatem Eccleſiæ ſuæ apud nos conſervet, nos in ſincerâ ejus fide ſuſtineat; quum nihil noſtræ deſit felicitati, quamdiu hæc una ſuperſit.

Non ego, ſæve amnis, quamvis tu noxius eſſes,
Vndæ accuſavi crimina magna tuæ.
Flumine te vidi pleno mea rura ſecantem,
Nec dolui tanti jugera ſorpta ſoli.
Nec gemui indomitis villam ſuccumbere ripis,
Quamvis hæc patrias villa teneret opes.
At nunc dum ſacræ furor iſte allabitur ædi,
Tantùm, *clamo, feris* una ſuperſit *aquis.*

Exiit aggeribus ruptis, patuloſque per agros
Effundit rapidas ſævior amnis aquas.
Villarum cum ſtrage trahit pecudesque ferasque,
Et ſternit ſegetes, ruſtica vota, novas.
Iamque impellit aquas, ripisque voracibus inſtat
Templo, atque aggreditur limina ſacra domus.
Parcite fatales undæ! ſi perditis agrum,
Vna hæc ſtet ſanctâ relligione domus.

SYMB. LXXV.

SYMBOLUM LXXV.

INTERIORA PLACENT.

SI ulla eſt labes, quæ pietatis noſtræ ſinceritatem contaminet, ea profectò eſt externa illa larva, quâ homo, quicquid in Dei agit cultu, ad pompam & ſcenam explicare geſtit;

nam qui exteriora tantùm pietatis venditant ſimulacra, interiorem ejus vim haud capiunt. Multi externâ virtutis religioniſque imagine videbuntur inſignes: ſed internâ mox nequitiâ prorumpente produnt fucatum eſſe, quicquid magnificè oculis hominum objecerant. Neque enim ad extremum durat exterior illa larva, quum obſcuræ illæ artes aperiantur à vindice Deo, qui interiora tantùm amat, ac ſimulationem omnem abominatur. Ac ille quidem Rex, qui tot ſibi dari vovebat Zopyros, quot grana eſſent in malo Punico, rem pulcherrimam & digniſſimam optavit, quia multitudinem rerum optimarum cum interioris virtutis præſtantiâ conjunxit. Neque enim exteriorem pomi conſiderabat faciem, quæ craſſo ingratoque cortice illud circumdat; ſed ſpectabat interiorum granorum dulcedinem, laudabat ſaporis ſuavitatem, omnium pomorum nobilitati anteponendam. Itaque vir prudens neminem ab exteriore judicet vultu formaque, quum ſæpe dura adſpectu & ingrata rem pulcherrimam tegant, ex adverſo grata & jucunda exteriore viſu, interioribus laborent vitiis, & ſcrutantem penitiùs, inquirentemque turpiter eludant; quum aliud reperiat, quàm

quod

quod videbatur. Nec hoc ſolùm in pietatis ſtudio obſervandum, ſed in omnibus aliis negotiis, in quibus plerumque illa, quæ externo decore haud ſe commendaverant, ſed rudi initio, geſtuque parùm urbano ad virtutem contenderant, magnificâ virtutis famâ ſe ad extremum ſuſtulerunt: ſicut è contrario ii turpiter tandem deſtituerunt perſonam, quam ad fallendum ſpecioſis nominibus induerant. Sed mihi, ſi exterior illa actionum gratia venuſtaſque me haud commendant, ſaltem me exornent interiores illæ dotes, quæ in candore & ſinceritate animi conſiſtentes, Deum caſtâ religione, proximumque integro amore, & actiones humanas maſculo & robuſto conſilio reſpiciant, & nec fallere, nec umbris rerum & ſimulacris ludere noverunt.

Punica mala ſuis ſtagnant uberrima granis,
Quæ paſcunt oculos, & ſimul ora juvant.
Exteriora Tibi, quæ ſunt, ſi fortè probentur,
Gratulor. at nobis interiora placent.
Quid juvat exterior cortex, quid amica coloris
Gratia, ſi nobis interiora neges?
Pectoris interior virtus, & conſcia recti,
Et mens ſinceræ ſimplicitatis amans:
Hæc mihi grana placent, has primùm reſpice dotes;
Cætera villoſi corticis inſtar habe.

SIC EXTERNA RUUNT.

QUamvis ſæpe Deus, quum ſit benignus atque miſericors, diu permittat improbitati, ut externâ fronte imponat hominibus, & fucatam ſibi circumponat gloriam; ad extremum tamen comminuit eam atque dejicit. Fruſtrà externo cultu ambis famam, fruſtrà ſimulatâ amicitiâ cupis haberi probus: nam ille, qui intimos noſtræ mentis ſenſus inſpicit, nihil patitur eſſe abſconditum, faſſuſque externa illa diſplicuiſſe ſibi, ultrice pœnâ in te animadvertit. Sed nec ſtabile illud ac firmum, quod piâ ſimplicique mente præſidium ornamentumque in externis rebus ponis: quum & ipſa templa injuriis cæli, aut furore hoſtili, aut temporis vetuſtate conſumantur, & tot magnificis ceremoniarum ornamentis polita altaria frangantur. Nimirum non in externis illis parietibus, aut rituum multitudine, ſed in humanis pectoribus cultum ſuum ædificat divinus Spiritus, illumque ſanctitate & obſequiô ſervientium ſuſtinet, ut neque per acerbiſſima tempora, neque omnium tempeſtatum caſus evertatur. At ex-

teriora

SYMBOLUM LXXVI.

teriora illa ruunt, ſicuti collabi videas antiqua palatia, & excelſa delubra, quæ veluti ſenio ſuo fracta in ruinas ſubſidunt; planè ut nec ſæpe locum, ubi ſteterant, poſteritatis memoriæ ullô veſtigiô reſervent. Itaque non ſtruamus talia monumenta, quibus ſuprema incum-

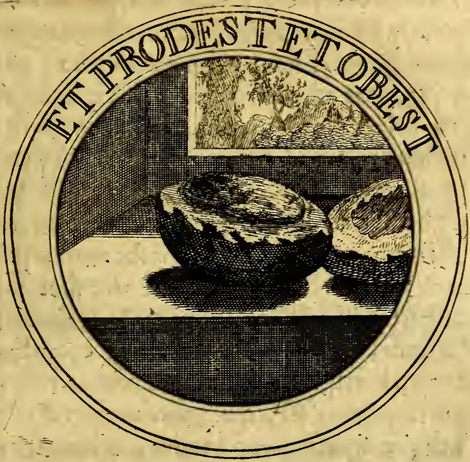
bere dies poteſt, ut funditùs intereant, ſuisque obruta ruderibus triſte rerum humanarum ſpectaculum præbeant: ſed condamus ea in pectoribus noſtris templa, quæ Spiritus Sancti plena, gratiſſimum Deo præbeant animæ noſtræ ſacrificium, & ſincero cultu, integraque fide, ornamentis æternis & ſacris, conſtantiam ſuam & perpetuitatem ſtabiliant.

Quæ, precor, heic video gelidæ ludibria mortis,
Quæ, ſtrepitum paſſu non faciente, venit?
Conſpicio fractas fato dominante columnas,
Conſpicio vacuo rudera ſparſa ſolo.
Sic externa ruunt. *Injuria temporis aufert,*
Et rapit, humanus quod tulit ante labor.
At tu, quæ ſacros Pietas moliris honores,
Sola per internum ſtaſque vigeſque decus.

Exſtruite ingentes, qui tangant ſidera, montes;
Ponite magnificas, ad Iovis aſtra, domos.
Omnia ſera metet nullis prohibentibus ætas,
Exitioque ſuo, quæ viguére, dabit.
Solus es æternus, Deus optime; ſola perennat
Et pia mens, quæ Te diligit atque colit.
Hæc, dum templa ſuis evertit ſedibus ætas,
Interno æternum ſumit ab igne decus.

SYMB. LXXVII.

SYMBOLUM LXXVII.

ET PRODEST, ET OBEST.

MAlum Perſicum, quod hiſce regionibus ſapore ſuaviſſimum provenit, diverſis pollet viribus: nam pars exterior frigido ſucco gravis, dum comedentium delectat appe-

titum,

titum, ſimul ſtomachum labefactat: interior autem pars ſuccurrit humanæ valetudini, mitigatque latente medullâ malum, quod ab intemperanti exterioris partis uſu adhæſit. Non abſurdè hic fructus corpori & animæ hominum aſſimilari poteſt; dum enim noſtra caro, pars exterior, nos ad perſequendas allicit delicias, noxiâ voluptatum dulcedine capti, in graviora incidimus mala, quæ ſuô nos venenô penitùs extinguerent, niſi pars interior, quæ anima eſt, nos ad juſtam pœnitentiæ revocaret medicinam, criminiſque dolori ſuccurrens priſtinam reſtitueret integritatem. Ac ſunt quidem partes illæ in homine vinculis conjunctæ arctiſſimis, ut altera abſque alterâ conſiſtere hac in vitâ nequeat; ſed tamen animus rector atque imperator eſt, qui quum immortalis ſit, & imagini divinæ comparandus, laſcivæ ſemper reſiſtit naturæ, emolliitque & mitigat labem ipſam, quæ corpori noſtro primis ab initiis adhæret. Proinde & huic ſoli obediendum, non corporis imperio ſuccumbendum: illud enim hominum, hoc pecudum eſt, quæ ventri tantùm & corporis cupiditatibus parent. At quum Deus, qui & ipſe Spiritus eſt, à nobis impolluto atque ſincero coli velit animo,

nobis

nobis autem in hac imbecillitate viventibus illa haud ſit exſpectanda integritas, orandus tantùm ille eſt, ut Chriſti haud immemor meriti, animam noſtram in dies ſanctificet, quò & corporis ſuſtineamus fragilitatem, & labe ejus tandem depoſitâ, cælum caſtè ſanctéque occupemus.

Laudavi quondam transmiſſa è Perſide mala,
Quæ noſtro inſevit provida cura ſolo.
Mitia ſunt, dixi, ſunt mollia, dulcia, grata:
Sed laudes cupii mox revocâſſe datas.
Nam pars exterior frigenti torpida ſucco
In diram ſolvit corpora noſtra febrim.
Sed tantum abſolvit rurſus pars intima crimen.
Obfuit illa mihi, profuit iſta mihi.

Huc mea mens, illuc corpus me pertrahit: in me
Diviſum imperium cum Iove Cæſar habet.
Externa internis pugnant. hæc crimina ſuadent,
Illa docent vetitum præteriiſſe nefas.
Solus homo exterior tantis non ſufficit auſis;
Nî ſimul interior ſubſit, opemque ferat.
Da mihi Sancte Deus, qui tot mihi dona dediſti,
Vt placeant oculis interiora tuis.

PU-

PURIOR INDE FLUIT.

VAſtus hic patet Oceanus, in immenſam ſe diffundens aquam: ſed exigua illa eſt, quæ è rupe devolvitur, & cum tantâ undarum alluvie miſcetur. Hæc tamen, quia per montium fibras, & tot metallorum vires eſt caſtigata ac perpolita, inſigni magis claritate excellit, eminetque in vaſto illo ſpatio aquarum, quæ & ſalſedine, & tot monſtrorum impuritate ac ſordibus horreſcunt. Huic imagini primùm comparare placet animum pium ſanctumque, qui in vaſtum hoc terrarum mare deſcendit, ſuâ eminens integritate, licet tenuis exiguuſque appareat. Nec mihi tantam impiorum turbam, tantumque objeceris imperium, quum hic inter fœda eorum ſcelera, impuraque flagitia, ſanctiorem innocentiæ integritatiſque laudem clariſſimus obtineat. Sed & huic fonti labenti ex rupe, & in Oceanum defluenti, aſſimilare juvat eos, quos Deus ſingulari gratiâ ad ſuum elegit cultum; quippe ut aqua illa per abſtruſas horridaſque montium cavernas, per metallorum tormenta volvitur ac purificatur; ſic illi multis pœnis, calamitati-

SYMBOLUM LXXVIII.

ſanitatibuſque exercentur, ut in maximam illam mortalium multitudinem illati, robuſtiori fide emineant, divinamque gloriam vitâ purâ atque illibatâ extollant. Ita per ipſas calamitates redditur animus purior, & poſt tot æ-

rumnas,

rumnas, quibus agitatur, hanc ſibi pulcherrimam videt relictam gloriam, quòd in immani illâ impiorum colluvie mundior appareat.

AEquora tota negant puras ſitientibus undas;
Cur? ſalſedo maris non ſatis apta bibi.
Sed rupes medio conſiſtens ardua ponto,
In mare flumineas ejaculatur aquas.
Purior inde fluit *venis ſalientibus amnis,*
Et relevat cupidam, ſi bibis inde, ſitim.
Totus hic Oceanus, totus neque ſufficit orbis,
Vt deſiderio ſit ſatis inde meo.
Mens pia divinam ſitit arida tota ſalutem.
Inde, negante mari, purior unda fluit.

Totus hic Oceanus, totum, quà cernitur, æquor,
Hanc rupem ſalſis cingit & ambit aquis.
Non tamen hinc ipſis hæc petra fatiſcit in undis,
Ardua ſed puris ſemper abundat aquis.
Stet quocunque loco, tumido ſtet in æquore virtus,
Illa ſibi in medio ſufficit una ſalo.
Si mihi tranquillam dederint mea Numina mentem,
Ipſe vel in mediis ſtabo beatus aquis.

SYMB. LXXIX.

SYMBOLUM LXXIX.

FRACTA TAMEN MELIOR.

EXperimentis comprobatum eſt, pulverem contuſæ margaritæ præſentiſſimum eſſe remedium ad reſtaurandas ægrotantium vires; planè ut & moribundos, & ſpiritum prope-

rantem

rantem ægrè trahentes, refocillare videatur. Ita evenit, ut quæ modò candore ſuo formaque admirabilis, inter divitias Regum habebatur, jam fracta melior cenſeatur. Quid Jeſu Chriſto, Servatore generis humani præſtabilius? quid ore illo ſuavius pulchriuſque, quod cælitum gratiam mortalibus miſeris renunciat? Et tamen ejus corpus, ſupplicio crucis fractum, unicum omnium noſtrarum ægritudinum dolorumque remedium eſt, quo recuperamus integram animæ valetudinem, vitiis, variiſque delictis turbatam. Itaque fide caſtâ illud ſacrificium peragimus in ſacrâ cœnâ, dumque languentes animo cæleſti illo cibo reficimus, nutrimur ad ſanctiorem lætitiam perpetuâ felicitate præpollentem. Ab hoc enim fonte proſilit gaudiorum unicum delicium: ab hac origine vera provenit proſperitas, nullo alio loco invenienda: hinc clariſſimi iſti fructus naſcuntur, fuga & deteſtatio ſcelerum; ſincerus proximi amor, nullo odio diruendus; conſcientia bona ac tranquilla, quâ nihil excogitari beatius poteſt; denique maxima ſpes, quâ in cælum noſtrum intenti, fortiter perferamus orbis terrarum mala, quæ nos circumſiſtunt, & affligunt. Ut

proinde

proinde damnandi ſemper objurgandique ſint, qui ſceleribus polluti, & toto animo ægri, hanc ſalutarem medicinam reſpuunt; quòd aut gratiæ divinæ diffiſi ſanctiorem iſtam putent, quàm ut ab homine multis flagitiis inquinato aſſumi debeat: aut protervè eam contemnentes, morbi ſui magnitudinem vel non intelligant, vel aliis remediis tantam expellendam mali vim exiſtiment.

Candida dum Rubri diffringis munera Ponti,
Parce, voco, tantum, ſæve, patrare nefas!
Gemma eſt, quæ tereti ſubſtringet colla monili,
Regaleſque illo cinget honore nurus.
Sed dum tanto æger recreatur pulvere feſſus,
Atque exhauſta novus tendit in oſſa calor,
O totam frangas, clamo, manus optima gemmam!
Namque ſalutarem fracta miniſtrat opem.

(o)

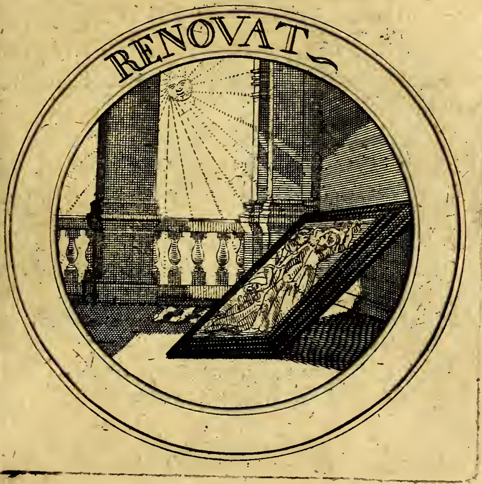
O quem Te memorem, Ieſu pulcherrime! vincis
Formâ omnes, ſimilis os humeroſque Deo.
Non æquant tua labra roſæ, non lilia dentes,
Non oculos flammæ, non ebur omne manus.
Qualis in ore decor! læta qui frontis honores!
Quanta nitet vultus gratia blanda tui!
Si tamen hoc homini liceat dixiſſe miſello,
Pulchrior es, Ieſu, ſi cruce fractus obis.

RENOVAT.

ITaque dum nobis ſatis conſtat noſtra imbecillitas, & facilis peccandi quotidie levitas, inprimis neceſſarium eſt, ut purgato ſceleribus animo illô utamur remediô, quo Deus reſtituendam ſuam mortalibus promiſit gratiam. Optima pictura, quanquam à præſtantiſſimo ſit delineata artifice, ubi vetuſtate atque pulvere afflicta eſt, multùm de nitore excellentiaque ſuâ amittit: ſed Soli expoſita, excellentiſſimis ejus renovatur radiis; deterſaque immundicie, & antiquitatis ſitu excuſſo, priſtinum ſplendorem, pulchritudiniſque pretium recipit. Ita & nos ſacro illo nutriti cibo, à Sole iſto Juſtitiæ Jeſu Chriſto renovamur, ut excuſſo veteri homine, qui in nobis regnat, abſterſiſque omnibus vitiis, quibus polluti ſumus, novum ſplendorem induamus, Spirituſque Sancti lumine inſigniti, vitam pietate glorioſam tranſigere aggrediamur. Quò magis nos decet, ut veteri labe commaculati & obſiti, nos huic Soli frequenter exponamus, neve in iſtâ noſtrâ impuritate ſpernamus ſalutares illos radios, quorum fulgore renovati,

æternæ

SYMBOLUM LXXX.

æternæ felicitatis lumine gaudemus. Ita enim comparatum eſt, ut ſanctiſſimi hujus Sacramenti uſu novam induamus vitam, quæ in ſanctitate mentis, in animi innocentiâ, manſuetudine, ſinceritate conſiſtit, & nos quondam pravos, vitiiſque fœdos emundat, ut Deo

ſimiles, Jeſum Chriſtum, ſummum & maximum rerum omnium bonum, caſtiſſimâ fide, in pectoribus noſtris condamus. O felices, qui hæc ſacra omnibus anteponunt rebus, & ſummo in honore habent: ſed ô infelices, & in ſordibus ſuis perire digni, qui hoc gratiæ divinæ monumentum procaciter faſtidiunt, atque aſpernantur.

Ingemui nuper, traxique per ora ruborem,
Quum ſordes vidi, crimina magna, meas.
Heu totum innata labis contagia corpus
Fœdârant, primi conſcia culpa Patris.
Ipſa etiam, turpi tuleram quæ crimina mente,
Sunt objecta oculis, ô malè tecta, meis.
Aſt ubi me Chriſtus Cœnâ eſt dignatus amicâ,
Vna meam potuit tollere cœna luem.
Si malè deformes animi contraxero ſordes,
Huc ego, ſi dignè venero, purus ero.

(o)

Si pictura vetus maculas contraxit inertes,
Turpis & è longo ſquallet imago ſitu.
Conſilium præſens. radiis ſolaribus illam
Protinus admovens; ſic nova forma redit.
Sol tabulam renovat, vultuſque reducit amœnos,
Et pictura refert, quod fuit ante, decus.
Res comperta. Deus nitidis Sol purior aſtris
Expurgat maculas mentis, & omne malum.

SYMB. LXXXI.

SYMBOLUM LXXXI.

IN PURO SERVATUR.

SEd nec ad ſanctiſſimum hoc Sacramentum, quô à noſtris mundamur vitiis, admittendi ſunt, qui irreverenter illud habent, & apertis quotidie ſceleribus vitam ſuam infamant.

Heic animus exigitur contritus, qui veram flagitiorum ſuorum agit pœnitentiam, & ad unius Chriſti mortem confugiens, eâque ſe ſervatum intelligens, tanta Redemptoris ſui vulnera novis fodicare vulneribus reformidat: ſed ad id unicè vires intendit, ut odia in proximi damnum itura ponat, voluptatibus prohibitis renunciet, & in poſterum à peccatis abſtinens, Deo caſtè atque innocenter inſerviat. In tali animo ſervatur rectè cæleſtis ille cibus, ſicut puro in vitro continetur vinum, ut pulchrum nativumque ſervet colorem, neque eum ſquallore ſpurciſſimo, aut denſâ impuritatis nigredine inficiat. At malè ſcelerati illi, qui quotidie in ſuis volutari ſordibus gaudent, hanc ſacroſanctam cœnam adeunt: quippe fructum & gratiam tantæ corrumpunt cœnæ, & juſto Dei judicio non vitam inde, ſed æternam ſibi damnationem accelerant. Non enim patitur Deus ſacroſancta hæc illudi myſteria, quæ profundâ pectoris ſinceritate, ſummaque cum veneratione obeunda ſunt, ut dignè morientis memoria Servatoris celebretur. Sed nos examinamus cum tremore vitam noſtram, ſcrutamur conſcientiam, dum ad tantæ cœnæ communionem accedimus miſeri: neque tamen

men debilitas noſtra, quam in nobis maximam reperimus, abſterret nos, quò minùs perterrito animo, & magnum in luctum abjecto, in conſpectu Dei nos ſiſtamus: quum miſeris potiſſimùm, & magnis peccatoribus hanc paratam eſſe cœnam agnoſcamus. Et quanquam ſæpiùs inter pœnitentiæ noſtræ documenta, noſtrâ victi debilitate, iterum transgrediamur mandata Dei, attamen mox ad benignum recurrimus miſericordemque Deum, qui haud ſervilem poſtulans metum, filiali à nobis honorari cultu cupit, qualis potiſſimùm in obedientiâ ac ſimplicitate pectoris noſtri conſiſtit.

Quid, veſane, capis cæleſtis munera vitæ,
Tantaſque impuro pectore condis opes?
Pectore perverſo, vaſtat quod conſcia culpa,
Et rapit in varium dira libido ſcelus.
Pura placent Superis. nec tanti gratia doni
Polluto proprias pectore ſervat opes.
Ipſa etiam ſquallent generoſi dona Lyæi,
Si purus ſubiit ſordida vaſa liquor.

Sed quis purus erit, vitæ ſi crimina noſtræ,
Admiſſumque, Deus, reſpicis, alme, nefas?
Quid, ſcelerate venis, dices, divinaque libas,
Nec reverenter adis ora tremenda Dei?
Hei mihi quàm tantæ formido ad fulmina vocis!
Quàm gelidus currit per mea membra tremor!
Sed vindex tantùm proſternet culpa nocentem.
Quem peccaſſe piget, non erit ille nocens. TE-

TENERAS DEFENDO A FRIGORE MYRTOS.

TEneras heic & pubeſcentes ſiſto myrtos, quas ſollicita tegit manus, ne frigoris inclementiâ rigidique aëris afflatu affligantur correptæ, & enecentur: ſed ut grato illo circumamictæ tegumento adoleſcant ſecuriùs, ac radices altiùs fortiuſque agant. Juventutis teneræ adumbro educationem, quam ſicut nimius gubernatorum rigor, & ingrata aſperitas affligunt, ita lenitas ac manſuetudo tegunt, ut fortiore animata ſpiritu ad res præclaras creſcat. Semper nocuit ingrata illa moroſitas, quæ ſine ullo diſcrimine, eadem aſperitate, tàm maxima, quàm minima adoleſcentiæ vitia caſtigat, & intempeſtivo rigore comminuit teneros ſurculos, qui blandiore curâ fovendi erant. Quippe Juvenilis illa ætas, poſtquam nimio illo rigore concuſſa eſt, aut in nimiam deſcendit contumaciam, aut in ſtolidam degenerat ſimplicitatem: ſtupefactô per importunam aſperitatem ingeniô, ut nullâ deinde ratione tam facilè ad vitia, quàm ad virtutes perferatur. Unde præclari iſti tandem fructus proveniunt, ut hi fœdam, tam in moribus geſtibuſque,

SYMBOLUM LXXXII.

buſque, quàm in verbis oſtendant meticuloſitatem & inconſtantiam; illi miſerando ſemper mœrore langueant, ac animi ægritudine quadam naturales amittant mentis vires, nullo deinceps pretio recuperandas: alii ſuis immerſi deliciis terant ſuos vitæ dies, omnis virtutis & gloriæ

gloriæ immemores: cæteri obſtinatâ ferociâ partim ad crudelitatem, partim ad libidinem, aliaque vitia intemperanter agantur. Nam animus, dum duritate imtempeſtivâ ſibi omnes videt occludi deliciarum vias, injuriæ hujus impatientiſſimus, deinceps liberioribus annis, confuſo ſpiritu ſuas ita perſequitur voluptates, ut nominis ſui familiæque honorem parùm æſtimans, plurima indecorè committat, quæ aliàs liberiori ingeniô fruitus omiſiſſet. Tunc ex rigidâ tutelâ emancipatus, ubi apertum videt deliciarum campum, præcipiti curſu ad voluptates fertur, feriarumque rerum hoſtis, ſe illis intemperanter ſatiare rebus cupit, à quarum exiguo uſu tantum per rigorem hactenus detractus fuit; ſimilis fere iis, qui ubi inquietis vigiliis conſumſére noctem, altiore gravioreque matutinô ſomnô jacturam illam compenſant. Ac quanquam ab unâ aut alterâ parte quidquam corrigatur: attamen inſitus ex antiquo rigore metus, impreſſaque animo confuſio illud efficient, ut nunquam ad illam glorioſam perveniant vitæ famam, ac ii, qui liberali atque amicâ manſuetudine ad virtutem deducti, liberiori fruuntur ſpiritu, decorâ ſuâ generoſitate gaudentes. Proinde melius eſt,

fræ-

frænari ardentiſſima Juventutis deſideria, quàm unô impetu penitùs extingui: melius eſt manſuetudine, quàm aſperitate tenellas illas tractare arbuſculas, ut radices validiùs concipiant. Honeſtâ lenitate conciliatur amor: ſed intempeſtiva moroſitas irreconciliabile ſemper ſecum fert odium, & rem magis dejicit, quàm erigit.

Littora myrtus amat, Veneri eſt gratiſſima myrtus,
Perpetuoque virens ſervat honore decus.
Sed tu creſcentem tueâre à frigore ſtirpem:
Mollior eſt, primis dum nitet ipſa comis.
O quoties cecidit primæ lanuginis annis,
Dum Boreas gelidam ſparſit ab axe nivem!
Dura alias deceant. quæ primo flore tenella
Luxuriat, teneram poſtulat illa manum.

MIHI DESTINET ÆTHER.

SAnctiùs autem educatio procedet Juventutis, ſi Pietatis ſtudium inprimis inculcabitur; quæ ubi ſemel in animo adolevit, illos ſecum fert felicitatis fructus, qui hominem verè beatum & fortunatum efficiant. Præſertim omnia vitæ ornamenta exſpectet à cælo, neque intempeſtivis ea ardens cupiditatibus invadat, quum de ſuâ directè judicare nequeat vocatione, niſi ea jam ſit in actu, & Deo placere illam intelligat. Certum enim eſt, Deum immortalem ex ſingulis hominum generibus hos ad illa, alios ad diverſa obeunda munera deſtinâſſe: de quibus malè judicat homo, dum cupiditatum ſuarum fervore æſtuat; quum Deus imprudentes ſæpe, & aliud cogitantes ad clariſſimi facti gloriam improvisò excitet, ut ejus ſolam adfuiſſe manum, ipſe eventus oſtendat. At licitum tamen ab illo flagitare ea, quæ nobis noſtrum honeſtâ ambitione agitant animum, ut ſi ad ejus pertineant gloriam, voluntatique placeant, illa poſſimus exſequi. Hoc ſenſu non damnanda eorum cupiditas, qui Majorum ſuorum æmulari gloriam, & bellicâ

SYMBOLUM LXXXIII.

bellicâ inclareſcere laude cupiunt; quum & piè poſſe geri bellum conſtet, ubi libertas ac religio defendenda ſunt; & tunc ſanctè arma induantur, ubi ea Deus deſtinat. Is dum ex omnibus ſuis gloriam exſpectat operibus, nobis nihil præſtabilius conſultiuſque agendum

relinquit, quàm ſi nos noſtraque deſideria ſubjiciamus ejus voluntati, illudque petamus, ut ea tantùm patiatur nos exſequi, ad quæ ille nos ſapientiſſimo ſuo arbitrio deſtinavit. Ac cæterarum quidem rerum auſpicia, quæ aliunde ſumuntur, exitu ſuo deficiunt, hoc unum certiſſimum & ſanctiſſimum eſt, nihil auſpicari aut aggredi velle, niſi quod Deus juſſerit.

Scilicet ingentes volvis ſub pectore curas,
Et ſpondes fronti laurea ſerta tuæ;
Impatiensque moræ fulgenti accingeris enſe,
Ut mucrone metas proxima quæque truci.
Sed miſer incaſſum ſævis: non deſtinat æther
Hæc deſiderio læta tropæa tuo.
Nil noſtris agimus votis, cœleſtia votis
Si non reſpondent Numina prona piis.

Qui rutilus pendet mediis è nubibus enſis,
Hunc protenſa quidem pollice dextra notat.
Sed nihil affecto temerè, nihil ambio quicquam,
Nec cupidâ mea mens ambitione flagrat.
Non opus, ut quæram, gladium ſi deſtinet æther,
Sponte vel in noſtram decidet ille manum.
Quod pia Fata volunt, certò cum tempore fiet;
Sed ſpe præripiam, quod pia Fata volunt.

SYMB. LXXXIV.

SYMBOLUM LXXXIV.

QUÆQUE SUO DECORA LOCO.

INter cunctas vitæ humanæ virtutes, Deus omnibus ferme rebus antepoſuit amorem, ut invicem bonâ concordiâ atque ſincerâ amicitiâ alter alterum colat obſervetque, damna-

tis mutuis odiis infeſtoque deſpectu, quum omnes pariter ad decorandam Dei Eccleſiam Civitatemque accerſiti ſimus. Intuemur diverſi generis columnas, Ioniis, Doricis, Corinthiis artibus diverſas, quæ tamen æquô ornamentô unum inſigniunt palatium, dum quæque ſuô poſita locô, ſuisque deſtinata uſibus, majore excellentiâ auget ſtructuræ dignitatem, præſtanti diverſitate inſignem. Nos quoque, qui non ſolùm diversâ naſcendi ſorte diſtinguimur, ſed etiam ingenii artiſque imparibus gaudemus donis, oportet deſpicere neminem, aut proximi noſtri expolitas minùs, eminenteſque faſtidire virtutes, ſi ipſi altioribus præſtamus dotibus; quum & illum ſuo loco decorum Deus collocet, etſi tantis eum muneribus non ornaverit. Sed & eadem poſtulat ratio, ne alteri ſuas invideamus virtutes, & diro hinc livore contabeſcamus: quum etſi minores nobis adſint dotes, locô tamen noſtrô pulchri inſigneſque ſtemus. Si me ipſum adſpicio, me quibuſdam video antecellere virtutibus, quæ alteri haud acceſſére: ſed & me quibuſdam implicatum vitiis animadverto, quæ alios non contaminant. Ita quisquis ſua bona ac mala poſſidet, omneſque

nævis

nævis noſtris laborantes, nihil habemus, quod non alter alteri exprobrare poſſit. Quòd ſi tamen te ab aliis diſtinxit divina benignitas, & majoribus virtutum fortunæque ornamentis ſuſtulit, illud ſubmiſſiore agnoſcas animo; teque tanto magis obſtrictum exiſtimes, ne excuſſo abjectoque amore, pulcherrimum ſocietatis humanæ fœdus violes, aut diris odiis illud ſanctiſſimum rumpas conſortium, quo communis omnium Parens Deus nos in hoc terrarum orbe conjunxit.

Multiplici variæ ſplendentes arte columnæ
Stantque, manentque ſuô quæque decora locô.
Iones hanc, aliam Dores fecere: ſed ambæ
Non obſcura ſuæ nomina gentis habent.
Quæque placet, ſtat cuique decus, ſtat gratia cuique;
Nobilis & propriâ qualibet arte nitet.
Diverſi diverſa tenent. Sed in ordine quivis
Ecce ſuo pulcher, ſi facienda facit.

Non eadem lux eſt aſtris, non flumina rivis,
Et varia hic totus corpora Mundus habet.
Non eadem tua dextra, Deus, conceſſit iiſdem
Munera, non eadem gloria rebus ineſt.
Ordine quiſque ſuo, ceu pulchra columna, niteſcit,
Si facienda facit, ſi fugienda fugit.
Tu, quamcunque Deus, me juſſeris eſſe columnam,
Si placeam cælo, ſat mihi pulcher ero.

DI-

DIVERSUS ET IDEM.

QUod pulveri accidit nitrato, ut diſpare effectu ſuas exſerat vires, idem in hominum genere obſervamus, in quo diverſi aliique ſæpe videntur qui tamen iidem erant. Ac pulvis quidem pyrius nudo impoſitus lapidi, nulloque ſtipatus firmatusque vinculo, ubi flammam concepit, ſine ullo ſtrepitu noxaque in deſpiciendum convertitur fumum, ſimulque evaneſcit. Idem verò ubi mortariis ac tormentis bellicis demerſus eſt, ferroque ſtipatus, concepto igne erumpit, horrendoque mugitu in cælum tonans, ſerpentibus undiquaque flammis, volitantium pilarum procellam ſpargit, virorumque ac mœnium ſtrage, altoque cinere ſubjectos latè campos obruit. Priori comparo ignavam mortalium vitam, quæ otio ſuo ac puſillanimitati inhærens, ſine ſtrepitu ingloriè evaneſcit, nullo virtutis negotio laudanda. Sed poſterioris vim adumbrabit homo, quem Deus ad præclara facinora deſtinat, generoſoque agitatum ſpiritu, egregiis rebus admovet; quibus ille decorè perfunctus, famam roburque virtutis ſuæ latè diffundit.

Hic

SYMBOLUM LXXXV.

Hic etſi idem cum cæteris ſit hominibus, diverſum tamen ſe agnoſcit; quum diſpar utriuſque effectus, illum digniſſimæ inſerat gloriæ, hunc inter pudendum torporem deſtituat. Nec tamen in ignavorum numero ponam eum, qui à rebus aliquibus, quarum tractatione alii ſe extol-

extollunt, naturali quodam odio averſus, nihil potiùs agit, quàm ut ſe inimico immiſceat negotio: nam iſte ad alias adſpirare poteſt occupationes, quæ non minorem famam mereantur. Sed id demum damnandum otium eſt, quod hominem lethali quodam occupat veneno, ut prohibitis voluptatibus immerſus, ſuos vitiorum inſaniâ inquinet dies, ſomnoque & ventri tantùm deditus, inſtar pecudis, ingloriè conſeneſcat.

Anguſto pyrius compactus carcere pulvis
Admoto durum disjicit igne globum.
Vi disrupta volant tremulas fragmenta per auras,
Altaque terribilis concutit aſtra fragor.
Aſt ubi nitratus liber ſine carcere pulvis
Ardet, ibi innocuô ſurgit in alta ſonô.
Non vis ſemper ineſt eadem validiſſima rebus;
Sed ſua quæque loco convenienter agunt.

(o)

Omnis homo rerum non ſemper idoneus Auctor,
Nec dignè ſemper, quæ facienda, facit.
Si moveat cupidam divina vocatio mentem,
Viribus inſtructus tum valet ille ſuis.
Tunc valet, effectus tunc edit ubique ſecundos;
Atque vocante Deo fortiter urget opus.
Vis, ut agam Deus alme, voca, Deus inſtrue mentem,
Et quæcunque jubes juſſa, vocatus agam.

SYMB. LXXXVI.

SYMBOLUM LXXXVI.

SUOS SERVENTUR IN USUS.

ETiam prædominantes hominum cupiditates, quanquam valido ardore ferantur ad promovendam alicujus virtutis dignitatem, retineri debent, ut deinceps commodiori occaſione,

ſione, & majori utilitate poſſint impendi, atque cum laude extolli. Prudens ſagittarius lethiferis armatus ſagittis, nunquam eas fruſtraneo uſu emittit in aërem; jactuque intempeſtivo perdit, ſed illas adverſus hoſtes, & feras incurrentes præſtantiore commodo ſervat; & ne ſitu contactuque corrumpantur, ſollicitè in thecâ cuſtodit. Quiſquis mortalium honeſtiſſimâ flagrat ambitione, ut ſuam propaget nominis famam, ubi deſtinatum à Deo tempus nondum illuxiſſe agnoſcit, rectè patienti atque tranquillô exſpectat divinam voluntatem animô, ardentesque ſuas cupiditates ad illud reſervat momentum, quo exſeri eas ſuam in gloriam ſummus ille Arbiter juſſerit. Ac tametſi res ſæpiùs haud ſecundùm noſtrum promoveantur votum, attamen divina haud emanens gratia, ubi cenſuerit juſtum adveniſſe tempus, tarditatem illam majore compenſat benignitate, ac feliciore demum efficaciâ promulgat, quæ nos anticipato fervore in nobis agi ſenſimus. Quod ſi verò nunquam permittet, ut affectus noſtri ſuo gaudeant propoſito; illud cenſendum eſt, adverſa Deo noſtra fuiſſe vota, quæ ex amore cupiditatum noſtrarum, & imaginatione vanâ ſuſceperamus. Utcun-

que

que autem placeat Deo, ſive maturè, ſive ſerò, ſive nunquam noſtris indulgere deſideriis, quibus ad honeſtarum rerum actiones famamque adſpiramus; id ſemper neceſſum eſt, ut ejus gratiam dejecto atque patienti exſpectemus animo, & nos haud invitos ſervari in eos patiamur uſus, quibus divina approbatio nos noſtramque vitam deſtinavit.

Prodiga lethiferas emittit dextra ſagittas;
Et volat in vacuas præpes arundo plagas.
Quid facis? hæc uſu perierunt ſpicula nullo,
Nec ſunt vulneribus nobilitata ſuis.
Debebant medios torqueri tela per hoſtes;
Aut ferri in jugulum, ſæva leæna, tuum.
Felix, qui pharetris geſtat ſua tela recluſis,
Si pavidum terrent juſta pericla caput!

Sunt mihi ſtridentes lethali felle ſagittæ;
Quas tulit in pugnam Colchica virgo trucem.
Has arcu emittam, ſi me ferus occupet hoſtis,
Aut ruat in noſtrum bellua ſæva latus.
Nunc pharetris clauſæ tantos ſervantur in uſus;
Seu fera hos tulerit, ſeu hodierna dies.
Quid, pueri, ejicitis veſtras per inane ſagittas?
Sæpe immaturus perdidit arma furor.

DO-

DONEC ATTIGERIT.

ADhuc noſtram ſagittæ lubet comparare vitam, ſed tali, quæ ad ſcopum deſtinata, tamdiu per aërem volitat, donec præfixum locum attigerit. Violentiore arcu emiſſa, facilè perrumpit ventum imbremque, qui ſe tranſeunti opponunt: & nec requieſcit, nec moratur in itinere, quum ad ſcopum properet, quò dirigitur à collimantis manu, & torquetur. Nobis ad divinam gloriam collimantibus nihil debet eſſe obſtaculo, quanquam orbis, & quicquid ipſi inſedit malitiæ, huic laudabili ſe opponant propoſito, ſed perſequendum omni ſtudio conſilium, quô ad ſanctiſſimum illum ſcopum contendimus. Si rebus impedimur adverſis, ſi invidia & obtrectatio, pietatis cultoribus ſemper infeſta vitia, ſe objiciunt, ſi ipſa noſtra imbecillitas conſilium fruſtrari videtur; inſtare propoſito lubet, donec id attigerimus. Nec ardorem noſtrum frangent ulla obſtacula, quum preces noſtræ ſagittis potentiores perrumpant occurrentem tempeſtatum vim, & fortiùs per acerbitates ipſas animatæ, ad ſcopum ſuum properent. O

quanta

SYMBOLUM LXXXVII.

quanta gloria eſt, hoc pulcherrimum conſilium inſigniore coronare actione, eamque metam attingere, quam animæ noſtræ benigniſſimus Deus poſuit! Sed & ille, ſi minùs feliciter hunc petamus ſcopum, internâ animi noſtri voluntate contentus eſt, noſtræque ſuccurrit

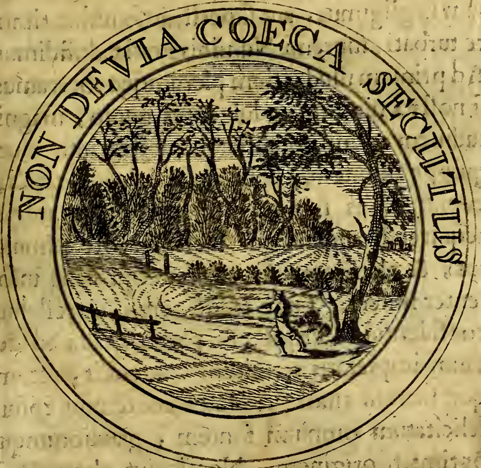
currit debilitati: quæ interceſſione & meritis Jeſu Chriſti ſubnixa, tandem ſolenni extolletur gloriâ, ultimæ metæ immortali ſcopo acquiſito.

Quàm mea ſe celeri ſubducit vita volatu!
Heu ruit, ut nervo miſſa ſagitta ſuo!
Et volat, & lapſis fugit irrevocabilis annis,
Iamque ſubit metæ ſigna ſuprema ſuæ.
Nec tamen accuſo fluxæ diſpendia vitæ,
Si rectè ſummum tango petoque ſcopum.
Hoc unum, Deus alme, meæ concede ſaluti,
Vt digitis fuerim miſſa ſagitta tuis.

Excuſſo properè volat irrevocabilis arcu,
Et petit oppoſitum miſſa ſagitta ſcopum.
Talis inoffenſo cupio contendere curſu,
Quo cupis, ut tendam tramite, magne Deus.
Lex tua ſancta ſcopus, timidos quò dirigo greſſus,
Anxia quò mentis torqueo tela meæ.
Improbe, ne noſtram remoreris, ut ante, ſagittam!
Illa volat, donec tangat anhela ſcopum.

SYMB. LXXXVIII.

SYMBOLUM LXXXVIII.

NON DEVIA COECA SECUTUS.

TRitum eſt, Virtutem in medio conſiſtere; unde & rectô ad eam itinere contendendum, non ad dextram aut ſiniſtram deflectendum, homines ſapientiſſimi præce-

M pêre.

pêre. Nos in orbe terrarum, veluti in denſâ vagamur ſylvâ, & facillimè à regiâ viâ deflectentes, devia cœca ſequimur; dum aut nimiæ noſtræ confiſi ſecuritati, divinum cultum negligimus, aut ſuperſtitioſo nimis timore turbati, ſupremi Numinis gratiæ diffidimus. Ad primum illud vitium plerumque aberramus, ſi noſtro nimiùm indulgentes genio, magnitudinem opum potentiæque noſtræ intuemur: quippe animus hac deliciarum dulcedine victus cupiditatibus ſuis tantùm inhæret, avaroque acquirendi augendique lucri fervore ſtimulatus, & planè confuſus, ſacra & profana inſolenter miſcet. Tunc facilè rerum terreſtrium confidentiâ ſe erigit, & plenô gradu ad devium impietatis tramitem contendit, rerumque ſuarum amore ſeductus contemnit ipſum felicitatum omnium fontem, gaudiorumque optimam originem. Nec levius alterum vitium, ad quod ſuperſtitionis pervenitur viâ, dum ambitioſâ pietate turbati omittimus ſolidum robuſtumque Pietatis iter, & per prærupta ire diverticula gaudemus. Cujus pravi erroris duæ potiſſimùm cauſæ ſunt; quarum prima eſt ipſa Melancholiæ vis, quæ plurimis ſollicitis cogitationibus divertit mortalium judicia,

dicia, ut intempeſtivè anxii timidique ſe ſcrupuloſæ adſtringant religioni, durâque & rigidâ pietate blandum placidumque Dei cultum commutent. Altera eſt hypocriſis, quæ originem ex arrogantiâ & ſuperbiâ trahens, ſimulatum pietatis introducit genus, & internâ diffluens malitiâ, externâ larvâ rigidum pietatis ſtudium præ ſe fert. At nobis recta illa placet via, quæ ſinceritate ac robuſtâ pietate inſignis, nos ad integram atque perfectam ducit felicitatem, nullo unquam tempore violandam.

An ferar ad dextram, patulis ubi ſemita clivis
Et tumet, & rurſus valle frequente ſedet?
An tendam ad lævam, raris ubi ſemita ſulcis
Implexo cœcum tramite verſat iter?
An mediam calcabo viam, quæ tramite recto
Et trito certum calle miniſtrat iter?
Hoc properè faciam; mediô tutiſſimus ibo;
Nec fraus decipiet tramitis ulla gradum.

(o)

Vt variis currunt homines ambagibus acti,
Et ſuus huc illuc quemlibet error agit!
Ille per ignotos calles, cœcasque latebras
Gaudet ſæpe ſuos ferre, referre gradus.
Hic cupit implexo properare per avia calle,
Atque placet nullo ſemita trita pede.
O felix, recto legitur cui ſemita ductu!
Dextra tegit vitium, fraude ſiniſtra ſcatet.

MORTEM DABIT IPSA VOLUPTAS.

QUanta miſeria ſit eorum, qui ſuis indulgentes voluptatibus, ventri gulæque obediunt, & corporis ſe ingurgitant deliciis, admonet nos ex minimis animalculis viliſſima muſca; quæ butyrum deglutiens; dulci hoc veneno ad mortem nutritur. Nam nefandæ mortalium cupiditates, ubi corporis ſervitio, luxuique animum mancipârunt, & vires utriuſque immaturâ imbecillitate conſumunt, & ſuavi venenô nutriti, mortem æternam ſibi depaſcunt. Nam ubi natura nimio cibo & potu oppreſſa, aut aliis voluptatibus defatigata perdit valetudinis vim judiciique ſenſum, tunc & Deo & hominibus ingrata, ad nullum ampliùs uſum apta, peſſimo hoc nutrimento acquirit, ut vires ante tempus langueſcentes, tandem indecoro pereant fato, omnibus mortalibus inprimis præcavendo. Atque hi dum dediti corporis gaudiis, vitam cum belluis communem tranſigunt, oſtendunt animam ſibi eſſe oneri, quum eam per luxum atque ignaviam peſſundent, & incultu atque ſocordiâ torpeſcere ſinant. Quorum tamen conditio tole-

SYMBOLUM LXXXIX.

tolerabilior foret, ſi veluti pecora, pernicioſâ libidine capti, vitam ſilentio tranſirent, & ut vitam, ſic mortem eandem cum iis obtinerent: nunc poſtquam per voluptates corpus defluxit, anima diro ulterioris mortis pœnæque cruciatu laceratur.

Illecebræ infames, turpis mala gaudia mentis,
Et ſcelerum mater, deſidiæque parens;
Cede meis properè tectis damnoſa voluptas,
Nec mentem fœdet tetra libido meam:
Non tantùm nocet ira Deûm, nec tela, nec hoſtes,
Quantùm prava noces mentibus una piis.
Sic dum molle capit temeraria muſca butyrum,
Illa voluptatis gaudia morte luit.

Paſcitur appoſitô temeraria muſca butyro,
Inde illi gelidæ cauſa parata necis.
Paſcitur ad mortem. Fugite hinc, latet anguis in herba;
Dum paſci gaudet ſtridula muſca, perit.
Sola nocet, turpiſque emitur vel morte voluptas,
Et valet in clades ingenioſa ſuas.
Sperne voluptates. divis ſe mentibus æquat,
Pectore qui caſto ſuevit adire Deum.

SYMB. XC.

SYMBOLUM XC.

QUID JUVAT?

EX iis vitiis, quæ animum à rectâ pietatis viâ abducunt, maximè eminet avaritia, quæ ubi ſemel in animum influxit, eundem quaſi vinculis conſtrictum alligatumque tenet.

Neque enim noctes dieſque aliis eum agitari patitur cogitationibus, quàm quibus inſatiabilem auri expleat ſitim; ad quod obtinendum miris modis excruciat animum, nihilque penſi habens, eum in maximas ſæpe fraudes impellit, & in perjuria, crudelitatem, omnemque aliam improbitatem fœdè ſeducit. Ac turpius hoc vitium eſt, quòd quum alia deferveſcere plerumque ſoleant ætatis defluxu, hoc vires ab annorum ſumat acceſſione, & in immenſum in ſenilibus quoque animis excreſcat. Unde certè ſi ullum ab ineunte ætate propellendum ex pectore noſtro crimen eſt, hoc ipſum avaritiæ crimen erit: quum ſi ſemel occupaverit animum, evelli nequeat. Quod facile factu erit, ſi nobiſcum reputemus miſerrimam eorum conditionem, quos pecuniæ ſtudium habet; qui in mediis opibus eſuriunt, & quò plùs poſſident, plura inquieto animo expetunt. Et quid juvat omnia poſſidere, ſi abſente divinâ benedictione rectè tuis frui nequis fortunis? Tantalus, eò graviori ſupplicio afficiebatur, quòd & toto corpore immerſus aquis ſedare ſitim, & pendulis ante ora pomis, explere famem nequiret. At ille demum opulentus eſt, qui quanquam externas ſibi affluere

divitias

divitias videat, animum tamen iis non mancipat, ſed internum aliquid eſſe agnoſcit, quod locupletem verè hominem reddat. Talis in omnibus externis rebus nullam hilaritatis aut quietis cauſam invenit, ſed faſtidit fallacem earum dignitatem, aliaſque quærit opes, & ſplendore, & perpetuitate beatiſſimas.

Quæ capiti incumbunt, fugientia poma laceſſit
Pauper, & in mediis Tantalus optat aquis.
Quid juvat *immergi liquidis humero tenùs undis,*
Si poſſit nullam pellere lympha ſitim?
Quid juvat, *heu capiti ramis hærere gravatis,*
Si fugiant cupidas, aurea poma, manus?
Malo frui paucis, & cælo reddere grates,
Quàm miſer in multis ſemper egere bonis.

(o)

Tandem pœna meo par eſt inventa furori,
Quo me dira diu cura momordit opum.
Inter opes opibus careo, fulvoque metallo
Plenum vexat adhuc non ſatianda ſitis.
Ora fame pallent, tenuant mea corpora curæ,
Et mentem terrent ſomnia dira meam.
Tantalus heic ego ſum, qui poma fugacia captat,
Cuique vel in mediis quæritur humor aquis.

FRUCTUM, NON STIRPEM AMBIMUS.

NE temerè cuivis exteriori credamus imagini, ipſa hominum levitas & avaritia evincit; quæ dum omnia ad ſuum dirigit lucrum, tam familiaritatis ſanctioris pietatem cum Deo, quàm mutuæ amicitiæ negotia cum homine, ad ſolius utilitatis regulas metitur. Quales aves illæ, quæ ceraſum arborem fructibus inſignem catervatim circumvolitant, & ſtirpem propter eſcam adeunt, ambiuntque. Multi Deo ſe conſecrant, animamque & corpus addicunt: ſed ut terreſtribus ille donis compenſet pietatem iſtam, ut muneribus ornet devotos, ut potentiâ, viribus, auctoritate cultores tanti Numinis in his terris extollat. Ipſius pietatis amore pauci iſtas ſibi leges imponunt, ut in ſolum Deum intenti animum ab illecebris Mundi abſtrahant, viamque ingrediantur aſperam, & calamitatibus miſeriiſque pleniſſimam. Pariter multi in amicitiæ ſacra tranſeunt cum aliis, ſed ut proprium adjuvent rerum ſuarum incrementum; quod ubi ſemel obtinuére, ingrato eos deſerunt deſpectu, quos ſimulato favore coluerant. In quorum numero potiſſi-

SYMBOLUM XCI.

potiſſimùm ſunt adulatores, qui ex præſcripto libidinis, quicquid cum amico agunt, ad commodum & lucrum ſuum dirigunt. Humilitatem in converſatione & familiaritate affectant, ut tutiùs fraudes condant: ſerviliter in verba alterius jurant, ut egeſtatem aut am-

bitionem ſuam exſatient. Sed haud ſervant vultum, ſi ſuum fortuna vultum immutat: quippe ſorti proſperæ, non adverſæ ſe addixére. Rurſus non abſimiles iis avibus, quæ fructibus deſpoliatam arborem, hyemis inclementiâ torpentem, frigidiùs parciuſque ambiunt.

Ecce catervatim volucres per inane volantes
Hac cupiunt faciles figere ſtirpe pedes.
Non tamen his viduata placet ſine fructibus arbor,
Nec ſtirps nuda ſuas, ſi generavit, opes.
Commoda ſola petunt; qui pendet ab arbore fructus
Allicit aërias ſolus & unus aves.
Vtilitate ſuos populus metitur amores;
Vel cælos linquet, ſi nihil inde capit.

Vilis adulator nutum ſe vertit ad omnem,
Blandiloquus linguâ, blandior obſequio.
Hoc agit, ut picto jaceat felicior oſtro,
Turgeat & multo vaſta crumena lucro.
Incumbant adverſa tibi: mox deficit ille,
Languet amicitiæ gratia, languet amor.
Propter opes colimur. ſi fulvum miſeris aurum,
Deſeret & magnum turba profana Deum.

SYMB. XCII.

SYMBOLUM XCII.

SED NON CORPUS ERAT.

JUvat adhuc ſinceram atque falſam amicitiam in hac intueri imagine, & illam ſtatuæ ipſi, hanc ejus umbræ comparare. Illa decoris conſtructa membris, ſolidoque metallo compacta, pulchritudine ſuâ robuſtâ, omnibus eſt ſpectaculo atque admirationi: hæc

ejus umbra, quæ etſi longiore ſæpe imagine formâque per terram ſe projiciat, inſtar fumi habetur, nulloque firmata corpore, exiguum poſt tempus aboletur. Multi quidem à ſimulatâ decepti fuêre amicitiâ, ut falſo ſinceritatis veſtimento obductam, pro verâ integrâque habuerint: ſed hæc tandem inconſtantiæ vitiô ſe prodidit, inanique umbrâ ſubmotâ artificium ſceleris aperuit. Vera fraudis omnis ignara, ſceleriſque pura in ſincero conſiſtit pectore, quæ amicis in tempore, & ingraveſcente neceſſitate, partim candido conſilio, partim aliis remediis ſuccurrit; quæ eadem in adverſis rebus, ac in ſecundis, quum ſortem amici communem ſibi eſſe ducat: quæ paritatem in congreſſu, veritatem in familiaritate poſtulat; quæ denique nullum aliud emolumentum munificentiæ ſuæ exigit, quàm ut firma ipſa atque mutuo in amore conſtans perſeveret. Simulata autem nil niſi proprium intendit commodum, magnificiſque atque externis oſtentationibus repræſentat ſcenam prolixi amoris; quem tamen in ipſâ neceſſitate, & rerum mutatione infelici facilè deponunt leves hi amici, tantoque miſeros ſæpe proſequuntur odio, quanto olim amore coluerant. Et hæc illa qui-

dem

dem præclara amicitia eſt, quæ nunc apud maximam hominum partem viget: nam qui veram illam apertamque amplectuntur, ſimplices exiſtimat ſeculi improbi malitia, eoſque demum ſummis extollit laudibus, qui tempori callidè inſervientes, aliud ore, aliud pectore clauſum geſtant, & utilitate propriâ, fraudibus, diffidentiâ, nomen amicitiæ metiuntur. Sed bone Deus, qualis hic eſt deteſtandus vivendi modus? quæ hæc peſſima in humano conſortio levitas, ut externam ſimules amicitiam, & internô odiô flagres? Quod ad me attinet, potiùs inter urſos atque leones vitam tranſigerem meam, quàm inter hos homines, quum faciliùs apertum eorum furorem, quàm clandeſtinas horum fraudes, operta blanditiis odia, fallaceſque riſus evitarem.

Sole ſub adverſo præſens habet umbra figuram
Corporis, at dempto corpore corpus abeſt.
Vmbra levis vacuam ſublato corpore formam,
Nil ſolidi, quamvis fortè putetur, habet.
Vt celer abſceſſit nocturno tempore Phœbus,
Iam brevis umbra fugit, quæ modo viſa fuit.
Fraus aliquam veri ſpeciem ſub imagine falſâ
Sæpius incautis objicit atra viris:
Sed fugitura brevi, ſi preſſius omnia luſtres,
Nil adeò ſolidi, nilque vigoris habet.
Non amo fucatam, nec amas, Deus optime, mentem:
Pectus amas ſolidæ dexteritatis amans.

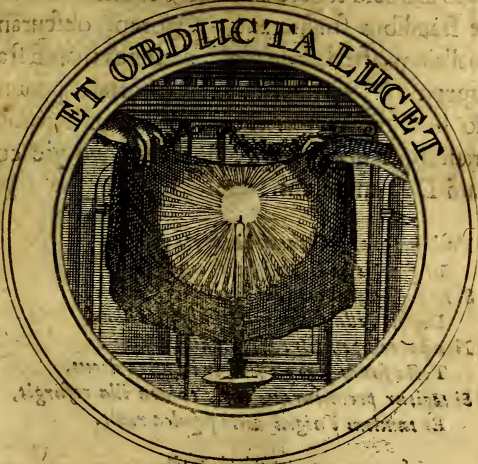
ET

ET OBDUCTA LUCET.

VEritas clariſſimo comparanda lumini, nunquam extinguitur, aut inſtar vulgaris ignis conſumitur: perpetua enim lux eſt, quæ nullo obduci tegique poteſt tegumento, quum omne ſibi objectum obſtaculum illuſtribus tranſeat radiis, Solem ſerenitate antecedens. Ipſa vera pietatis anima, eam ſolidâ confirmat virtute, ut aliis juſtâ dignitate præſtantior, meritò omnium prima habeatur: inde & Deo gratiſſima, qui in veritate ſuum à nobis exerceri cultum voluit. Itaque quum puriſſimâ & ſolidiſſimâ ſuâ vi virtutes cunctas commendet, & omnium vitiorum hoſtis ſit; viciſſim ab his, veluti infenſiſſimis exagitatur inimicis, dum ſcelerato flagrantes odio mortales, omni modo conantur eam deſtruere, nocte ſuâ & tenebris delectati. Sed neque obſcuris; neque manifeſtis unquam machinationibus opprimentur hoc clariſſimum veritatis lumen: nam ſicuti candelæ ſplendentis lux non obductô velari ita poteſt pannô, quin ſuos transmittat radios; ita longè fortiùs excellens veritatis ſplendor tranſit nubem illam, quam

impietas

SYMBOLUM XCIII.

impietas illi obvolvit. Hæc facilè clandeſtinas atque ſecretas aperit nequitiæ inſidias, illaſque adeò confundit, ut earum ſcelere penitùs in lucem protracto, quiſque agnoſcat pravitatis magnitudinem, etſi pulcherrimo juſtitiæ probitatiſque velamento ſe abſconderat. Id enim

divinæ

divinæ placuit juſtitiæ, ut per veritatem peſſima ſceleratorum proderentur conſilia, illique confunderentur, qui ingenioſo crimine acuti, falſo artificio tegere animum, & omnia miſcere fraudibus ſtuduerant. Quorum obſcuram malitiam, fœdaſque machinationes manifeſtat ſuprema illa veritas, ut cæteri mortales pudendo hoc eventu territi caveant à mendaciorum fraudiſque nequitiâ, & ſincerè atque piè coram Deo ambulent.

Vndique prætenſo candela tapete refulget,
Et ſpargit radios ad latus omne ſuos.
Si te poſſe putas omnem præcludere lucem,
Deſipis, illa ſuum mittit ubique jubar.
Non poterit penitùs tolli lux aurea Veri,
Tecta ſuum ſpargit ſemper in aſtra decus.
Si tegitur premiturque diu, tamen illa reſurgit,
Et tandem è nigrâ nocte ſepulta redit.

Sperabas, mea mens, multâ te tollere laude,
Si fraus ingenium verteret uſque tuum.
At veri nequiit tolli lux candida ſancti,
Confuditque artes pœna ſevera tuas.
Incorrupta fides, & fallere neſcia virtus,
Semper honoratum tollit in aſtra caput.
Sis recti verique tenax, hæc gloria nunquam
Deſerit Auctorem, ſi moriare, ſuum.

SYMB. XCIV.

SYMBOLUM XCIV.

OMNES DIFFUGERE UMBRÆ.

QUamobrem nemo falſam illam induat opinionem, illud facinus nocte atque caligine obrutum iri, neque ullo unquam tempore ex tenebris emerſurum, quo improbè flagitio-

flagitioſeque animum fœdavit. Habent peccata hominum atque flagitia ſpectatorem & vindicem Deum, qui tecta & inulta ea eſſe non patitur, ſed cuncta illuſtrat, ut noſtra ab omnibus cupiditas, ſcelus, improbitas, audacia manifeſtò teneatur. Nihil opertum adeo eſt; nihil adeò abſconditum, quod non iſte videat, non obſervet, non puniat. Quis umbram ſuam, noctemque ſatis teget, ut hoc fulgente Sole non agnoſcantur? Et quum eam Solis iſtius, quem quotidie orientem occidentemque conſpicimus, vim eſſe videamus, ut incultos obſcuroſque intret parietes, & ſereno lumine omnes umbras diſpellat; quâ ſecreti fiduciâ Creatorem illum rerum omnium, Rectorem, & Arbitrum fallere nos poſſe exiſtimabimus? At amemus diem, quum lucis ſimus filii; amemus veritatem, quæ à quocunque eſt, certè à Deo eſt; fugiamus dolos, fraudes, injuſtitiam, cæteraque noctis opera, quum hæc magnas peccati pœnas ſecum trahant. O quam miſerrima hæc eſt vita, quæ compreſſa ægritudine, non vitalem haurire auram, non jucundum perferre Solis ſplendorem, lumina oculorum violantem, deſiderat! Sed longè majori calamitate lacerantur ii, qui

in

in perjurii, fraudum, injuſtitiæque tenebris jacentes, nefando metu fugiunt veritatis lumen; neque ſe oſtendere audent illi; quæ præſentiâ ſuâ detegit ingenioſiſſima etiam ſcelera, quanquam ſecurô admodum tegumentô obducta videantur.

Nox erat, ut turpi mea mens obnoxia facto,
Permiſit ſceleri fræna ſoluta malo.
Vtque ſolet pavidum nox atra accendere furem,
Credebam tenebris crimina tecta ſuis.
At Deus occultam detexit lumine labem,
Pœnaque ſpectandum præbuit ipſa nefas.
Ne tibi celanti fas ſit peccare; ſceleſtum
Adſpicit, & punit crimina tecta Deus.

Diffugiunt umbræ, mediô ſi Phœbus Olympô
Splendeat, & ſummo tramite findat iter.
Tunc latebras, tunc antra ſubit, piceaſque cavernas,
Et radiis penetrat luſtra profunda ſuis.
Hos quum tu videas Solis, mens noſtra, triumphos,
Quid celare putas te potuiſſe Deum?
Condere ne credas tua te peccata tenebris;
Eſt Deus, occultos qui vetat eſſe dolos.

TAMEN EST CONSTANTIA MAJOR.

MUndus ſerpente circumvolutus ſapientiā indicat humanam, quæ ex acri judicio, ingenioque alto profluens, rectè vitam civilem ordinat, periculorum diſcutit caſus, & prævidendo ac providendo fortunam ſibi fingit. Quæ etſi ſemper optanda ſit à Deo, ut illâ freti, rectè vivamus, cæteriſque prævalentes arte & judicio mortalibus, dignâ extollamur laude; video tamen à ſupremo Numine aliquid adhuc impetrari poſſe præſtantius, quo vitam verè beatam efficiamus. De conſtantiâ loquor, quæ virtus cæteris longè major, nos in perpetuâ continet pietate; abſtinentiam noſtram confirmat, juſtitiæ curam tuetur, omnibuſque virtutibus robur & perpetuitatem communicat. Quid mihi prodeſt, ſi ſapientiæ prudentiæque laudibus cæteros antecellam, & tandem turpi levitate, vitiorumque labe extremos vitæ dies inquinem? ſi levi dolore, aut calamitate preſſus, à pietatis juſtitiæque ſtudio dimovear? ſi in fidei ſacræ deficiam negotio, cujus conſtantia nos inſerit cælo, & beatiſſimos reddit? Mihi quidem

ſatius

SYMBOLUM XCV.

ſatius erit, ſolâ fidei hujus conſtantiâ, ac laude ad ſacram properare æternitatis tranquillitatem, quàm humanis illuſtrari factis, quæ nullam in morte afferunt conſolationem, quum ſuæ tantùm ambitionis laudibus valida, vanam nominis gloriam poſteris relinquant. Ac in

cæteris

cæteris quidem rebus inconſtantiam excuſaverit humana imbecillitas, quæ ſine prolapſione non conſiſtit: at illa levitas ſemper damnanda, ſemper deteſtanda eſt, quæ fidei ſacroſanctæ conſtantiâ excuſſâ, pietatem hominum religionemque tempori accommodat, variumque ac mutabile pietatis genus introducit. Mihi hanc ſolam concedat laudem Deus, ut perpetua mea in ipſum ſit fides, eâque gaviſus ex hac vitâ ad exoptatiſſimam illam demigrem felicitatis gloriam, quæ fideles conſtanteſque in cælo manet.

Terris circumfuſa regit Prudentia Mundum,
Et vaſtum ſerpens circulus ambit opus.
Hæc velut hydra potens totum complectitur orbem,
Et fovet auſpiciis Regna lareſque ſuis.
Sed licet hæc præſtet, tamen eſt Conſtantia major,
Si micat ex factis omnibus illa tuis.
Sola refert palmam Conſtantia, ſola triumphat
Jugiter, & noſtrum ſola coronat opus.

(o)

Hoc ſtamus, Fortuna, loco. Conſtantia noſtra
Ingenii vincit prælia cauta tui.
Quid vis, ut metuam, quum me quoq; ſidera cingant,
Et mihi ſupremi ſplendeat aula Dei?
Quo recubant Reges, hoc tegmine claudor eodem,
Et mihi, qua ſummis Regibus, aſtra micant.
Quid moror hunc orbem, dum conſcia Numina ſervo?
Cui præſens Deus eſt, nullibi ſolus erit.

SYMB. XCVI.

SYMBOLUM XCVI.

SE INTRICAT.

Nfeliciter muſcis ea cedit temeritas, quâ in aranearum telam imprudentes ſe demit-nt: nam filis implicitæ tenuiſſimis, curio-atis ſuæ luunt pœnas, correptæque ab in-

ſidiante aranea, ad paſtum mactantur. Sic documento ipſis ſunt hominibus, quàm celeriter in ſuum ruant interitum, qui ex merâ petulantiâ animique laſciviâ ſe iis immiſcent rebus, quæ & tractatu difficiles, & contactu periculoſæ, neque utilitatem, neque gloriam, ſed ex adverſo certam perniciem afferunt. In quorum numero primùm ſunt, qui judiciô ſuô perſcrutari arcana Dei, eaque ſuæ ſubjicere rationi aggrediuntur: digni, quos in his ſpeculationibus corripiat divina vindicta, & confuſo animo ſpirituque proſtituat. Quàm multos illa ſublimior cognoſcendi aviditas præcipites egit, iiſque intricavit negotiis, & ſimul perdidit, quibus judicii ſui ſapientiæque famam extollere ſtatuerant? Sed & ii, more muſcarum, ſe intricant, qui tritam vulgaremque faſtidientes viam, in rebus civilibus præcipitia tantùm amant, illiſque temerè ſe immiſcent negotiis, quæ ſicuti auſpiciis ſuis ardua, ita eventu periculoſa, triſtem cultoribus ſuis exitum relinquunt. O quot Sejanos hæc ambitio evertit, populoque præbuit ridendos; qui feliciter lubricam illam negotiorum civilium calcâſſent viam, ſi tuta, præſentia, & obvia, quàm periculoſa, ardua, & ambigua

ambigua elegiſſent! Semper ſanè nocuit difficillimis & à captu ſuo remotis ſe implicuiſſe negotiis; quibus vir prudens facilè abſtinendum cenſet, quum latiſſimum ſatis habeat operum, & honeſtorum laborum campum, in quibus ſalvus ſoſpesque ingenium ſuum atque virtutem exercere poſſit.

Dum gracili ſolers diſcurſat aranea filô,
Et leve deſerta ſub trabe nectit opus;
Muſca vago tenuem luſtrat pede ſtridula telam,
Subtilique alas intricat hauſta domo.
Quam properè implicitam velox invadit Arachne;
Et prædam cupido lancinat ore ſuam.
Diſcite ſubtilis vitare pericula telæ!
Tutior eſt, ſolidam qui pede calcat humum.

(o)

Me quoque, quum trito ſorderet ſemita calle,
Inſuetum & præceps carpere juvit iter.
Magnarum aggredior perplexa negotia rerum,
Conſilioque placent ardua quæque meo.
Sed nimis infido ſuſpenſa negotia filo,
Vix tetigi, & noſtras implicuiſtis opes!
Sic ubi ſubtilem temeraria carpſit Arachnen
Muſca, revincta pedes, triſte pependit onus.

FACILIS DESCENSUS.

VIrgilianum illud eſt VI. libro Æneidos:

---------- facilis deſcenſus Averni,
Noctes atque dies patet atri janua Ditis:
Sed revocare gradum, ſuperaſque evadere ad auras,
Hoc opus, hic labor eſt.

Nobis id veriſſimè de iis dicere lubet hominibus, qui omnis pietatis immemores, in cuncta vitia atque ſcelera præcipites ruunt; facili quidem deſcenſu, ſed ex quo revocare gradum, operis maximi laboriſque ſemper fuit. Lupus aviditate capiendi anatis incenſus facilè capitur; nam fallaci aſſere, cui præda infixa hæret, excuſſus in foveam decidit lapſu præcipiti, quem fruſtra diro deplorat gemitu, fruſtra inani ſaltu revocare ſtudet. Multos ardens animi cupiditas provexit ad graviſſima pericula, & ſimul dejecit: nequicquam poſtea Deûm hominumque invocantes fidem, & temeritatem ſuam accuſantes, quâ deducti eò ſunt, quo ſe extricare nequeunt. Quàm facilis eorum lapſus eſt, qui terreſtrium bonorum amore capti, & avaritiâ occæcati, dirâ habendi cupiditate æſtuant, & in omne nefas provol-

SYMBOLUM XCVII.

provolvuntur? Quàm facilè ſuaviterque pereunt, qui voluptatibus dediti, inter vanas corporis delicias vitam traducunt, animamque cum corpore interire putant! Quàm non gradu, ſed præcipiti curſu ad ſuam properant perniciem, qui conculcatâ ſacrâ religione,

omnique divino metu profligato, auxilium ſuum à propriis petunt viribus, & cælo convitium faciunt! Atque horum mors demum oſtendit, quàm facili lapſu in profundiſſimum miſeriarum barathrum deciderint, dum diverſo itinere à nobis, ad æterna ſupplicia ſe perveniſſe animadvertunt, unde nulla illis liberatio exſpectanda. De muſtela ſcribitur, mori illam malle, quàm fœdari luto, quod ſibi circumfuſum cognoſcit. Hanc beſtiolam imitari lubet, potiuſque vitam effundere, quàm impiis terræ deliciis inquinare animam placet: exorato precibus noſtris Deo, ne nos vitiis permittens noſtris ad æterna inferorum ſupplicia ſedeſque delabi nos patiatur.

Deceptum cæco foveæ qui cernis hiatu,
Et fruſtrà optantem patria tecta lupum:
Siſte pedes! paſſim ſimiles ager abdit hiatus,
Et furvos laxat ſemita trita lacus.
O quoties tutus, dum ſpernit verba, viator
Excuſſus facili tendit in antra pede!
Nempe eſt deſcenſus facilis, ſed ſurgere in auras,
Et revocare gradus, hoc erit artis opus.
Heic gemit, exanimemque citatus anhelitus urget,
Et fruſtrà quærit jam lupus inde fugam.

SYMB. XCVIII.

SYMBOLUM XCVIII.

PERITURA VIRET.

QUanquam ſæpius videamus, impiis maximas opes affluere, fortunas cumulari, ſingula ex animi ſuccedere ſententiâ, ad extremum tamen, ſerâ prodeunte pœnâ, feralem illam

illam exitialemque fuiſſe felicitatem comperimus, quum ſubitâ cultores ſuos everſione, ſupplicii dolore, & longo cruciatu mulctet. Neque enim illa diuturna eſſe poterat felicitas, quæ vitiis ſceleribuſque ſuperſtructa, verum pietatis fundamentum, quod ſolum æternum eſt, haud ſibi ſubſtraverat. Quin florent impii, ut pereant: quemadmodum perituræ virent arbuſculæ, quæ in ruinis & ruderibus veterum ædificiorum creſcunt, jamjam caſuræ, ubi parietum iſtorum fragmenta per fragilitatem & infirmitatem ſoluta, corruant. At conſtantiùs virent in decus ſuum arbores, quæ robuſto ſolo inſitæ, latiùs ſpargunt radices, & adverſùs tempeſtatum vim fortiſſima ſtatione ſe firmant. Quales pii ſunt, qui ſolam ſuam in Deo collocant fiduciam, & in illo vivere, in illo florere cupiunt: relictis terræ amoribus, qui animum dulci paſcunt fortunarum imagine, ut citiùs eum opprimant. Atque ſicut contingere vix poteſt, ut, qui totum vitæ ſuæ tempus libidinibus ſuis explendis conſumſerint, non etiam celeriter ſimilem reliquæ vitæ exitum conſequantur: ita ex adverſo neceſſum eſt, ut felicitate & morte ſanctorum decedant, qui vitam ſanctè atque inculpatè his in terris exege-

exegerant. Itaque quum impiorum memoria ſuis tumulata jaceat ruderibus, & ad damnationis ſcopulos alliſa tandem eorum fortuna fatiſcat; pii in cœlo cum reliquis beatorum mentibus æternum agunt ævum, virentque nunquam perituri.

Si reſupinatis procumbent atria muris,
Atria ruderibus mox tumulanda ſuis:
Tunc ſimul arboreos involvent rudera fœtus,
Qui viridem in ſaxis explicuére comam.
Sic peritura viret muris labentibus arbor,
Nec manet inde ſuo, quo ſtetit ante, loco.
Floreat, & multo mens impia ſurgat honore!
Nil equidem invideo; nam peritura viret.

Impius ipſe levi proſtratus turbine rerum
Corruit, & fato præcipitante ruit.
Quid mirum? viret hæc muris nutantibus arbor,
Deſtituitque illud fuſa ruina decus.
Stat pius, & ſolidâ nixus pietate fideque
Deſpicit adverſas, ſi fremuére, minas.
Fundamenta fides poſuit, quibus integra virtus
Durat ab interitu tuta futura ſuo.

PA-

PARITERQUE PERIBUNT.

ILlud verò mirandum ſimulque deflendum, eſſe plurimos, qui quum nihil in rebus humanis tam arduum, tam magnificum robuſtumque cernant, quod non perfringat mors, & ætatis cælique injuria ſubvertat, perituris tamen monumentis conſecrare gloriam ſuam, & propagare clariſſimam nominis famam, anxiè contendunt. At ſolus animus immortali naturâ præditus eſt, & incorruptus permanet: qui ſi probitate, integritate, innocentiâque ſe commendaverit, nobiliſſimum in animis poſterorum erigit monumentum, quod omni ære perennius, nullo mortis imperio quati delerique poteſt. Ex adverſo illi, qui ſuperbâ ambitione accenſi, cupiunt eſſe famâ inclyti, & ad amplificandas poteſtatis ſuæ vires, ut iis æternam laudem ſibi pariant, omne ingenium omneſque curas intendunt, & juſtitiam fidemque imperii gratiâ violari impunè poſſe exiſtimant nunquam ſibi perpetuum poſuére monumentum, ſed cum perituris rebus ſuam quoque periiſſe gloriam oſtenderunt. Nec abſimilis eorum fortuna, qui voluptatibus dediti ſatis ſe ad æternitatem nominis obtinendam contuliſſe exiſtimant, ſi in ſplendido marmore, de-

SYMBOLUM XCIX.

coroque ſepulchrali monumento poſiti putreſcant; perinde ac ſi non ipſa ſaxa cum oſſibus ipſis quotidie mori videremus. Sed Deus eſt ſola rerum omnium vita, qui ubi haud propitius noſtris adeſt cœptis, & cælum, & terra, & quicquid eſt, ad exſtirpandam nominis

nis noſtri famam conſpirant: incaſſumque laborat is, qui hunc fortunæ gloriæque ſuæ non habet auctorem, & tamen ad nominis perpetuam graſſari famam cupit. Itaque monumentum noſtræ gloriæ ſit confidentia in Deum, ſit vita ſcelerum pura, ſit animus cæleſti amore captus; quibus freti, ipſa æternitatis conſtantiâ donabimus nominis noſtri gloriam, ſpretiſque vanis magnificæ ſepulturæ lapidibus, majori atque præſtantiori fruemur laudis perfectione, quàm ii, qui in media opum potentiæque majeſtate, ſplendorem cum gemitu relinquunt.

Hæc etiam noſtram ludit veſania mentem,
Vt cineres cupiam condere ritè meos.
Felicem voco, quem dives fortuna ſepulchri
Mauſolum claro marmore in aſtra vehit.
Sed vah ſpes fluxas! nam vos periiſtis & oſſa,
Et buſta, & tumuli limina vaſta ſacri.
Sat pulchrum ſervat tumulum, qui tradit Olympo
Mentem, & vel nuda corpora linquit humo.

(o)

Illa ſepulchrorum latè monumenta niteſcunt,
Inſcriptiſque tegunt oſſa ſuperba notis.
Omnia fatalis, ſi venerit hora, peribunt,
Tranſit honor, tranſit gloria, tranſit homo.
Mens pia, quæ ſeſe velut extulit ales in altum,
Effugit extructos non peritura rogos:
Sola triumphales hæc ſcandit ad æthera currus,
Poſtque ſuos obitus ſola ſuperſtes ovat. SYMB. C.

SYMBOLUM C.

HÆC ME POST FATA MANEBAT.

TRiſtem quidem atque funeſtam heic mortis intuemur imaginem, dira facie terribilem, & tam oris rictu, quàm oculorum vacuitate pertimeſcendam: ſed ubi lugubre illud

in Chriſtianis, & ſinceræ pietatis hominibus conſideramus ſpectaculum, mox pavidus ille mentis noſtræ horror aufugit, dum relictam terrarum miſeriam, & felicioris vitæ initium ſignificari nobis illo animadvertimus. Et quanquam corporis animæque ſeparatio dura, violentuſque videatur ſenſuum abitus, præſtantiſſima tamen hujus demigrationis ratio nos ad inſignem potiùs excitat lætitiam, quàm in fœdo continet timore, quem amor vitæ terreſtris, & innata debilitas plerumque commovere ſolent. Tunc etiam non cogitatione ſolùm, ſed oculis ipſis accipimus, corpus hoc noſtrum tantopere à nobis cultum, & in deliciis habitum, nihil niſi fœtidum cœnum ac funeſtum eſſe pulverem: ſimulque inde recordamur gravitatem delicti, & obſtinatam primorum Parentum inobedientiam, quâ pœnas meruimus hæreditariâ culpâ, eaſque noſtris intendimus ſceleribus, ut morte digniſſimi eſſemus. Sed laudetur in æternum amor divinæ gratiæ, laudetur immenſa ejus miſericordia, quòd nobis & Parentum labe fœdatis, & ex noſtrâ petulantiâ graviter delinquentibus, adeóque omni gratiâ indignis, propter Jeſum Chriſtum ingentia noſtra condonave-

donaverit flagitia; ut dum minima adhuc pars bene meriti ſupplicii reſtat, eam per exiguos mortis dolores abſolvamus, ſimulque illâ ad æternam ſummæ felicitatis vitam diſcedamus. Planè ut mors fidelium non ampliùs ſit pœna peccati, ſed felix tantùm tranſitus ad vitam cæleſtem: quum animus, ubi corporis vinculis ſolutus eſt, liber & gaudio plenus ad Deum ſuum contendat. Itaque dum inter corporis ſolvitur dolores, dum abitum parat, jam ſpe ſanctiſſimâ præcipit gaudium illud ſolidiſſimum, & ex calamitoſâ ad felicem demigrare ſe vitam lætatur. Loquor adhuc de piis, quibus exploratum atque certum eſt, non totum in morte interire hominem, ſed animam, meliorem partem, rectà proficiſci ad Deum, ut præmiis innocentiæ atque probitatis ſuæ fruatur. Quod parùm ab iis obſervatur, qui ad mortem, tanquam rem maximè terribilem trepidant, cæleſteſque honores terrenis deliciis poſtponunt. Nam humana imbecillitas illam ſemper ſecum fert ſtoliditatem, ut ſi in jucundo ſit collocata ſtatu, præſentis ſemper optet voluptatis augmentum; ſæpe etiam obteſtata intempeſtivis votis Deum, ut prorogt vitæ dies, imò ut in omne ævum his in-

terris

terris ſe florere patiatur. At naturæ debitum certiſſimum eſt mors; quam tamen Chriſti interceſſione ita emollire poſſumus, ut poſt deletas ab ipſo naturæ noſtræ ſordes, cunctaſque ſcelerum noſtrorum maculas, inſontes ante divinam compareamus faciem, remiſſâ culpâ lætantes. Sed piè rectèque moriendi leges multi ſanctiſſimi tradidere viri, quas feliciter duabus his obſervabimus partibus; primùm ſi noſtram miſeriam fragilitatemque conſideremus, deinde ſi caſtis precibus meliorem illam cæleſtis vitæ conditionem quæramus. Sanè noſſe vitæ hujus imbecillitatem calamitatemque, vel primum addet ſtimulum, ut nullam in fluxa illa inconſtantique ponamus ſpem, quæ ſingulis momentis everti infringique poteſt. Quæ enim ætas homini ad moriendum non opportuna eſt? quis locus tam arduus, tam deſertus, tam ſeptus, quo morti non pateat acceſſus? quæ dignitas, quæ fortuna, quæ mortem non omni tempore timeat? Quamobrem rectè faciet, qui fragilitatis ſuæ memor, memoriam mortis nunquam removet ab animo, ſed eam quotidie ſic metuit, tanquam præſens adeſſet. In hac conſideratione vir pius ad

aliam

aliam confugit ſanctioris vitæ tranquillitatem, quæ nos verè beatos feliceſque reddat. Dum enim mortales, rebus etiam proſperè fluentibus, ſe vident inconſtanti judicio, dubia valetudine, & impari ſenſuum ſpiritu quotidie vexari, ut hoc momento gaudeant, altero contriſtentur: nunc ament, nunc infeſtiſſimô ardeant odiô; ſatis agnoſcunt, infeliciſſimos eſſe ſe, neque ullam factorum egregiorum conſtantiam ſibi exſpectandam, niſi à majori cauſa, à ſola nimirum Dei gratia animentur. Scio gentes, veri Dei ignaras, ſtrenuis facinoribus claras fuiſſe, ut proinde ineptè ſolam Dei benedictionem favoremque ad proceſſus negotiorum noſtrorum fortunandos exigere videar: ſed ea Dei eſt miſericordia in genus humanum, ut & excellentiſſima ſua dona largiatur infidelibus, quæ tamen longè præſtantiore vi in piis electiſque Deo animis eluceſcunt. Itaque uterque, & fidelis, & infidelis præſtantes animi dotes virtuteſque à Deo habent, cui & debetur, ſi per ſingularem ejus gratiam pii ab improbis diſtinguantur: naturâ enim ad omne malum propenſi, æquè ac alii in ſcelera rueremus, niſi à Spiritu Sancto revocati, ad tempeſtivam reducere-

mur

mur pœnitentiam, divino Numini acceptiſſimam. Hujus radios dum in nobis agi ſentimus, innatam imbecillitatem noſtram emendamus, vitiorum illecebras, quibus irretiti ſumus, vitare diſcimus, & ad ſanctiorem ac Deo pergratam vitam contendimus. At quicquid boni per illam præſtamus gratiam, non in terrenâ laude, aut vanâ ambitione conſiſtit; neque enim ad periturum adſpiramus gaudium, ſed ex quotidianâ tentationum & cupiditatum noſtrarum pugnâ illam exſpectamus victoriam, ut laureâ æternæ gloriæ inſigniti, ad perpetuam extollamur felicitatem, conſtantiſſimâ quiete & jucunditate clariſſimam. Hac ſpe ſuffulti, non horremus mortem, ut ſupplicium, non expaveſcimus minantes temporum caſus, pace divinâ gaviſi: & quanquam adhuc indies vexemur moleſtiis, affligamurque calamitatibus, non tamen his ſuccumbimus, ſed ſperamus exiguum hujus vitæ dolorem, præſtantiſſimô tandem commutatum iri gaudiô, quo noſtræ ſpes non illis, quibus nunc rapimur, cupiditatum ſuarum explebuntur deliciis, ſed ſincero & caſto in Deum amore, ſed tranquillitate animi perpetuâ, ſed lætitiâ illibatâ, in æternitatem

omnem

omnem fruentur. Ad hanc autem acquirendam felicitatem, non aliud præſentius validiuſque remedium eſt, quàm ſi caſtiſſimis precibus quotidie invocemus Deum, ut validiſſimo ſuo nobis adſit auxilio, ne carnis noſtræ ſuccumbamus fragilitati, laſſatoque & pigro animo ad eam beatiſſimam pergamus vitam, quæ & æternâ abundans quiete, & perpetuâ felicitatis pollens dulcedine, nos Deo propiùs adjungit. Et quum tanta noſtra ſit infirmitas, ut omnibus caſibus obnoxium ducamus corpus, & mille periculis expoſiti vivamus; quid certius præſidium circumponemus nobis, quàm quod ab ardentiſſimis precibus, à ſincerâ Dei invocatione capeſſimus? Nihil autem flagrantius rogandum eſt Chriſtiano homini, quàm ut ipſius anima moriatur morte juſtorum: hoc eſt, ut firmâ in Deum fide, innocentiâ & integritate vitæ fretus, ex hiſce terris, velut ex diverſorio diſcedat. Ac aliorum quidem famam, etſi præcelſa Mauſolæa, & ſparſæ carminibus laudes extollant, mors ipſa tandem abolet; at hujus gloria perpetua & ſempiterna eſt; vigebitque illa capiti

piti ſanctiſſimo impoſita corona , dum cæteri orbis honores concidunt , & fœdè emarceſcunt.

Nuper eram facie latâ , validâque juventâ ,
Vernabatque meis purpura pulchra genis.
Nunc oculi effoſſis retrò fugére cavernis ,
Et ſedet in gemino nox tremebunda ſpecu.
Iam cum pelle pili ceſſére , & rictibus atris
In vacuos hiſcunt ora ſupina ſinus.
Quem fugis, ah demens ? quod ſum , tu mox eris ipſe:
Hoc juvat extremùm dicere , diſce mori.

Nam Mors dira arcu , volucrique celerrima telo,
Heic juvenes , illic funerat atra ſenes.
Nemo venenata vitavit arundinis ictum ;
Heic Crœſi atque Iri corpora mixta jacent.
Fortè tamen ſeras differs tua fata per horas ?
Heu certam præſens non habet hora fidem !
Craſtina forſan erit , quæ Te lux funere merget ,
Si non ad tumulum lux hodierna vocet.

Quare

Quare age, ſi rapto ferrum Mors diriget arcu,
Excipe magnanimâ, mens mea, tela manu.
Et pede collato crudelem cominùs hoſtem
Invade, & forti pectore bella cie.
Hæc etenim impavidum depoſcunt prælia pectus:
Magnum eſt, heic timidè non cecidiſſe, decus.
Cæſar agat victo præclaros hoſte triumphos!
Mortis erit pretium pulchra corona tua.

(o)

At quereris, dulces veni cur lucis in auras,
Si vitæ fuerant fila ſecanda meæ?
Si properata nimis maturæ fata ſenectæ,
Si vix orta ætas funera noſtra ciet!
Non aliter celeres numerat ſibi floſculus horas,
Natali tumulant quem ſua fata die.
Sed peream, frontem dum cingat laurea noſtram.
Non moritur, virtus quem decoravit ovans.

(o)

Hæc quoque cauſa tuum ſuccendit fortè dolorem,
Et lachrymas auget, flumina mœſta, tuas.
Quòd linquenda domus, gnatique, & amabilis uxor,
Et cumulatarum copia dives opum.
Nimirum ſolus gelidas migrabis ad umbras,
Nec tecum hinc ullum ferre ſinêris onus.
Illa tamen vivo, quæ culta eſt inclyta virtus,
Exequias ſequitur, ſarcina ſola, tuas.

(o)

Tan-

Tandem, ſerò licet, quæ me poſt fata manebat,
Involvit frontem ſacra corona meam.
Cedite regalis diademata ſplendida luxus!
Hæc veſtrum vincet laurea diva decus.
Ipſum etiam calcat mors imperioſior oſtrum:
At noſtra æternus ſerta revincit honor.
Verſibus indigeant alii. mihi laudis abunde eſt,
Quòd tegat extinctum ſacra corona caput.

FINIS.

3-J a
15.67